

લોન્ડન રાજ-રહસ્ય.

અથવા

...રીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

એનાલિસિસ.

આવલા મુમતાઝના કીસ્સાને પણ ભુલાવે તેવી

રા. મધુકરની અપ—૬—૧૯૮ સચીત્ર નોવેલ.

બેગમ કે બલા? અથવા રંગીલી રાધા!

રાજા મહારાજનાં બાપાળા ખાલતી આ મહાન નવલકથા પાંચવા લાયક છે.

વારસીક લગાજમ મુંબઈમાં રૂ. ૩, બહારગામ રૂ. ૩, છુટક નકલે ચાર આના.

પરદેશ માટે રૂ. ૪, અથવા શીલીંગ ૧.

દીવાળી અંક તથા બેટનું પુસ્તક ગણત બેટનું પુસ્તક રોજા ગ્રામ્ય

અથવા પાદરીની પુત્રી-પહેલો ભાગ આપવામાં આવશે.

ગુજરાતના બાણીતા લેખિકાની ખાસ ચાર સુંદર દૃષ્ટી વારનાઓ

મસ્તીખોર માશુક—સચિત્ર

કાં. આના ચાર, બહારગામવાળાએ પાંચ આનાની કીકટ મોકલવી.

વિલાસ આફીસ, અમરગંઠ ગ્રૂપ, કોટ. મુંબઈ

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૨૪૨ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ G.S.N ૨૧૪-૨૮૪૨

વિષય ૭૪૪૪:૩

લેફ્ટ રાજ-રહસ્ય

અથવા

મીસ્ટરીઝ ઓફ ધી કાર્ટ ઓફ લાંડન.
ભાગ બીજો.

મુળ લેખક:

સ્વર્ગસ્થ મીઝ જ્યોર્જ વીલીઅમ રેનાલ્ડસ.

અનુવાદક:

સાકરલાલ મગનલાલ કાપડિયા

૧૭, કુંભાર ટુકડા મુંબઈ નં. ૨.

મુદ્રક અને પ્રકાશક:

હરિલાલ વટલભદ્રાસ બ્રહ્મક્ષત્રી

શ્રી હરિ-હર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ,

૧૮૧, બખારગેટ રૂટ્ટી, કોટ, મુંબઈ.

આવૃત્તિ ૨ ૭

સને ૧૯૨૮.

(સર્વ હક અનુવાદકને સ્વાધીન.)

કિંમત: રૂ. ૦-૧૪-૦.

૧૪૨૧૨ અનુક્રમણિકા.

પ્રકરણ.	વિષય.	પાનું.
,, ૧૭ મું.	... નવા ખેલાડી. ...	૧
,, ૧૮ મું.	... સ્ત્રી વેપધારી ઉમરાવ ...	૯
,, ૧૯ મું.	... પોલિનનો પ્રતાપ. ...	૧૪
,, ૨૦ મું.	... ભેદ ઝુટયો. ...	૨૪
,, ૨૧ મું.	... કલાંકિત કુમારિકા. ...	૩૬
,, ૨૨ મું.	... રંગમાં ભંગ ...	૪૫
,, ૨૩ મું.	... “મિયાં બીબી હો ગયે !” ...	૫૭
,, ૨૪ મું.	... નસિબનો પલટો. ...	૬૫
,, ૨૫ મું.	... બાળા બત્યા. ...	૧૦૩
,, ૨૬ મું.	... કરજદાર રાજકુમાર. ...	૧૦૬
,, ૨૭ મું.	... નિરાધાર રોઝ. ...	૮૬
,, ૨૮ મું.	... ભયંકર ભેદો. ...	૯૦
,, ૨૯ મું.	... ત્રીજા જ્યોર્જના ભેદી લગ્ન. ...	૧૦૨
,, ૩૦ મું.	... સુધરેલો બદમાસ. ...	૧૧૧
,, ૩૧ મું.	... ટેમ્સ નદીમાં ખુન. ...	૧૧૮

લંડન રાજ-રહસ્ય.

અથવા

મીસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

(ભાગ ૨)

પ્રકરણ ૧૭ મું.

નવા ખેલાડી.

જે દિને અમારી નવલકથા શરૂ થઈ છે તે દિનાથી ૪૫ વર્ષ પહેલાં સેન્ટ ગાલ્થસ સ્ટ્રીટમાં લુનર લેનમાં એક કંગાળ કુંપડામાં લીટીશીઆ ફૂલક નામની કન્યાનો જન્મ થયો હતો. મરતું એ સુલાખ દિન પર દિન અધિક્રાંતિક સુંદર થતું ગયું. કુવારયામાં તે ગજબનાક સુફરતાની સ્વામીની થઈ અને ખુબસુરતી, પુરુષોચિત બહાદુરી તથા અણ્ડ આરિત્ય માટે તેનો આરે તરફ ડાંઢા વાગી ગયો. તેના રૂપ પર મુગ્ધ થઈ રેત અથવા જોડ નામના ચોર તેને પોતાની પ્રણયીની બનાવી. લીટીશીઆ તેની પાસે થોડોક સમય રહી. તીવ્ર બુદ્ધિને પ્રતાપે તે જલદીથી લખનાં વાંચનાં શીખી ગઈ અને શુદ્ધ બાપા બોલવા લાગી તે અત્યંત વાચાળ હતી. કેટલાક બેવકૂફ પુરુષોની માથુક થયા પછી તેણે સર જોન લીડ નામના એક રંગીલા બેરોનેરને મુગ્ધ કર્યો અને તેની સાથે લગ્નઅધિષ્ઠી જોડાઈ પોતે લેડી લીટીશીઆ બની બેઠી. તેનો પતિ તેનો દાદો થવા યોગ્ય હતો અર્થાત્ અતિ વૃદ્ધ હતો અમીરની પત્ની થયા પછી એક વાર હલકા લગ્નામાં સામન્ય પુરુષો સાથે પ્રેમ કરનારી લીટીશીઆ પર વેસ્ટ એન્ડના શ્રીમંતો મરવા લાગ્યા. લલિત રૂપ બાવણ, મધુર સ્વભાવ, વાચાળતા, સર્વ જાતની રમત ગમતમાં કુશળતા અને વિલાસીવૃત્તિને લીધે તે લંડન શહેરના અનેક મોટા મોટા માણસોની પ્રિયપાત્રી થઈ

પડી. શિકારમાં તે તેના મિત્ર શ્રીમ મીગલ્સથી ઉત્તરે એવી નહોતી. ઘોડેસ્વારીના સર્વ સાહસો અગ્ન્યાના ખેલ ગણતી હતી.

એ રમણીને લાઘ ટીમ મીલ્લસ પ્રિન્સને મળવા આવ્યો હતો. તેણે આ સમયે શિકારીનો પોષાક પહેર્યો હતો અને તેમાં તે ફાંકડા યુવાન જેવી લાગતી હતી. જે તેના ઉન્નત ઉરજ તેનું સ્ત્રીત્વ સ્પષ્ટ ન કરી દેત તો કોઈ અગ્નજ સખસ તેને અડમુછો યુવાનજ માની લે. તેના છુટમાં કાંટા બરાયા હતા, હાથમાં હાંટર હતી. તેનું શરીર કદાવર અને ઘાટીનું હતું. તેનો દેખાવ શિકારજ જેવો જણાતો હતો. તેના વસ્ત્રો મુલ્યવાન હતા. શયનગૃહમાં આવી તેણે હાંટ ઉતારી મુકી ત્યારેજ તેના લાંબા વાળ તેના ખભાં પર ઉડવા લાગ્યા. તસતસનો નીબરંગી કોટ પહેર્યો હતો તેથી તેની કમ્મર અતિ પાતળી જણાતી હતી. તે ઉંચી હોવાથી પ્રથમ નજરે તે સુંદર પુરુષ જેવીજ લાગતી. પુરુષોને લાયક કાર્યોમાં તે નીપુણ હતી.

લીટીશીઆ અંદર આવ્યા પછી ટીમ મીગલ્સે ગુપ્તદાર અંધ કરી તેને તાણું મારી દીધું. પછી પ્રિન્સના પલંગ તરફ ડગલાં બરતો તે બોલ્યો.

“પ્રિન્સ! તમે આજે મારા મિત્રને ટીકી ટીકીને જોઈ રહ્યા છો તે પરથી જાણે તમે જોમને કંઈ જોયાંજ ન હોય એમ લાગે છે?”

પલંગપર ખેસી જરા ખિન્નરવરે રાજકુમાર બોલ્યો: “કોને લાઘ આવ્યો છે? આ કોણ છે?” આ સમયે લીટીશીઆ તેની પાસે ગઈ એટલે તેને જોઈ તે આશ્ચર્યથી બોલ્યો. “અહો! આ તો રમણી છે!” તરતજ તેનું વદન પ્રફુલ્લ થઈ ગયું. “હાં. હાં. હવે જોળખી! સુંદરી! આ શિકારી પોષાકમાં તમારી સુંદરતા અજબ ખીલી ઉઠી છે. આજે મારી સાથે નારતો લેવાને મીગલ્સ તમને અહિં લાઘ આવ્યો હોય એમ લાગે છે. આવા અનાયાસ સુયોગથી મને ધણોજ આનંદ થાય છે—” પ્રિન્સે કહ્યું.

“આપની કૃપા માટે આપનો આધાર, નામદાર!” લીટીશીઆ ક્ષિપ્ત કરતી બેલી: “મીગલ્સ આજે ખાંધ પીને મારી પાછળ પડ્યો

હતો. કહે-“અસ ચાલને ચાલ! તમે જાણો છો કે એ કેવો હડીભો છે?”

ટેબલ પરથી એક શમસૈર લઇ લીટીશીઆ પર જુઠો ધા કરી મીગલ્સ બોલ્યો: “તમે અહિં મોંઘા મહેમાન બધ પડશે એવી મારી ખાત્રીજ હતી-”

રાજકુમાર મસ્ત આંખોએ લીટીશીઆને જોઇ રહ્યો હતો. તેના તરફ ફરી મીગલ્સ બોલ્યો: “થોડેસ્વાર થઇ ભેડી લીટીશીઆ પ્રભાત કાલે ફરવા ગયાં હતાં. પાછા ફરતાં હું મળી ગયો-”

લીટીશીઆ વચ્ચે બોલી લડી: “મારે કિંગ સ્ટ્રીટમાં તમેલામાં થોડો આંધવા જવું હતું પણ કોમ નહોતું-”

“એટલે થોડાની જીન ખોલવાને હું મળી ગયો.” મીગલ્સ બોલ્યો.

મીગલ્સને ચામુક ફટકાવી લીટીશીઆ બોલી, “તું તો ડાચું વકાસી હોયો હતો એટલામાં મેં જીન ખોલી નાખી હતી-”

મીગલ્સે બાજુ ખસી જઇ ચામુકથી બચી જવાની કોશિષ કરી પણ તે બચી શક્યો નહિ. એ જોઇ પ્રિન્સ દસતો દસતો બોલ્યો: “ભગાવ, ભગાવ! છોડતી ના એ બદમાસને! બહાલી લીટીશીઆ! તું અચાનક આવી પુગશે એવી મને ખબર નહોતી, નહિ તો નારા સ્થાગત માટે હું તૈયાર રહેત. મીગલ્સ દશ વાગે આવવાનો હતો પણ આજે મારે રનાન કરવું છે એટલે નાસ્તો અગિયાર વાગે હાજર કરવાનો મેં નોકરને હુકમ કર્યો.

“કંઈ શીકર નહિ. થોડીવાર મને પુરૂષ સમજી લો ને ખુશીથી રનાન કરી લો. હું તમારો માહિન અને રલીપર લઇ આવું છું.” કહી લીટીશીઆએ માહિન લાવી પલંગપર મુક્યો ને રલીપર માલીયા પર મુકી.

“તારી હાજરીમાંજ હું?” પ્રિન્સ દસીને બોલ્યો.

“એમાં શી હરકત છે? આજે મને પાટળી કુંવરને વસ્ત્રો પહેરાવવાનો લ્હાવો મળ્યો હતો એ વાત હું જોરાનેટને તો કહેવા નથી જવાની!”

મુઠ્ઠાખાણ કરવાને તૈયાર થયો હોય એવો ટોળ કરી મીગલ્સ બોલ્યો: “તું ધારે તો તારા ધણીને બધી વાત કહી શકે છે.”

“હા. પણ હવે સાથે મુઠ્ઠી શા માટે ધુમાડે છે? બડવું હોય તો આવ્યા જાને!” કહી લીટીશીઆએ હાંટર ફેંકી દીધી તે મીગલ્સ સાથે ફરતી કરવા માંડી. આ પછે પક્ષગ પરથી પ્રિન્સ નીચે ઉતર્યો તે ગાઉન તથા સ્લીપર પહેરી બોલી ઉઠ્યો: “શાખાશ; શાખાશ!”

પ્રિન્સ વસ્ત્રો બદલતો હતો ત્યારે લીટીશીયા પીઠ ફેરવી મીગલ્સ સાથે યુધ્ધ કરતી હતી. મીગલ્સ જાણી જોઈને લીટીશીયાની મુઠ્ઠી ખાવા લાગ્યો. તે ધારત તો લીટીશીયાને દુરની દુર રાખત. પણ તે જાણી જોઈને રમત કરી રહ્યો હતો. કેટલીકવાર પક્ષી તેણે રંગ બદલ્યો. કાંઈવાર તે પાછળ હટી જતો. કાંઈવાર કદીને દુર આવ્યો જતો. આમ આખા ઝોરડામાં દોડા દોડ કરાવીને તે લીટીશીયાને ચકવવા લાગ્યો તે પ્રિન્સ તે જોઈ પ્રસન્ન થઈ ગયો. અંતે મીગલ્સે લીટીશીયાના માથા પર એવો મુકકો માર્યો કે તે નકકર ખાઈ નીચે પડી ગઈ. પણ તરતજ ઉભી થઈ બોલી: “બસ, હવે બંધ કર.”

“આવ * અમેઝોન! હવે જરા બ્રાંડી ઉડાવ—” આટલું બોલી મીગલ્સે એ પ્યાલા બ્રાંડી નાંખી. લીટીશીયાને તેણે એક પ્યાલી આપી તે તે એકે ઘુટડે ગટગટાવી ગઈ. પક્ષી પ્રિન્સ તરફ કરી મીગલ્સ બોલ્યો: “અરે! પ્રિન્સ! હું તમને બુલી ગયો. લો. જરા લેશો?”

નાહ. હમણાં નાહ. મેં સોડા સાથે “લોક” પીધો છે—ઉપરથી જરા બ્રાંડી લીધી છે—હવે નાસ્તા સુધી જરૂર નથી—હું સ્નાન કરી આવું.” એટલું કહી તે ગાઉન પકડી પક્ષગ પરથી નીચે ઉતર્યો.

“તમારા શયનાગર પાસેજ સ્નાનાગાર છે તે મને બહુ પસંદ પડે છે...” લીટીશીયા બોલી. મીગલ્સ તરફ નજર કરી તે પુનઃ ગણગણી: “હું પણ સર જોનને કહી આવી વ્યવસ્થા કરાવીશ.”

* અમેઝોન એટલે પુરૂષોના જવા બહાદુર આ.

“તેં મારો બાથરૂમ જોયો છે?” પ્રિન્સે પુછ્યું.

“અહિંથી બાડી આંખે જરા જોઇ રહી છું. હું આજે પહેલીજ અહિં આવી છું ને!”

“હવે વારંવાર આવજો.” પ્રિન્સ પ્રેમભીની નજરે જોઇ ખેલ્યો.

રાજકુમાર લીટીશીઆને એ ત્રણ વર્ષથી ઓળખતો હતો આજે તે જોટલી સુંદર જણાતી હતી તેટલી સુંદર કદિ પણ જણાઇ નહોતી.

“વાહ! તમે મારી મસ્કરી કરો છો?” લીટીશીઆ બોલી:

“નહિ. હું ખરા દીલથી તને અહિં વારંવાર આવવાનું આમંત્રણ કરું છું...તારે મારો બાથ-રૂમ જોવો છે ને? જા-તું પહેલા જોઇ આવ-પછી હું નહાવા જમશ.”

“આપ શું બોલ્યા? તમે પછી આવશો? મારી સાથે આટલું અનડાપણું શા માટે? હું હમણા પુરૂષ વેષમાં છું તે લુલી ગયા?”

“ઝે વેષમાં તું ફાંકડી લાગે છે-” કહી પ્રિન્સે તેનો હાથ પકડ્યો: “આલ મારો બાથરૂમ બતાવું-”

“આભો.”

લીટીશીઆ પ્રિન્સ સાથે રનાનાગારમાં ગઇ. અંદર જઇ પ્રિન્સે દાર બંધ કર્યા પણ લીટીશીઆએ તે પર લક્ષ આપ્યું નહિ. જોવા છતાં જાણે જોયુંજ નથી તેમ તે સુપ રહી. હમામખાનામાં જઇ તે એક મુલાયમ ગાદીવાળી ટરકીશ ખુરશીપર બેસી ગઇ અને નિઃસંકોચ સર્વ વસ્તુઓ જોવા લાગી: “ખરેખર, તમારો બાથરૂમ તમારી અપુર્વ કલાપ્રિયતા દર્શાવે છે.”

“તારે મોઢાં આ બાથરૂમની તારીફ સાંભળી મને આનંદ થાય છે.” તેની બાજુમાં બેસી પ્રિન્સ બોલ્યો: “એક પળને માટે એમજ માની લે કે તું કોઇ ટરકીશ રંગમહેલના દિવાનખાનામાં બેઠી છે!”

“હું કદિ ઇસ્લામી પ્રદેશમાં ગઇ નથી એટલે મારી કલ્પના ત્યાં સુધી પહોંચી શકતી નથી.” લીટીશીઆએ હસીને જવાબ આપ્યો.

ને પ્રિન્સના માઉન તથા સ્થીપર નજર કરી કહ્યું: “પણુ તમને જોઇને એમ લાગે છે કે ટર્કીના સુલતાન માઉન પહેરી બેઠા છે!”

“તારી ઉપમાથી હું પ્રસન્ન છું. હવે હું તને કંઈ ઉપમા આપું?”

“આપોને! મેં તમને ટર્કીના સુલતાન બનાવ્યા તો તમે મને મમે તે બનાવી દો—”

“થોડીવાર માટે તું મારી સુલતાનાબ બની જાને!” લીટીશીઆના મળામાં હાથ નાખી શાહજહો બોલ્યો.

“હું પુરૂષ થઇને આવી પણુ તમે મને સ્ત્રી બનાવવાનો નિશ્ચય કરેલો જણાય છે.” લીટીશીઆએ સુંદર દંતપંક્તિ બતાવતાં સ્મિતભર મુખડે કહ્યું.

આ બાબુ ટીમ મીગલ્સ પ્રિન્સના ટેબલપરની છબીઓ અને બીજી વસ્તુઓ જોઇ રહ્યો હતો. દશ પંદર મિનિટ મયા પછી તેણે જોશું કે ચારે તરફ નીરવતા છવાઇ રહી છે. એજ પળે લેડી લીટીશીઆના હાથનો અવાજ સ્નાનામારમાંથી સંભળાયો. મીગલ્સ ચોકચો. લીટીશીયા સાથે તેને લાંબા સમયથી પ્રેમ સંબંધ હતો. આજે જાણી જોઇને તેને પ્રિન્સને સોંપી દેવા માટે તે પરતાયો. “છટ છટ!” તે બબડયો: લીટીશીયા બરાબર દાવ ખેલી રહી છે. એ પ્રિન્સને જરૂર અરેષી કલાક રોકી રાખશે.” આવા વિચાર કરી તે પ્રિન્સના પલંગ પાસે ગયો. તકીયા નીચેથી તેણે એક સોનાની સાંકળી કાઢી તેમાં એક ચાવી હતી. આ ચાવી પ્રિન્સની ખાનગી ડેસ્કની હતી. કોઇ આવડું નથી એવી ખાતરી કરી ટીમ મીગલ્સે ડેસ્ક ઉઘાડી તેમાં અનેક કાગળો હતા. જુદા જુદા વિષયના કામગો લાલ રીબનથી બાંધીને રાખ્યા હતા. દશ મિનિટ મીગલ્સે કાગળોની ઉભલપાલ કરી. અંતે તેને જોઇતો પત્ર મળી આવ્યો. તેના વદનપર આનંદની છાયા છવાઇ. એ પત્ર ગળવામાં નાંખી ડેસ્ક બંધ કરી તેણે પલંગપર ઉશોકા નીચે ચાવી મુકી દીધી અને પોતે નિરાંતે સગડી નજીકની પુરશીપર બેસી ચીરટ પીવા લાગ્યો.

બે ચાર મિનીટમાં લીટીશીઆ અને પ્રિન્સ રનાગારમાંથી બહાર આવ્યાં. લીટીશીઆ પ્રિન્સની પાછળ હતી તેના મ્હોપર લબ્બાં યા ગભરાટનું બેશ માત્ર ચિન્હ નહોતું. મીગલ્સ પાસે જઈ તે બોલી:

“પ્રિન્સ કપડાં પહેરી લે તેટલાં મને સીગરેટ પીવા દે. પછી નાસ્તો લઈશું. હું શિકારી જેવી લુખી થઈ ગઈ છું.”

“શિકારી કે શિકારણુ?” મીગલ્સે મસ્કરી કરી.

“બન્ને !-” કહી તેણે મજવામાંથી હાથી દાંતની ડબ્બી કાઢી તેમાંથી સ્પેનીશ સીગરેટ કાઢી અને તે મીગલ્સના હવાના ચીરટથી સળગાવી ધુમાડો કાઢવા લાગી.

“તું સીગરેટ પીએ છે લીટીશીઆ?” પ્રિન્સે અન્યયખીથી પુછ્યું.

“હા કોઈવાર ચીરટ પણ પીઈ છું. પણ તમારા લોકોની પાછપ-થુ !-”

એમ કહે ને કે પાછપ પીવાથી દાંત બગડી જાય છે ! નહિ તો તું કડકમાં કડક તમાકુ પીતાં હરે એવી નથી.” મીગલ્સે લીટીશીઆનો ભેદ ખોલી નાખ્યો. એ પરથી એ વિચિત્ર રમણીએ તેના માલપર મસ્તી બરી અદાથી તમાચો માર્યો. મીગલ્સે એની જ રમતિયાળ હાથે લીટીશીઆનો કાન પકડી તે બાબ લાલ કરી નાખ્યો. લીટીશીઆ છોડાઈ, તેણે મીગલ્સની પીઠ પર જોરથી મુકકા મારીને પ્રિન્સ ઝાફ વેલ્સ આ મસ્તી જોઈ ખડખડ હસી રહ્યો.

દશ પંદર મિનિટ આમ વહી ગઈ. પ્રિન્સ વસ્ત્રો પહેરી તૈયાર થયો. અગિયાર વાગ્યા. તરત જરમીન ચાંદીના વાસણોમાં નાસ્તો લઈ હાજર થયો. લીટીશીઆને જોતાંજ તે તેને ઝાળખી ગયો પણ તેના વદન પરના ભાવ જરા પણ ફેરવાયા નહિ. જાણે કંઈ જાણતોજ ન હોય તેમ તેણે સર્વ ચીજો ટેબલ પર ઝાઠવી દીધી. મીગલ્સને લીટીશીઆ લુખ્યા વડે પેઠે ખાવા લાગ્યાં પણ પ્રિન્સે રાતે ખૂબ મજાપાન કરેલું હોવાથી તેની લુખ ઉડી ગઈ હતી.

“કેમ પ્રિન્સ ! તમે કંઈ ખાતા નથી?”

“રાતે તેં મને બહુ ટું બનાવી દીધો હતો. તેથી.”

“જાઓ જાઓ !-” મીમલ્સ બોલ્યો: “કાલે સાંજે પોણા છ થી દશ વાગ્યા સુધી ક્યાં હતાં?”

પ્રિન્સ મંબીર થયો.

“આજે પણ એ સમયે હું તને મળાશ નહિ.”

“હીક. આજે હું આ શિકારખુનેા મહેમાન થામશ.” મીમલ્સ બોલ્યો. તે સમજી ગયો કે પ્રિન્સ કોઈ યુવતીને મળવા જવાના હશે !

“જો મીમલ્સ ! મને તેમ થાય પણ રાતે જાર વાગે જરૂર મળાજે મારે ખાસ કામ છે.”

“એટલી મોડી રાતે આવી શકીશ કે કેમ તે શંકાસ્પદ છે અવાશે તો આવીશ પણ ખાસ વચન આપી શકતો નથી.” પોતે પ્રિન્સનો અજામ નથી એમ બતાવવાને મીમલ્સ બોલ્યો: “આવા સ્વાદિષ્ટ ભોજન પછી શરાબ વિના એન પડતું નથી.” મીમલ્સે ત્રણ ગ્લાસ બર્યા લીટીશીઆ પોતાના બન્ને સાથીઓની પેટેઝ હાંસે હાંસે શરાબ પી ગઈ. નાસ્તો લઈ થોડાંક મધ્યાં મારી મીમલ્સ અને લીટીશીઆએ પ્રિન્સની રજા લીધી અને અપ્ત દ્વાર મારફતે બન્ને ચાલ્યાં ગયાં. તેઓ ગયા પછી પ્રિન્સે પ્રજાતના પત્રો અને ટપાલ લઈ આવવાનો પોતાના સેક્રેટરીને હુકમ કર્યો.

પ્રકરણ ૧૮ મું.

શ્રી વેષધારઃ હિમરાવ.

સમી સાંજના સાત વામવા આવ્યા હતા. પોલીન એકલી દિવાનખાનામાં સગડી પાસે બેઠી હતી. થોડી વાર પહેલાં દાસી ધરકામ કરી ચાલી ગઇ હતી. એકટેવિયા પાંચ વાગ્યાની ખંદાર નીમળી ગઇ હતી. પોલીન ધરમાં જ્યેષ્ઠલીજ હતી. એ દિવસથી એકટેવીયા કંઈ ને કંઈ ખંદાનુ ખતાવી ત્રણ ત્રણ ચાર ચાર કલાક એકલી ખંદાર જઈ આવતી હતી. પણ બોળો અને અકપટ પોલીનને તેના ચારિત્ર્ય માટે બેશ મત્ર શંકા હિમરા નહોતી.

સગડી પાસે બેસી મુવાનીને આંગણે પમ મેલતી યુવતી એક જૂનું વસ્ત્ર સીવી રહી હતી. એ રમણી પિતાની ગરીબી જાણતી હતી તેથી અને જેટલી કરકસર કરી તે ધર ચલાવતી અને એ રીતે પોતાના પિતાની ચિંતાનો ભાર હલકો કરતી. સીવતી વખતે તેનું મોઢો જરા નીચું વણ્યું હતું તેપર અતીનો પ્રગટ પડતાં તેનું વદન અત્યંત રમણીય લાગતું હતું. તેની સ્વાભાવિક ખુબસુરતી વિના અલંકારે ખીલી નાકળી હતી. તેના ચળકતા છૂરા વાળો તેની સુંદરતા ઔર વધારી રહ્યા હતા. એક શાયરે સાચું જ કહ્યું છે કે:—

નહિ દરકાર નેયરકા જીસે ખુબી ખુબી દે દે;

દેખો ખુશનુમા લગતા હૈ કૈસા ચાંદ ખીનગહને.

નીલ નયનો નીચાં હાળી તે સીવી રહી હતી તેની પાંપણના કાળા વાળ તેના ચુલાખી ગાલ પર જાણે આરામ લેતા હોયની એવો ભાસ થતો હતો. આ સમયે પોલીનનું વદન કમલ એવું મનોહર દેખાતું હતું કે જાણે કાંઈ સ્વર્ગની પરીજ સીવી રહી હોયતી! ચંપાની કલિ જેવી કોમલ આંગળીઓ ઝડપથી હાલી રહી હતી. તેની આંગળીપર અર્ધચન્દ્ર જેવા રક્તવર્ણા નખ અને તેની મૂળુલ સમી કાંડી સુંદરીના રૂપલાવણ્યને વધારી રહ્યાં હતાં. તે હમેશાં આનદી રહેતી અભારે પણ તેના ઝોઝ પર સ્થિત દુરકા રહ્યું હતું તે તેથી તેના મોતી જેવી શ્વેત દંતપંક્તિ નજરે પડતી

હતી. કાંઈ કાંઈવાર નજર ઉંચી કરી તે આમ તેમ દૃષ્ટિ ફેંકતી હતી. તેના નેત્રોમાં શાંતિ, સુકોમલતા અને નિર્દોષતા તરવરી રહી હતી. આ સ્વર્ગિય પરીપર લોહ ફક્તોરેમલ મોહી પડ્યો હતો. અને તેનું સતીત્વ નષ્ટ કરવા માટે મિસીસ બ્રેસના વિલાસી સ્થળનગૃહમાં ભેદી જાળ રચાઈ હતી તે વાંચનારને યાદ હશેજ.

પોલીન સીવવામાં મશગુલ હતી એટલામાં કોઈએ આગલા દાર જે વાર જોરથી અખડાવ્યા યુવતી ચોંકી તરતજ તેણે દાર ખોલ્યા દાર પર એક સ્ત્રી વ્યાકુળ દશામાં ઉભી હતી પોલીનને જોતાંજ તે કૌણ સ્વરે બોલી: “બહેન! મને બચાવો—મારી લાજ રાખો—બદમાસો મારી પાછળ પડ્યા છે—”

પોલીનનું કોમલ હૃદય કળી ગયું. તેણે તરત તે યુવતીને ઘરમાં લઈ લીધી.

પોલીન દિવાનખાનામાં જઈ પોતાની અજણી મહેમાન માટે સગડી પાસે એક ખુરશી મુકા. પણ પેલી યુવતી ઘરમાં ગયા પછી વધુ અસ્થિર થયલી માલુમ પડી. પોલીનને તેની દયા આવી. તે પેલી યુવતીની હેટ ઉતારવા ગઈ.

પ્રિય વાંચનાર! આ રમણી વેષધારી લોહ ફક્તોરેમલ હતો મિસીસ બ્રેસ તેને એવી કુશળતાથી સ્ત્રી વેષ સજ્જવ્યો હતો કે કોઈ પણ તેને પીછાની ન શકે પોલીને તેની હેટ ઉતારી એ સમયે તેની આંખોનો ફક્તોરેમલતા ગાઝતે સ્પષ્ટ થતાં એ વિલાસી યુવાનની નસોમાં વીજળી આવી. ફક્તોરેમલ પોલીનનું વહન જોયું. તે જોતાંજ તેના દીલમાં અગાઉ કદિ ન પ્રગટેલા એવા એવા કોમલ, મધુર અને પવિત્ર ભાવ જન્મત થયા. તેની ટોપી ઉતારી ખુરશી પર બેસતાં પોલીન તેના સુંદર રેશ જોઈ વિસ્મિત થઈ અનાયાસે આવેથી આ લાચાર રમણીની ખુબસૂરતીથી પોલીન અંજાઈ ગઈ.

“તમરો આભાર હું કદિ પણ ભૂલીશ નહિ—” લોહ ફક્તોરેમલ ટોપલ સ્વરે બોલ્યો. તરત તેણે પોતાના સ્વરમાં કૃત્રિમ મહારાટ આણી કહ્યું: “પણ હાય! મારી માનું શું થયું હશે? બદમાસો તેનું પણ અપમાન કરશે કે શું?”

“તમે ગભરાવના—હું હમણાં તપાસ કરી આવું છું.” પોલી ખુશીપરથી કહતાં બોલી.

“નહિ. નહિ. બહાર ન જશો અનેક બદમાસો શરાબના નીશામાં ચક્રચુર થઇ આમથી તેમ ધુમી રહ્યા છે એ લોકો દુર સુધી અમારી પાછળ લાગ્યા હતા, પછી અમારા પર તેઓએ ધસી આવવાની તૈયારી કરી તે વખતે અમે મા દીકરી જીદી પડી ગઇ. મારી મા ક્યાં ચાલી ગઇ તેની મન ખબર નથી. હું ડરતી મારી જીવ લખતે નાહી ગભરાટમાં મારી મા મારી સાથે છે કે નહિ તેનું પણ મન બાન ન રહ્યું. આખરે યાત્રીને હું એક સ્થળે ઉભી રહી ત્યારે મારી મા નજરે પડી નહિ. તમેજ વિચાર કરો બહેન ! એ વખતે મારી મનોદશા કેવી થઇ હશે ? તમારા ઘરમાં બની જણાવાયાં હું અદિ દોડી આવી અને તમે મને આશરો આપી મારી લાજ બચાવી તમારું નામ શું ?”

“પોલીન કલેરંડન !—” પોલીન બોલી : “કમનસીબે મારા પિતા ઘરમાં નથી; નહિ તો તમારા પર જીલમ કરનારને હમણાંજ પોલીસને હવાલે કરી દેત.”

“માડં નામ ગેબ્રીલ ફ્લોરેમલ તિમે ને હું હવે સખીઓ ચક્રચુ.”

“ગેબ્રીલ ફ્લોરેમલ ! કેવું સુંદર નામ છે ?” બોળી પોલીન આ નામને સ્ત્રીતુંજ નામ સમજી બેઠી.

“તમારું નામ પણ કેવું મધુર છે ?”

“મિસ ફ્લોરેમલ ! હું તમારી માની શોધ કરી આવું—એ બિચારી તમને શોધતી હશે.”

“નહિ સખી ! તમે બહાર ન નીકળસો બદમાસો જે તમારું અપમાન કરશે તો મને અસહ્ય દુઃખ થશે. નહિ, હું તમને બહાર જવા દેવાની નથી.” સ્ત્રી વેષધારી અમીર બોલ્યો.

“પણ તમારી મા ચિંતા કરશે ને ?”

“નહિ આમ તેમ જોઇ, મને ન જોશે એટલે હું ઘેર મઠ હોમશ એમ સમજી તે ઘેર ચાલી મઠ હશે ત્યાં મકાન અદિથી થાણું દુર-જલેક હીયની પાસે છે. હું એકલી દુર શી રીતે જાઉં ? મુઆ માડીવાળા તો બદમાસોના મળતાંઆ હોય છે—”

આ વાત બોડ ફોરેમલે એવા કણ્ણુ સ્વરે કહી કે પોલીનને તેની દયા આવી.

“નમે ગભરાઓ ના. આરા પિતાના પલંગપર તમે સુઇ જાજો મારો બહેન અગીઆરેક વાગે આવશે તે તમને જોઇ બણી ખુશી થશે.”

“પોલીન ! તમારો આભાર હું શી રીતે વાળીશ ?” કહી બોડ ફોરેમલે એકાટશે તેને જોવા લાગ્યો તેણે જોયું કે પોલીનના વદન પર તેના હૃદયની સરવતા ઝળકી રહી છે તેનો મધુર અવાજ તના કાનમાં ગુંજી રહ્યો હતો. તેનાં સરલ આનંદમય દાસ્યમાંથી અમૃત ઝરી રહ્યું હતું. એ જોઇ પોતે દગો કરવા આવ્યો છે એ વિચાર્યા એ યુવાન અમીરનું મન વ્યથિત થવા લાગ્યું.

વાતમાંને વાતમાં ત્રણ કલાક વહી ગયા. એટલી વારમાં બન્ને પ્રિય સખા થઇ મઠ પોલીનને જરા પણ શક ન હોય. કે તેની સાથી સ્ત્રી નથી ! દશ વાગે પોલીને ભોજન કાઢ્યું. બંને સાથે જમી. અગીઆર વાગા સુધી બંને એ પુનઃ વાતચીત કરી હવે પોલીનને પાતાની બહેનની ચિંતા થવા લાગી, પણ બોડ ફોરેમલે જણવતો હતો કે આજે રાતે એકટેવીયા ઘેર આવવાની નથી.

પોલીન જલદીથી સૂવા તૈયાર થાય તે માટે તે ધુત અમીર વારંવાર બગાસાં ખાવા લાગ્યો એ જોઇ પોલીન બોલીઃ ચાલ, તને ઉપર સુવાડી આવું. હું એકટેવીયા આવે ત્યાં સુધી સુવાની નથી.”

તો હું પણ સૂતી નથી. હજી મને ઉંઘ આવતી નથી.”

આર વાગ્યા, પણ એકટેવીયા ન આવી પોલીનની ચિંતા વધી.

“તું એટલી બધી કેમ ગભરાય છે ?” બોડ ફોરેમલે પુછ્યું.

“એ કહી મઠ છે કે મોડાનાં મોડી અગીઆર વાગે આવી રહીશ.

“કાષ જરૂરી કામને લીધે એને મોકલું થઈ ગયું હશે.”

“અનવા જોગ છે,” પોલીસ જરા વીચાર કરી બોલી.

“હાલે એ બજારમાં ગમ હતી ત્યારે એકસદ્ડાં સ્ટીટમાં એક વૃદ્ધ સ્ત્રી ગાડી નીચે આવી ગમ હતી, એકાદેવીઆએજ સહથી પહેલાં તેની પાસે દોડી જઈ તેને હાડી ને તેને ઘેર લઈ ગમ. એ આમએ તેને એ ત્રણ કલાક રોકી રાખી તેથી ગમ કાંતે એ અગીઆર વાગે ઘેર આવી હતી, આજે સાંજે તેની તબીબત જોવાને એ ગમ છે, એ વૃદ્ધ આમ તેને રોકી રાખશે. એમ જાણી તે અગીઆર વાગે આવવાનું કહી ગમ હતી, પણ આ તો બાર વાગવા આવ્યા !—”

“એમ હોય તો ગભરાવાનું કંઈ કારણ નથી. અનવા જોગ છે કે એ બહારી વૃદ્ધાની તબીબત આજે બમડી થઈ હોય. એકાદેવીઆ બહેન તે તારીજ છે ને ! એનું હૃદય પણ તારા જેવું જ દયાવાન હશે એટલે વૃદ્ધાને એકલી મુકી આવતાં એનો જીવ નહિ ચાલ્યો હોય !” લોર્ડ ક્લોરેમએ પોલીસની ચીંતા ટાળવાના હેતુથી કહ્યું, આ વાત પોલીસને ગળે ઉતરી ગઈ. તે હસીને બોલી : “હા, એમજ હોયું જોઈએ ચાલ, સુષ જઈએ.”

“એકાદેવીઆ આજે આવવાની નથી તો પછી આપણે એકબે બોરડામાં સુઈ જઈશું.”

“હા. ચાલ આજે મારી બહેનની જગ્યાનું ભેળે—” કહી સરલ હૃદય પોલીસ આગલા દાર અંધ કરી લોર્ડ ક્લોરેમલ સાથે શયન-ગૃહમાં ગઈ.

પ્રકરણ ૧૯-મું

પોલીનનો પ્રતાપ.

પોલીનની સાથે દાદર મહતાં લોડ ફોરેમલને પુનઃ દુઃખ થયું. તે વિકાસી હતો પણ નીચ નહોતો. તેના જીવનમાં ઉદ્ધરતા અને સદ્ભાવનાનો અભાવ નહોતો. પ્રથમ વાસનના અગ્નિથી તેની પવિત્રતા બળી રહી હતી પણ હજી તેની સાવ ખાખ થઈ ગઈ નહોતી હવે તેની કપટબાજીનો છેલો દાખ રમવાનો વખત આવ્યો. ભારે તે વધુ વાર દગાબાજ રહી શક્યો નહિ, તેનું હૃદય તેને ડંખવા લાગ્યું.

જોત જોતામાં બંને કુમારી પોલીનના શયનગૃહમાં જઈ પહોંચ્યા. આરણ્ય બંધ થયાં. ત્યાં જતાં જ ફોરેમલને ગ્લાનિ થઈ. તે મસ્તક દબાવી એકદમ ખુરસી ઉપર બેસી ગયો. તેના દીલમાં વાસના અને પવિત્રતા વચ્ચે તુચ્છ યુદ્ધ થવા લાગ્યું. પોલીન તેનું ઉત્તરેણું વધન જોઈ તેની પાસે જઈ વહાલથી તેના માથા પર હાથ ફેરવતી બોલીઃ “પારકાં ઘરમાં સુતાં તને દુઃખ થાય છે-પણ આ ઘર તારું જ સમજી લેજે.”

પોલીનનો મોઢક અવાજ અને તેનો જાદુઈ સ્પર્શ ગબળ કરી ગયો. ફોરેમલની નસેનસમાં ચરમ ખુન વહેવા લાગ્યું. તેણે પ્રબળ પ્રેમથી પોલીનનો હાથ ચુમી લીધો. પોલીન સમજી કે તેની સખી કૃતજ્ઞતા દર્શાવી રહી છે.

“બહાલી પોલીન! આપણે જાણે વરસોથી ગાઢ સખીઓ હોઈએ એમ મને લાગે છે. હવેથી કું તને પોલીન કહીશ ને તું મને ગેશ્વીલના નામથી જ બોલાવજે. મીસ ફોરેમલ ને મીસ કલેરંડન એવા ભૌતિક વહેવારના શબ્દો અને ગમતા નથી. હું ધરથી વિખુટી પડી છું તેનું મને દર્દ થતું નથી. ઉલટું એમ થાય છે કે એ બદમાસોએ કાંઈ મંગલ ધડીએ મારે પીછો પકડ્યો હશે કે જેથી તારા જેવી પ્રિય સખી મને મળી ગઈ. તારી સાથે ચોડાજી કલાકની પીઠાન હોવા છતાં કું તને

અલંત ચાહતાં શીખી છું—” તે યુવાન અમીરે મીઠા સ્વરે પોલીન તરફ જોઈ કહ્યું.

“આપણે બે સખીઓ થઈશું. મેં કટલીયવાર વિચાર કર્યો હતો કે જો કોઈ સરખ હવ્યા સખી મળી જાય તો કેવું સારું! અમે બે બહેનોના દીલ જોડલાં મળી ગયાં છે કે અમારા આત્મા તદ્દન જોડતાર થઈ ગયા છે. મારા મનની વાત એ જાણે છે ને એના મનની વાત હું જાણી લઉં છું. કંઈ નવી વાત કહેવાની આ સાંભળવાની હોતીજ નથી—”

“તારો મનોભાવ હું સમજી ગઈ પોલીન! મને પણ જોવાજ વિચાર આવતા હતા. મારી ઉમ્મરની સખી મેળવવા માટે હું તકડી રહી હતી—”

“તારી ઉમ્મર શું જેઝીલ?”

“૮૦૦ કહેને!”

“જોકીશોક વર્ષ હશે!—” કપટ વેશધારી અમીરને જોઈ પોલીન બોલી.

“નેં આપ્યાદ અનુમાન કર્યું” પોલીન આપણે એક ખીજને ખુશ ચાહીશું. આમ આવ, મને એક ચુમી લેવા દે.”

નિર્દોષ પોલીન જેઝીલની જાળમાં ફસી પડી. તેણે શીર ઝુકાવ્યું ને ફેરોરમલે લગસે લગ મીઠાવી દીધા. આ પળે તે દીલપર અંકુશ રાખી શક્યો નહિ. પ્રખળ પ્રેમથી પોલીનને ચુંબન લઈ તેણે તેને માઠ આલિંગન દીધું.

“માત્ર હવે સુધ જઈએ. વાત કરતાં કરતાં ઉંઘ આવી જશે.”

આટલું કહી પોલીને ગાંઠન ઉતારી યોગ્ય સ્થલે મુકી દીધું. ફેરોરમલની નજર હવે પોલીનના મુઠોળ શરીર પર પડી. તે બેચેન બની ગયો. શું કરવું ને શું નહિ તેનું તેને જ્ઞાન રહ્યું નહિ. તેનું

જીમર વ્યાકુળ થઇ ગયું. પોલીન ફોરેમલ તરફ પીઠ કરી, આમના સામે ઉભી રહી વાળ ખોલવા લાગી. તેના લાંબા કાળા રેશમ જેવા વાળો તેનાં ખભાં અને પીઠ પર ઉડવા લાગ્યા. યુવતીએ વાળની લટોને પીઠ પર પછાડી. તેના વાળ એટલા સુંદર હતા કે કોઈ રાણીને પણ આ ખીલતી કબિની સુંદરતાની અહેમીયત આવત !

પોલિનનું હૃદય કંઈ રીતે આકષણું તેના વિચાર કરતાં એકીલનું ચિત્ત વ્યથિત થઇ ગયું. તે કંઈક શોકમય સ્વરે બોલ્યો : “પોલીન, તું મારી સખી છેને ?”

“આ કેવો સવાલ ગેણીલ ? હું તને ખુબ આજ્ઞા છું સમજી !”

“પોલીન ! બહાલી પોલીન ! પ્રેમ એ શી ચીજ છે તે તું જાણે છે ?”

“નહિ હજી મને ખબર નથી”

“નહિ હોય. પણ પ્રેમ કેવી દિવ્ય અને તે સાચેજ કળપૃથ્વી ચીજ છે તે તું જાણતી નથી ?” આ શબ્દો બોલનાં ગેણીલનો સ્વર કંઈક થઇ ગયો. પોલિન સમજી કે તેની નવી સખી પ્રેમના ઉપવનમાં કોઈ મધુરના કાનિલ ડાંખ્યાં જખમી થઇ આવી છે.

“તું કોઇના પ્રેમમાં ચડી જાશે છે.” પોલિન બોલી.

“હા. બહાલી ! તારાથી હું કંઈ છુપાવવા માગતી નથી. મારા દીલમાં પ્રેમાકુર ઉગ્યો છે.”

“તેનું આટલું દુઃખ શા માટે ? તું જોને ચાહે છે તે તને નથી ચાહતા ?”

“મને તેની ખબર નથી. મને આશા છે કે તે મને ચાહે છે. પણ હજીય મને ડર લાગે છે.”

“તારો પ્રેમી ખૂબ સુંદર છે ?”

“ એની સુંદરતાની વાતજ ન કર. એ એવી સુંદર છે કે જાણે પરમ સૌન્દર્યવંતી રમણી ! મદખ્યત કેવું મધુર અમૃત છે તે તું ખરેજ નથી જાણતી ?”

“ નહિ.”

“ અહા ! સખી ! પ્રેમ કેવો સ્વર્ગિય આનંદ છે ? સ્વર્ગિય વિમત્ર આનંદનું મધુર ઝરણું એટલેજ પ્રેમ !”

“ તો તું આટલી દુઃખી કેમ થાય છે ?”

“ પ્રેમ સુખમય કષ્ટ છે અથવા દુઃખમય સુખ છે. એનું વણ ન કરતાં મને નથી આવડતું, એ અનિર્વાચ્ય અવર્ણનિય સુખ છે. પ્રેમ એવી વસ્તુ છે કે જે સ્વર્ગિય આશાને માટે મનને ઉત્સાહિત કરે છે અને તેની નીચેજ ભયની નદી વહી જાય છે. એ ભય મનને વ્યથા કરતો નથી પણ ઉલટો પ્રોત્સાહિત કરે છે છતાં પ્રેમમાં ભય છે તેથી મને દુઃખ થાય છે અને આશા છે તેથી મધુર સુખ ઉપજે છે એ સમજવા જેવી વસ્તુ નથી અનુભવથીજ એ માધુર્યનો ખ્યાલ આવે છે. પ્રેમ પ્રકટ થાંજ હૃદયમાં એ વિરૂધ્ધ ભાવ પ્રકટ થાય છે.” ગેહીસે આવેશભર્યા સ્વરે પ્રેમની વાખવા આપવનો પ્રયાસ કર્યો.

“ અત્યંત આશ્ચર્યની બીના છે. તો પણ મને લાગે છે કે પ્રેમ શી ચીજ છે તે હું સમજી ગઈ છું.” પોલીન બોલી.

“ મિત્રતા ધીમે ધીમે પ્રેમમાં પરિણત થઈ જાય છે. સામાન્ય પીછાન પછી મિત્રતા ને પછી પરમ સુખાવદ પ્રેમ !—”

“ તારું એવુંજ થયું હતું ?”

“ હા. મારો શ્વભાવજ એવો છે કે જેને હું ચાહું છું તેની સાથે મારી અકપટ મૈત્રી અંધાત્ર જાય છે અને આશા છે કે મારા પ્રિયતમ મને નિરાશ નહિ કરે.”

“ પરમાત્મા તારી આશા સફળ કરે જો હું પુરૂષ હોત તો હું તને પ્રાણથી પણ અનિક પ્રેમ કરત અને તું મને ચાહે છે એ જાણતાંજ મારો પ્રેમ ઓર વધી જત.”

“બહાલી ! તારા દીલમાં અચાનક આવા ભાવ પેદા થયા એ મારે માટે જેવા તેવા આનંદની વાત નથી.” ફોરેમલનો સ્વર પ્રેમાવેશથી ગદગદ થઈ ગયો.

“ગેબ્રીલ !—” પોલીન પોતાની હૃદયવેદી સખી સાથે નયન મીલાવી બોલી : “તું સુંદર છે, પવિત્ર, નમ્ર અને સ્નેહાળુ છે તારામાં એ શુભો ન હોત તો મળતા વારજ મારું મન મોઢી ભેત ખરી ? પ્રિય સખી ! તારી સાથે પીઠાન થતાં કોઈ પણ તને ચાલ્યા વિના ન રહી શકે એવું જાડુ તારામાં પ્રભુએ ભર્યું છે.”

“તું ક્યાં જોઈ જાડુગરી છે ? આપણે જીવનભર એક થઈ રહીશું.”

“હા. જીવનભર સખીઓ રહીશું.” પોલિન બોલી અને બાકીના વચ્ચે ઉતરવા લાગી. એ સૌન્દર્યની રાણીને અધ વચ્ચેમાં જોઈ યુવાન ફોરેમલનું હૃદય હેલે ચઢ્યું, તે સ્તબ્ધ બની ખુરશી પર બેસી રહ્યો પોલિન તેની મધુર વાતોથી મુગ્ધ બની ગઈ હતી. તે ફોરેમલને ચુપ થયેલા જોઈ તેને ગળે વળગી પડી અને બહાલીથી ચુમી લેવા લાગી કુમારી પોલિનના કિન્નર ઉરજ ગેબ્રીલના હૃદય સાથે દબાયા. તેના ગોરા ગોરા હાથ એ યુવાનના મળાની આસપાસ વાંટાઈ વળ્યા અનુરકત અમીર પાગલ થઈ ગયો. તેને સંયમ જાળવતા મહા વ્યથા થવા લાગી.

“પોલિન ! હું તને કેટલા પ્રયત્ન પ્રેમથી ચાહું છું તે તું નથી જાણતી.”

“એમ ? મને તારા જેવી સ્નેહાલુ સખી જાડુ ગમે છે.” કહી પોલીન ડેસીંગ ટેબલ તરફ જવા લાગી.

“બહાલી ! હું તને પ્રયત્ન આવેશથી શા માટે ચાહું છું તે તું કદાપી શકે છે ? શા માટે તારા ચરણો પર પડી તારી પુજા કરવાનું મને મન થઈ જાય છે ?”

“શા માટે એમ થાય છે ?” જરા મસ્તીભરી અદાથી નયન નચાવતી પોલિન બોલી ; “મારી સાથે પરણી જવાનો વિચારતો નથી

કરતી ને !—” બોળી કુમારીકા ખિલખિલ હસી પડી. ગેજીલના દીલમાં કંઈનું કંઈ થઈ ગયું.

“તું પરમ સૌન્દર્યની સ્વામિનિ છે તેથી હું તારા પર મોહી પડી છું એમ નથી તારું વદન મારા મનમોહનના વદન સાથે આત્મા મળતું આવે છે તેથી તને જોતાંજ હું પાગલ થઈ ગયું છું. પોલિન ! બહાલી ! આ પળે, આપણે પરીઓની વાતોમાં વાંચીએ છીએ તેમ, કોઈ પરી આવીને આપણુ બેમાંથી એકને પુરૂષ બનાવી દે તો કેવું !”

પોલિન આ સાંભળી અત્યંત તાણુળ થઈ ગેજીલ તરફ જોઈ બોલી : “તને પણ કેવા વિચિત્ર ખ્યાલો આવે છે !”

“નારાળ ના ચા સખી ! હું બહુ વિચિત્ર પુતળી છું. કલ્પનાના પ્રદેશમાં હું અનેક ચિત્ર વિચિત્ર દુનિયા ખડી કરું છું. મને ધિક્કારી ન કાઢતી. અહા ! હું કેવું મધુર સ્વપ્ન જોઈ રહી હતી ! તેં મારું સુખદ સ્વપ્ન તોડી નાખ્યું. નંદનવનની પુલવાડીમાં આનંદથી ફરતાં ફરતાં હું વિચાર કરી રહી હતી કે પરીઓની વાર્તાની પેઠે અત્રે કોઈ દેવ યા દાનવ આવી મને જાદુની લાકડી લગાવી પુરૂષ બનાવી દઈ કહે કે ‘ગેજીલ ! તું પોલિનને પ્રાણુથી પણ અધિક પ્રેમ કરે છે માટે તને પુરૂષ બનાવવામાં આવે છે એને ચરણે પડી એના પ્રેમની બીક્ષા માગ અને એની સાથે લગ્ન કરી સુખી ચા’ પોલિન ! બહાલી ! ખરેખર એવો ચમત્કાર થઈ જાય તો આપણને કેવો દહાવો મળે !—”

પોલિન ચમકી. ફ્લોરેમલની ચમકીલી આંખો અને રક્તવર્ણી માલો તરફ આશ્ચર્યથી નજર કરી તે બોલી : “નહિ ગેજીલ ! પ્રભુને ખાતર એવી વાત ન કર. તારી વાત સાંભળી મને બધ ઉપજે છે. કેમ જાણે કેમ મારા દીલમાં કમ્પ થાય છે.”

પોલિનના પીન પરોધર પરની સ્થીર દૃષ્ટિ ફેરવી લઈ વેપધારી યુવાન જરા હસીને બોલ્યો : “નાહક શા માટે ડરે છે સખી ! એવા જાદુષ ચમત્કારના દહાડા ક્યારના વહી ગયા ! એવું કદિ થાય ખરું ? પણ પોલિન ! મારી લે કે કદાચ એવો ચમત્કાર થઈ જાય તો તું

નારાજ થશે ? અને હુતકારી કાઢશે ? હમણાંજ તું કહી ગયું કે તું પ્રેમની આરાખડી પણ ભણી નથી. મેં તને પ્રેમમાં કેવો અનિર્વાચ્ય આનંદ છે તેની વ્યાખ્યા સમજાવી. માની લે કે કાષ્ઠ કૃપાળુ દેવ આવી ગયો છે ને તેના જાદુથી મને પુરુષ બનાવી અનર્ગળ સંપત્તિ અને અલંત પ્રતિષ્ઠાની બક્ષીસ કરી ગયો છે ! આ બધું થઈ ગયું છે એમ માની લે વહાલી ! અને પછી હું તારે ચરણે પડી તારા પ્રેમની બીક્ષા માગી તારા જમણા હાથનું દાન માગું તો તું ના પાડશે ?”

કલ્પનાને નામે લોડ ફ્લોરેમલ પોતાના મનની વાત પ્રકટ કરવા લાગ્યો. તેની વાતપરથી પોલિનને જરા સંદેહ ગયો હતો. તે હવે પાકો થઈ ગયો. અચ્ચાનક ક્રોધથી તેનું મોઢો લાલ થઈ ગયું. મોઢામાંથી ધીમી ચીસ નીકળી પડી ચમકાને પાછળ દહી જઈ તે આરી પાસે ગઈ આરી જોલી નાખી ખુમ પાડી તે કાષ્ઠને મદદે બોલાવ્યો. વિચાર કરતી હતી પણ તેની જીભ ન કપડી તે બચથી ચરચર કંપવા લાગી અને અચેત જોવી પુરશી પર બેસી ગઈ.

એ જોઈ ફ્લોરેમલ તરત તેના પાસે ગયો અને જુટણીએ પડી પોલીનને હાથ પકડી કંઈ મળુગળ્યો. પોલીને આ સુલભ લજ્જાથી છાતી ઢાંકી દીધી અને વિષાદ તથા તિરસ્કારપૂર્ણ સ્વરે તે બોલી : “આ વેષમાં તમે કાણુ છો તે સમજાતું નથી બોલો, સાચું બોલો તમે કાણુ છો ?”

“વહાલી પોલિન ! દેવી જાદુ થઈ ગયું. જે તારી સામે તારો પ્રેમી તારા પ્રેમની બીક્ષા માગતો ઉભો છે.”

આ સાંભળતાંજ પોલિન ચોંકી. બચકર આકતની આ શંકાથી સદસા તેના હૃદયમાં બળ આવ્યું. તરત ઉભી થઈ તેણે શાબ જોહી લીધી હવે તેના દીલમાં બચ રહ્યો નહોતો. પણ તેના વદન પર અપૂર્વ જ્યોતિ ચમકી રહી હતી.

“ગમે તે હો. હું હુકમ કરું છું કે અહિંથી રસ્તો માપો.” પોલિને હિમ્મતથી આંખો લાલ કરી લોડ ફ્લોરેમલને માર્ગ બતાવ્યો. “તું મારાપર આટલી નારાજ થઈ ગઈ છે એ સમયે હું તને છોડી

મમ શકતો નથી. તારી સામેજ હું જીવ આપી દઉંશ. તારે મારાથી કરવાનું ક્ષેષ માત્ર પ્રયોજન નથી. બહાલી પોલિન ! મારાપર દયા કર હું તને આહું છું. તારે માટે તનમન ધન ન્યોછાવર કરવા તૈયાર છું. તું મારી આરાધ્ય દેવી છે. પોલિન ! જો તું પ્રસન્ન નહિ થાય તો હતાશ થઈ હું આપઘાત કરી જાન દઉંશ.”

“હું ફરીથી તમને કહું છું કે અદિથી આલ્યા જાઓ જો હમણું આલ્યા જશે તો તમારા આવા દગાને હું માફ કરીશ—નહિ તો કદિ પણ નહિ—”

“તું બહુ સખત થઈ છે.” કંપિત ઝોઠે તે અમીર બોલ્યો:” પણ નહિ. તારી વાત સાચી છે. હું તિરસ્કાર પાત્ર છુંજ મેં બચકર દગાખાજ કરી છે. સુંદરી, હું ખરેખરો નરાધમ છું. મને માફ કરો...”

પોલિનને તેની દયા આવી “જો તમને ખરેખર અનુતાપ થતો હોય તો અદિથી આલ્યા જાઓ ને તમારા પાપનું પ્રાયશ્ચિય કરો.”

પોલિનનું જ્યોતિર્મય વદન જોઈ ફોરેમલના પાપી વિકારો ઝડી ગયા અને તેને બદલે પવિત્ર પ્રેમનો હ્રદય થયો. તેનું જીવન વિચલિત થઈ ગયું હતું. તેને બારી પરતાવો થવા લાગ્યો. કશું પ્રાપ્ત મહમદ કંઠે તે બોલ્યો:

“તું મને કામ રીતે ક્ષમા નહિ કરે ? અરે ! રામ ! મને શું મુઝ્યું !—” અચાનક તેણે હાથ જોડ્યા અને બીજા માગતો હોય ! મ બોલવા લાગ્યો:” મહેરબાની કરી મારા બે બોલ સાંભળી બે મેક બાઈએ મારી સમક્ષ તારા અપુત્ર સૌન્દર્યની પ્રશંસા કરી હતી ! સાંભળતાંજ હું તારા પર મુગ્ધ થઈ ગયો હતો. તને મળવા માટે—તને જોવા માટે—મેં બગીરથ પ્રવાસ કર્યો અને અત્યાર સુધી મારી આશા પુર્ણ થઈ મેં તારી સાથે જે દગો કર્યો છે તેનું ફળ ને સારી રીતે મળી મયું છે. તારો ક્રોધ જોઈ મારો પ્રાણુ ઊડી નય છે, કૃપા કરી હવે શાંત થા—ગુસ્સો છોડી પ્રસન્ન થા. પ્રિયે ! જો તારે ચરણે પડી વિનંતી કરું છું મને ફક્ત બે આશાબનક બોલ કહી

દે. વહાલી ! ફક્ત એ બોલ તારા મધુર સ્વરે બોલી દે. તું મને જાળ-ખતી નથી કું પ્રભુના કસમ લઈ કહું છું કે કું તારી સાથે લગ્ન કરવા માગું છું. આટલી ઉંમરમાં મેં અનેક રમણીઓ જોઈ છે પણ તારા સિવાય મારા જીવનમાં કોઈ પણ યુવતી જડાઈ બેઠી નથી, કું ખોટી વાત નથી કરતો તારી પવિત્રતા પર કલંક લગાડવાનો મારો વિચાર હવે બદલાઈ ગયો છે. બોલ, બોલ, વહાલી ! તું મધુર મિસ કબેરંડન મટી બેઠી ફોરેમલ થવાની કૃપા કરીશ ?”

પોતાની સામે એક સંપતિ શાલી ઉમરાવ ઉભો છે એવી વાત સાંભળી પોલિન વિરમિત અને હતયુધિય થઈ ગઈ “તમે કોણ છો ? સાચું બોલજો.”

“હું લોડ ફોરેમલ છું પણ તારે માટે તો ગેઝીલજ છું.”

આજ પછે એક ગાડી મકાનના દરવાજા આગળ આવી પહોંચી. પોલિને બારીનો પરદો ઉપાડી રસ્તાપર નજર ફેંકી અને લોડ તરફ જોઈ તે ગભરાટથી કંપવા લાગી: “સત્યાનાશ ! બાપુ આવ્યા—” પોલિન આટલા શબ્દો બોલી શકી: “હવે શું કરું ! એકેટલાવયા પણ હજી આવી નથી...”

“ગભરા ના, ધીરજ ધર, પ્રભુ કૃપાથી સર્વ સારા વાના થશે. ચિંતા કરવાની જરૂર નથી” લોડ ફોરેમલે પોલિનને શાંતિ આપતાં કહ્યું.

“શું કરીશું ?”

આ સમયે પોલિન લોડ ફોરેમલના પંજામાં આવી થઈ હતી, તે આહે તો તેની આબરુ બચાવી શકે આહે તો હુણમાં મેળવી દે— એવી બચંકર સ્થિતિ ઉભી થઈ હતી.

“બાપુજીને કંઈ પણ શક ન જાય તે માટે શું કરશો ?” પોલિને કહ્યું સ્વરે લોડ ફોરેમલને પુછ્યું.

આ પછે બારણા જોરથી ખખડાવવામાં આવ્યા.

“તું ગભરા ના. બધું ઠીક થઈ જશે.”

“પણ જલદી બોલોને ! મારો જીવ ગભરાઈ ગયો છે.”

“જો સાંભળ તારા પિતાને લેશ માત્ર શંકા ન જાય તથા તારી બહેનના ચારિત્ર્ય ને કલંક ન લાગે તે માટે હવે ઉપાય કરવાની જરૂર છે.”

“હું કંઈ સમજી શકતી નથી.”

“હું એમ કહું છું કે તારી બહેન રાત બહાર ગાળે છે એ વાત તારા પિતા જાણી જશે તો તે બહુ ગુસ્સે થશે તું હું કહું એમ કર, તારા પિતાને ઓકટેવિયા ધરમાંજ છે એમજ કહેજે. પણ તેમને તેના ઓરડામાં જવા ન દેતી—ગ, દરવાજો ખોલી આવ—”

આ સમયે ફરીથી બારણાં ખખડ્યાં ને પોલિન ચોંમ્મ રીતે પેતાની દેહલતા ઢાંકી દધ બારણાં ખોલવા ગઇ.

પ્રિય, વાંચનાર ? આ ગોટાળા ચક્રમાંથી પોલિન શી રીતે નિષ્કલંક બહાર આવી ? આ વેપારી ભોડા ફસોરેમલના શા હાલ થયા ? પોલિનના પ્રભાવથી પવિત્ર થયલા તેના હૃદયમાં હવે નવા ભાવો કેવા પ્રગટ થાય છે ? મિસીસ એસના નીચ ભવનમાં પ્રેમલીલામાં નિમગ્ન થયલી બોળી ઓકટેવિયાનું શું થયું ? આ નવલકથાની રંગભૂમિ પર નવા આવેલા પેલા ટીમોથી મીમ્લસ અને એમેક્ષોને કેવા કેવા રંગ ભજવ્યા ? અને સૌથી વધુ ગજબનાક વાત—પેલી કુમારી મિસીસ મોરડોંટ અને તેની સાથી મિસીશ સ્મિથ જે ડોક્ટર થર્સ્ટનને પોતાનો પુત્ર આપી ચાલી ગઇ હતી તેનો ભથ્થકર ભેદ શો હતો ? જરા ધીરજ ધર ઉત્સાહથી આ નવલકથા આગળ ને આગળ ધપવા દે અને અમે તને ખાત્રી આપીએ છીએ કે તે કદિ ન વાંચેલી, ન કંપેલી એવી નવલકથા વાંચવાનો દહાવો અમે તને ચખ્ખાડીશું.

મકરણ ૨૦ મું.

લેડ કુરચો.

પોલિનનો પિતા મી. કલેરંડન અચાનક આવી પુગવાથી લોડ ફોરેમલની કપટઆજીથી મધરાતે એકજ ઝોરડામાં એકલી ફસી પડેલી નિર્દોષ યુવતી પ્રથમ તો અત્યંત ગભરાઈ ગઈ પણ તેની પવિત્રતા જીતી. લોડ ફોરેમલ વિકારી બદમાશ મટી બૃથોરિમૈય પોલિન સાથે પવિત્ર લગ્નઅંશિથી જોડાવાને ઉત્સુક થયો અને તેથી પોલિનને ઓકટેવિયાની આખરે બચાવવાની કીકમત ખતાવી તેણે તેને બારણાં ઉઘાડવા મોકલી.

મી. કલેરંડનની ઉંમર ૫૪ વર્ષની હતી. તેના ચહેરા પર ખાનદાનીની ચમક, દૃઢતા અને ઉમ્મતા જણાતાં હતાં તેના વિશાલ લલાટપર ચાલુ શૈક્ષણિક ચિંતનની છાપ હતી. તેનું મોઢું નાનું, ચીથુક કમક દૂંકું, રંગ સહેજ શામળો, અને આંખો ચીની હતાં. તેની નજર અર્થભેદી ન હોવા છતાં એવી હતી કે સમા માણસનું દીલ પારખી શકતી તેની મુછોના વાળ અત્યંત કાળા હતા. ચિંતાથી તેની દેહ કંઈ દુષળી પડી હતી. તે પોતાની પુત્રીઓને ખુબ ચાહતો હતો. દુઃખી થઈ પડવાથી તેનો સ્વભાવ સહેજ ચીડીઓ થઈ ગયો હતો તો પણ તે પોતાની પુત્રીઓને કદિ કડવા શબ્દો કહેતો નહિ સ્વભાવે તે શાંત હતો વધુ કવારો ફરવાની તેને ટેવ નહોતી અનેતાં સુધી તે એકાંતમાંજ જીવન ગાળતો તેથી પોલિન અને ઓકટેવિયા વારંવાર તેના ઝોરડામાં ન જતાં એકમેક સાથેજ વાતચીત કરી દિવસ કાઢી નાખતી. અનેની હીલચાલમાં મી. કલેરંડન કદિ માથું મારતો નહિ. સાંજે અને સાથે ફરવા જતી. ઉભય પર તેમના પિતાનો વિશ્વાસ હતો. અનેની સરળતા જોઈને મી. કલેરંડનને તેમના ચારિત્ર્યની ચિંતા કરવાનું કશું પ્રયોજન જણાતું નહોતું.

ફાનસ લઈ પોલિન બારણાં ખોલવા મઠ દાર ખોલતાંજ મી. કલેરંડને પોતાની પુત્રીને બહાલથી છાતી સરસી લગાવી કહ્યું: “ખુશી થા દીકરી! હું ખુશખબર લાવ્યો છું, હું આટલો જલદી આવીશ એવી તને આશા નહોતી ખરું?”

ધણા દિવસ પછી પિતાને મળતાં પોલિન પોતાની કઠંગી રિથન અને ઓકટેવિયાની શરમભરી જેરહાજરી બૂધી ગઇ તેના વદનપર પ્રસન્નતા છવાઇ મઇ.

“પિતાજી, તમે ક્ષેમ કુશળ પાછા આવ્યા તેથી હું ધણી ખુશી થઇ છું.”

આ પછે નોકર મી. કલેરંડનની ટ્રંક સુકી ગયો. અને આપ દીકરી ઘરમાં દાખલ થયાં.

“પિતાજી, તમે બૂખ્યા હશો. કંઇ ખાવાનું લાવું?” પોલિન બોલી. મી. કલેરંડન ખરેખર થાકથી બૂખ્યો થયો હતો પણ તેના મ્હોપર આજે એવી ખુશાલી છવાઇ હતી કે જેવી પોલિને કદિ જોઇ નહોતી.

“મને ભુખ નથી દીકરી ! મુસાફરીથી જરા કંટાળ્યો છું એટલું જ. રસ્તો અરફ પડવાથી ખરાબ થઇ ગયો છે. ઓકટેવિયા નો સરી છે ને !”

“હા. મજામાં છે.” આટલું બોલતાં પોલીનનું મ્હો ઉતરી ગયું.

“એ સુઇ ગઇ છે ?”

“હા.”

“સુવા દે. હમણાં જગાડવાની જરૂર નથી. તારા ઓરડામાં બેસી જોઇ મને જરા અભયબી લાગી હતી પણ તને ઉંઘમાંથી જગાડવી નહિ પડે એ જાણી આનંદ પણ થયો.”

“તમે જાણો છો કે અમે બહુ ડરતી નથી પણ આજે મેં બેસી ભુલથી રહેવા દીધી હતી...” ફરીથી પોલીનનો અહેસાસ ઉતરી ગયો તરત તેણે વાત ફેરવી કહ્યું: “પિતાજી, તમે કહેતાતા ને કે તમે કંઇ ખુશખબર લઇ આવ્યા છો !”

“હા. લોર્ડ માર્ચમેન્ટ આખરે ઠેકાણે આવ્યા છે. બધી વાત સહવારે કહીશ. હમણાં હું બહુ થાકી ગયો છું, જા, સુઇ જ.” મી. કલેરંડન આટલું કહી પોલિનને એક ચુમી લઇ હાથમાં ફાનસ લઇ પોતાના ઓરડામાં ચાલ્યો ગયો.

હવે પોલિન એકલી પડી. બીજું ફાનસ સળભાવી કંપતી કપતી તે પોતાના ઓરડામાં ગઇ. આ સમયે તેની છાતી જોસથી ધડકી રહી હતી.

પોલિન પંદર મિનિટ બહાર રહી એટલા સમયમાં લોડ ફ્લોરેમલની મર્તિ પાછી બગડી ગઇ સરલ હૃદય પોલિન ફ્લોરેમલની કપટકળા સમજી શકી નહોતી તેથી તે એક પછી એક વસ્ત્ર કાઢી સુવાની તૈયારી કરી હતી. તે સમયે એ વિલાસી યુવાને તેની સુંદર દેહ કલિ જોઇ લીધી હતી. પોલિનની ગેરહાજરીમાં એ જાદુબર્યા સૌન્દર્યને વિચાર આવતાં તેના કામાદિન ભડકી ઉઠ્યો. અગાઉ પોલિનના પ્રતાપથી પ્રગટેલા સઘળા ઉન્નત વિચારો હવામાં ઉડી ગયા અને તે અસલના જેવો કામાચારી થઇ ગયો. પોલિનના રૂપ યુષ્ઠ પર મોઢી તેણે તેની સાથે પવિત્ર લગ્નમંથિથી જોડાવાની વાત કરી હતી તે માટે તે હવે મનમાં મનમાં હસવા લાગ્યો. લગ્નની બેઠીથી જકડાવાની વાત તેને બચ્ચાના નાદાન ખેલ સમી લાગી. જેમ જેમ તે પોલિનની સુંદરતાને વિચાર કરવા લાગ્યો તેમ તેમ તેનું મન કલુષિત થતું ગયું. અંતે એના સર્વ ઉચ્ચ ભાવો ઉડી ગયા. હવે ગમે તે થાય પણ પોતાની વાસના તૃપ્ત કરવાનો તેણે વિચાર કર્યો માન જય, લાજ જય, મર્યાદા જય, સર્વ ફના થઇ જય પણ પોતાનું ધાયું કરીનેજ જવું એવો ફ્લોરેમલે નિશ્ચય કર્યો.

પોલિન પિતાને મળી પાછી ઓરડીમાં આવી ત્યારે તેના શરીર પર શાસ્ત્ર ઓઢેલી હતી. પણ તેની લાંબી ગરદન, સુવણ કળશ સમા પયોધરો, સુંદર ખભા, અને લચકદાર પાતંગી કમર-એ સર્વ લોડ ફ્લોરેમલના હૃદયમાં રમી રચ્યા હતા એનાજ વિચાર કરી કરીને તે ઉન્નત થઇ રચ્યો હતો.

ઓરડામાં જઇ પોલિને ટેબલ પર ફાનસ મુક્યું અને સંભાળ પુર્વક શરીર ઢાંકી લોડ ફ્લોરેમલની નજીકની ખુરશી પર બેસી તેના તરફ કર્ણ-વિનિત બાવે જોઇ રહી. એની કર્ણ નજર જોઇ યુવાન અમીરને પુનઃ ઝટકો લાગ્યો. તેના હૃદયને પુનઃ દુઃખ થયું.

“અમીર સાહેબ !—” પોલિન અતિ મૃદુ સ્વરે બોલી: “આપ એક આબરુદાર ગૃહસ્થના ઘરમાં આવ્યા છો, હવે મારી લાજ તમારા હાથમાં છે. હું તમારી સંપૂર્ણ દયા માગું છું.”

આ શબ્દોએ કલોરેમલને શાંત કરી મૂક્યો. તે વિકારી નજરે તેની નજીક બેઠેલી જોબનવતી લલનાતું. મુખકમલ જોષ રહ્યો પણ તેના મુખમાંથી એક શબ્દ પણ ન નીકળ્યો. પોલીનના ગાલપર લાલી છવાઈ રહી હતી. તે સ્ત્રીરૂઢાવી પુત્ર: “અરધાજ કલાકની વાત પર તમે મારી સાથે લગ્ન કરવાની માગણી કરી હતી. તમે મારી સાથે જે દગો કર્યો હતો તેનો દોષ દૂર કરવાના હેતુથી તમે પવિત્ર લગ્નચંચિની વાત કરી હતી. પણ હમણાં એ માગણીનો જવાબ માગવાની હઠ ન કરશો તમે ફરીથી એકવાર એ વાત પર વિચાર કરી જુઓ...પછી...” તેનો સ્વર કંપી ઉઠ્યો. તેના અરમા વાક્ય પરથી કલોરેમલ સમજી ગયો કે પોતાની કામના સિદ્ધ થવાની પણ આવી ગઈ છે તે તરત બોલી ઉઠ્યો: “નહિ, વ્હાલી ! હવે એ વિષે વિચાર કરવાની કંઈ જરૂર નથી. હું તને જાનો જીગરથી માફું છું. તું મારી આરાધ્ય દેવી છે. પ્રાણેશ્વરી છે, હૃદયેશ્વરી છે—”

“તમારી આવી વાતો હું આ વખતે સાંભળવા નથી મામતી તમે હમણાં જે વાત કરી તેમાં ઉદારતા છે તેથી તમારા પર મને વિશ્વાસ આવે છે. કૃપા કરી એ વિશ્વાસને નષ્ટ ન કરશો. એજ વિશ્વાસ પર હું મારા પ્રાણ પ્યારા પિતાને ઠગવાને તૈયાર થઈ હતી; નહિ તો તમારી દગાખાજ શેતરંજની બધી વાત મેં ક્યારની મારા પિતાજીને કહી દીધી હોત. હું પિતાને છેતરી આવી તે માટે મને શરમ આવે છે. પિતાજીએ મને ઝોકડેવિયાની ખબર પુછી હતી. મારા જવાબથી તેમની ખાત્રી થઈ ગઈ કે ઝોકડેવિયા ઘરમાં છે. અરે રામ ! આજે મારે પહેલીવાર પિતા સમક્ષ જૂઠું બોલવું પડ્યું. ફરીથી કહિ એવું નહિ કરું—”

“પોલિન ! વિચાર કરી જો. તેં એ જુઠાં બોલ કહી તારી ખુદનની લાજ બચાવી છે, નહિ તો તારા પિતાને ઝોકડેવિયાપર જરૂર શક જાત.”

“કેમ ? પિતા પોતાની પુત્રીપર શા માટે શક લાવે ? સદ્વારે આવતાં વાર ઝોકટેવિયા પિતાજીને પોતાની ગેરહાજરીનું કારણ કહી દેશે—” બાળુનાજી ઝારકામાં મી. કલેરંડન સુતેભો હોવાથી પોલિને ધીમે સ્વરે કહ્યું.

આ પળે લોડ ક્લોરેમલને એક નવોજી ઇલાજ સૂજ્યો પોલિનના હૃદયમાં બાવી સુખની મધુર લાલસા જગાવીને તથા તેના સરલ જીવનમાં કોમલ અભિલાષ પ્રમટ કરીને તેને વશ કરી લેવાના ધરાદાથી તે બોલ્યો : “નહિ પોલિન ! ઝોકટેવિયા પોતાની ગેરહાજરીનું સંતોષકારક કારણ બતાવી શકવાની નથી.”

“થું ? તમે થું કહો છો ?” પોલિન કંપી બીજીજી પળે તે જરા ગુસ્સે ગઇ બોલી : “થું તમે મારી પવિત્ર બહેનના નામપર કંઈક લગાડવાની દિમ્મત કરો છો ?”

“પોલિન ! મનની વાત છૂપાવવાથી ચા સત્ય પર ઢાંક પાછોડો કરવાથી કંઈ વળે છે ? હું કસમથી કહું છું કે હું બાણી જોઇને તારું દીલ હુઆવવા નથી માગતો. તારે જોઇએ તેમ માની લે. હું તને મિત્ર, ભાઇ વા સ્વામીની પેઠે જે વાત કરું તે દીલ કઠણ કરી સાંભળી લે.”

પોલિન લોડ ક્લોરેમલના દૃઢ સ્વરથી ડરી ગઇ. તે કંપિત સ્વરે બોલી : “ગોલો, બોલો, હું ગમે તે સાંભળવાને તૈયાર છું.”

“તારી બહેન પ્રેમજીવનમાં ફસી ગઇ છે” ધીમેથી લોડ ક્લોરેમલે સત્યનો સફટ કર્યો.

“હું ! પ્રેમમાં પડી છે ? અશક્ય ?” અત્યંત અભયબીથી પોલિન બોલી ઉઠી.

“મારી બોણી પોલિન ! ઝોકટેવિયા પ્રેમસાગરમાં સ્નાન કરવા પડી હોય એમાં કંઈ નવાઇ છે ? તું પોતે મારા પ્રેમ પાશમાં બંધાય નથી ગઇ ?” કંઈક રિમત સહિત તે ધુવાન ઉમરાવ બોલ્યો.

“નામદાર ! આવી કંદોર મરકરી કરવી એ મહા નિષ્ઠુરતા છે.”

“નહિ બહાલી ! હું મસ્કરી કરતો નથી—સત્ય કહું છું. તારી બહેન મહોબતની કેફને લીધે તને ઠગીને બહાર ગઇ છે.”

આ સાંભળતાં પોલિનની આંખમાંથી આંસુ ટપકી પડ્યાં “જો આ વાત સાચી હોય...” નહિ, નહિ. ઝોકટેવિયા મારાથી કંઈ પણ છુપાવે નહિ—ઠઠી તેણે ગાલ પરથી આંસુ લુછી નાખ્યા.

“હશે. પણ મારી એક વાત સાંભળી લે તું હજી નાદાન છે. છતાં પ્રેમના જાડથી તદન અગ્નિથી તો નથીજ હું તને એકજ સવાલ પૂછું ? સાચો જવાબ આપજો રહવારે ઝોકટેવિયા ઘેર આવશે ત્યારે તેને તું આજની રાતની બધી વાત કહી દેશે ?” સ્નેહભરી નજરે પોલિન તરફ જોઇ સસ્મિત વદને બોર્ડ ફ્લોરેમલ બોલ્યો. એ વાત સાંભળતાંજ સાંભળનારીના મોઢાપર શરમની ભાલી છવાઇ ગઇ તેણે મસ્તક નમાવી દીધું. થોડીક વાર તે કંઈ ન બોલી પછી ધીમા કંપિત સ્વરે તેણે કહ્યું : “સમજી નિદોષિને પણ કેટલીક વાતો છુપાવવાની ફરજ પડે છે.”

“હવે સમજી તે ખરું...” તે યુવાન અમીર મદમાતા નેત્રોએ પોતાની પ્રેમપાત્રીને જોઇ બોલ્યો : “હવે તું સમજી શકશે કે તારી બહેન પ્રેમમાં પડી છે અને એ વાત તારાથી તેણે છુપી રાખી છે એ સવથા સભવિત છે. બહાલી ! તારી બહેન પ્રેમ સરવરમાં ડૂબી ગઇ છે. પણ તેના પ્રેમીને તેની આમળ છુટણીએ પડીને પ્રાર્થના કરવી પડતી નથી. એના સવ મનોરથો પૂર્ણ થઇ ગયા છે.”

ફરીથી પોલિનના જીગરપર ધા થયો. “ઝોકટેવિયા એટલી બધી નિર્બંજ થઇ ગઇ હશે એમ હું હજી પણ માની શકતી નથી.”

“બહાલી ! હજી તું કુંવારી છે—પ્રેમ રસના મધુર સ્વાદથી વંચિત છે. પ્રેમની દુનિયાના બેદ હજી તું બેદિ શકતી નથી. જ્યારે તું સંસારમાં પડીશ ત્યારેજ પ્રેમમાં કેવું અનિર્વાચ્ય સુખ છે તે તું જાણી શકીશ. સાચું માન કે તારી બહેન કૌમાર ધમની સીમા વટાવી ગઇ છે. અત્યારે પણ તે પોતાના પ્રેમીની ગાદમાં બેસીને પ્રેમની નીશમાં અકચૂર થઇ ગઇ હશે.”

“અસ, અસ. હવે એ વાત ન લંબાવો.” અદ્ભુત ભાવથી કંપીને પોલિન બોલી ઉઠી.

“ધીમે-તારા પિતા બાળુના રૂમમાં છે તે જુલો ગઈ ?”

“હા. ઠીક ચાલે આપી. કાલે ઓકટેવિયા ઘેર આવી શું કહેશે ? એના મનોભાવ કેવા હશે ? હવે ઓકટેવિયા ઘેર નહિ આવે ?”

“ડર ના. એ કાલે જરૂર ઘેર આવી રહેશે.”

“આહ ! તમે ઘણી વાત જાણતા લાગો છો. મારી બહેનના જીવનથી તમે પરિચિત જણાવ છો. કદાચ તમને પહેલાથીજ ખબર હશે કે એ આજે રાતે ઘેર આવવાની નથી.”

“બહાલી ! કું તારાથી કંઈ છુપાવવા નથી માગતો-”

પુનઃ પોલિનના જીગરમાં કૌમારનું ગૌરવ પ્રમતી નીકળ્યું. “હું તમને ફરીથી મને “બહાલી” કહેવાની મના કરું છું. એવા શબ્દ મને મમતા નથી.”

“ત્યારે તું મને ચાહતી નથી ?” એકદમ તે યુવાનનો સ્વર ગદ્ ગદ થઈ ગયો. અનેક પ્રકારની ચિંતાથી પોલિનનું હૃદય દુઃખી થઈ ગયું હતું, સમીર સંચાલિત વીણા સમા મૃદુ મધુર સ્વરે તે બોલી : “જો તમે મારી બહેનનું રક્ષણ કરશો, તેને માગ પિતાના કોણથી બચાવી લેશો તો કું તમને ચાહીશ તમારે પગે પડીશ અને તમને મારા પ્રભુ ગણી પુજીશ.”

“બોલ, તું મારી પાસે શું કરાવવા માગે છે ?”

“જો તમે મને ખરેખર ચાહતા હો તો એવું કરો કે જેથી પિતાજીને મારી બહેનના દોષની ખબર ન પડે. ઓકટેવિયા હમણા ક્યાં છે તે તમે જાણો છો ? હા. તમારી વાત પરથી કું સમજી ગઈ છું કે તમને તે ખબર છે. લોડ ફોરેમન !-”

“પોલિન ! તું મને મેખીલન કહે-”

“વારૂ. મેખીલ કહીશ.” બહેનની લાજ બચાવવાને પોલિન તરતજ ફોરેમનની ઘમ્મટાને વશ થઈ. “કું તમને ‘મારા બહાલા

મિત્ર' જ્યોત્સના કહીને બોલાવીશ. જો તમે એટલું કરશો તો હું જન્મજન્મ તમારી આભારી થઈ રહીશ—તમને કદિ ભુલીશ નહિ. તમે તરત અહિંથી મારી બહેન પાસે જાઓ અને તેને મળી પિતાના આગમનની તેને ખબર આપો. પિતાજી જાગે તે પહેલાં જો ઘેર આવી જાય એવી ગોઠવણ કરજો એને જો પણ કહેજો કે એનું કલંક છૂપાવવા માટે હું તન મનથી પ્રયત્ન કરીશ, બોલો મારા જ્યોત્સના મારા માટે તમે આટલું કામ કરશો ?

“હા.” પોલિનનો હાથ પકડી લોર્ડ ફ્લોરેમલે બોલ્યો:

“પણ મારું ઇનામ ?”

પ્રેમ નિરપેક્ષ અને નિસ્વાર્થી હોય છે એવી પોલિનની ભાવના હતી. લોર્ડ ફ્લોરેમલે પોતાની પ્રજ્ઞાની પાસેથી બદલાની માગણી કરી તે સાંભળતાંજ તેનું મન ઉંદાસિત થઈ ગયું. ફ્લોરેમલેને માટે તેના દીલમાં જે લાગણી ઉત્પન્ન થઈ હતી તેમાં પલટો આવ્યો. તે યુવાન અમીરની સ્વાર્થી વૃત્તિ જોઈ તેના તરફ વિષ્ણુરથી જેવા લાગી અને અંતે હતાશ થઈ બોલી: “સમજી ગઈ તમે મને આહતા નથી પણ મારા શરીરને આહો છો.”

“જાલિમ ? શા માટે આવા કાતિલ શબ્દોથી મારા કબેજમાં ધુરી બોંકે છે ?”

“નહિ. નહિ. હવે હું તમારી શબ્દ જાળવી મોહ પામવાની નથી. હું ફરી ગઈ હતી—એકદમ ઠગાઈ ગઈ હતી તમારી ઉદાર ભાવના જોઈને હું તમારી દગાયાજી ભુલી ગઈ હતી—તમારા નામદે જેવા વર્તનને ક્ષમા કરવા તૈયાર થઈ હતી પણ હાલ ! હવેજ મને ખબર પડે છે કે દુનિયાના કાવાદાવામાં મને કંઈજ ખબર નથી. હવે જગતના રંગદંગ કંઈ કંઈ શીખવા લાગી છું. પણ એ નવા શિક્ષણનો પહેલોજ પાઠ આટલું કડવું ફળ અપાડશે એવો મને સ્વપ્નને પણ ખ્યાલ નહોતો, મેં તમને મારા માની લીધા હતા અને તમને મિત્ર તરિકે આહતી થઈ હતી. સમય આવ્યો હું તમને—”

“સ્વામી પેટે પ્રેમ કરી શકત એમજને !—” તરત લોર્ડ ફ્લોરેમલે પોલિનનું અધુરું વાક્ય પૂરું કર્યું. પછી તે અનુતાપ પૂર્ણ હૃદયે

બોલ્યો: “મારા પર તારો જેવો વિશ્વાસ છે તેવોજ કાયમ રાખ.”
 પોલિનની ધમકીથી એવા ઉગ્ર ભાવો પ્રકટ થયા કે ભંપટ હરદયી
 અમીર બહુ ડરી ગયો. તેના જીવનમાં સ્વામી મિંતાએ બહુ લખાનક
 રૂપ ધારણ કર્યું હતું. પોલિન છેલ્લા એ આર કલાકમાં દુનિયાના
 રંગદંગ સમજી ગઈ હતી. એ નવા અનુભવને પ્રતાપે તો લોડ
 ફ્લોરેમલનો સાચો સ્વભાવ જાણી ગઈ. તે નમ્રતાપૂર્વક બોલી: લોડ
 ફ્લોરેમલ! હવે મારી આંખો પરના પરદા ખસી ગયા છે—હૃદયમાં
 પ્રકાશ અગઝી રહ્યો છે પ્રેમ મનુષ્યને કેવી રીતે કુમાર્ગે ધસડી જાય
 છે તે હું સારી પેઠે સમજી ગઈ છું પહેલાં ઉઝળું એટલુંજ દુઃખ
 સમજતી હતી પણ હવે એ સ્થિતિ—એ મનોદશા રહી નથી. મારી
 બહેન પણ પ્રેમના જાદુથી આડે રસ્તે ગઈ છે પણ તે મટે હું તેને
 માટે દોષીત ગણતી નથી. સ્ત્રીઓના મન કેટલા નિર્બળ અને વાસના
 કેટલી પ્રયત્નતર હોય છે તે હું જાને અનુભવી રહી છું. વધુ શું
 કહું? આજે રાતે મને મારા મનોભાવ પરથી માલુમ પડ્યું છે કે
 મારું મન પણ નિર્બળ કે આપણી બંનેની વાતચીત પરથી કોઈ
 કોઈ વાર મને એમ લાગ્યું હતું કે મારા અધઃપાતને હવે
 ઝાઝો વિલંબ નથી રહ્યો: પણ હવે હું સાવધ થઈ છું અને દંમેશાં
 સાવચેત રહીશ. એકવાર હું મારી નિર્બળતા જાણી ગઈ છું એટલે
 હવે ધીમે ધીમે મારા હૃદયને બળવાન બનાવીશ મારી ચાર તરફ
 વિપદના વાદળાં ધેરાયાં છે. ભુલ ન કરશો સાંભળી લો. તમે થોડી
 વાર પર જે વાત કરી તે પ્રમાણે ચાલશો તો હું તમને પ્યાર
 કરીશ—જનોજીગરથી તમને ચાહીશ, પણ જે તમે કામી પુરૂષની
 પેઠે કંઈ પણ અતુચિત વર્તન કરવા તૈયાર થશો તો પરિણામની
 પરવાહ કર્યા વિના એકદમ હું મારા પિતા પાસે દોડી બેઠશ અને
 તેમને તમારી દગાખાજની બધી વાત કહી દઈ તમને યોગ્ય સજા
 કરાવીશ.”

લોડ ફ્લોરેમલ આ મા વગરની દીકરીનો આવો દૃઢ સંકલ્પ
 જોઈ મનમાં તેની પ્રશંસા કરવા લાગ્યો. તેના મનમાં વિચિત્ર પરિવર્તન
 થઈ ગયું પુનઃ તેનું જીવન તેને રૂંપવા લાગ્યું “પોલિન!—” તે

ગદગદ કંઠે બોલ્યો: “મને ક્ષમા કર. તેં મને નવોજ માણસ બનાવી દીધો છે. મારાં આજના વર્તન માટે મને ખરેખર પસ્તાવો થાય છે હું તને પગે પડી, હાથ જોડી તારી માથી માથું છું.” “આટલું કહી વિનિત ભાવથી હાથ જોડી તે શ્રીમંત અમીર ગરીબ બાપની દીકરી સમક્ષ ઘુટણીયે પડ્યો પોલિન પર એની બારી અસર થઇ તેણે એક હાથ લોડ’ ફ્લોરેમલ તરફ લંબાવ્યો. તરતજ એ કામલ હસ્ત બંને હાથોએ પકડી લઇ લોડ’ ફ્લોરેમલે તે પર પ્રબલ પ્રેમથી ચુમી લીધી પોલિને પોતાનો હાથ ખેંચી ન લીધો.

“મારા બહાલા લોડ’ ! આ શું કરો છો ? ઉઠો, તમને આવું ન શોભે હું એક સામાન્ય ગૃહસ્થની કન્યા છું ને આપ મહા સંપતિવાન અમીર છો. ઉઠો-ઉઠો-” રનેહ બર્ચા ઉત્સાહજનક સ્વરે પોલિન બોલી.

લોડ’ ફ્લોરેમલ પ્રુક્તિત હૃદયે ઉભો થઇ બોલ્યો: “મારી દેવી ! તને લેડી ફ્લોરેમલ બનાવીશ ત્યારેજ મારો ક્ષોભ દૂર થશે બોલ, હવે હું શું કરું ? તારા હુકમનો હું ખુશીથી અમલ કરીશ.”

“તમારા આવા વર્તનથી હું અત્યંત પ્રસન્ન થઇ છું.”

“તો હવે તું મને આહ્વાન ખરીને ?”

“હા. તમે આવાજ સરળ અને ઉદાર રહેશો તો જાનો જીમરથી આહીશ. જે તમારો સ્વભાવ બદલાઇ જશે તો—”

“એવું ન બોલ બહાલી ! તેં મને નવજીવન અર્પ્યું છે. હવે મારો સ્વભાવ કદિ પણ બદલવાનો નથી. બોલ, હવે હું શું કરું ?” લોડ’ ફ્લોરેમલ પોલિનનો ગુલામ થઇ રહ્યો.

“મારી જાહેન-મારી મહત્ત્વ ભાગીની ઓઠટવિયા માટે મેં જે કશું છે તે બધું તમારે કરવું પડશે.” પોલિનનો સ્વર આટલું બોલતાં કંચળ થઇ ગયો અને તેની આંખોમાં પાણી ભરાઇ આવ્યાં.

“હું એ સર્વ કરવાના કસમ લઉં છું.”

“એ વાગવા આવ્યા છે—” હાડિયાળ તરફ જોઇ પોલિન બોલી. “પિતાજી ચાક્યા પાક્યા હોવાથી સૂઇ ગયા છે. તમે ધીમે ધીમે નીચે ઉતરી જાઓ, હવે ડરવાથી કામ થવાનું નથી.” આટલું કહી

પોલિને લોડ' ફોરેમલ હસીને હેટ પહેરાવી લીધી તથા તેના સ્ત્રીના પોષાકને વ્યવસ્થિત કર્યો. "જેબ્રાલ !-" તે જાદુમયુ' હાસ્ય કરતી બોલી: "હવે આવો ત્યારે પુરૂષ વેષમાં આવજો હો ! સ્ત્રી થઇને ન આવતા-"

લોડ' ફોરેમલ હસ્યો.

"હું તને જલદીથી પાછો મળવા માગુ છું. તારી સ્ત્રી ઇચ્છા છે ?" તેણે પૂછ્યું.

"પુશીયા આવજો. પણ શું બહાનું કાઢશો ? પિતાજી સમક્ષ જાણે આપણે એક બીજાથી તદ્દન અજાણ્ય હોઇએ એમજ વર્તીએ."

લોડ' ફોરેમલ જરાવાર વિચાર કરી બોલ્યો: "તારા પિતા લોડ' માર્યમેંટના કુટુંબી છે ને ? એ ઉમરાવ મારા મિત્ર છે તેમની મારફતે હું તારા પિતા સથે ઓળખાણ કરી લઇશ એકટેવિયાને હું શું કહું ?"

હું કહું એમજ કહેજો હું એકટેવિયાને કહીશ કે તમે કપટ-વેષમાં મારાપર અભાચાર કરવા આવ્યા હતા પણ તમારી કપટબાજી હું સમજી ગઇ. મેં તમને ગુપત્યુપ આપ્યા જવા કહ્યું તે પરથી તમે શુદ્ધ હૃદયે પશ્ચાત્તાપ કરી મારી માફી માગી લીધી. પછી તમે મને ખબર આપી કે અકસ્માત તમને એકટે-વિયાના પતનની ખબર મળી છે તે પરથી તેની આબરૂ બચાવવાની મેં તમને વિનંતી કરી અને તમે તેનો સ્વીકાર કરી લીધો. બસ, આરલીજ વાત કહેજો. તમે આ ઓરડામાં મારી સાથે બે કલાક એકલા રહ્યા હતા એ વાત કહેવાની જરૂર નથી." છેલ્લુ વાક્ય બોલતાં પોલિન શરમાઇ મ્હ.

"તારા પિતા મધરાતે ઘેર આવ્યા છે એ વાત જ્યારે એકટેવિયા સાંભળશે ત્યારે હું ત્યાં છુપાવો હતા તે વિષે તેને કુતુહલ નહિ ઉપજે ?"

"હ, પણ એનો કયાય શો ? પિતાજી જાગે તે પહેલાં એકટેવિયા અહિં આવવીજ જોઇએ આવી ચલાકી કરતાં મને દુઃખ થાય છે

પણ મારી સગી બહેન મારાપર શંકિત થાય તે મારાથી સહન થશે નહિ.

લોડ' ફ્લોરેમલ પોલિનના શયનગૃહમાં બે કલાક રહ્યો હતો એ વાત બે ઓક્ટેવિયા ન જાણે તો બધી પંચાત મટી જાય એમ હતું. આવો વિચાર કરી તે બોલ્યો: બે, હું ઓક્ટેવિયાને એમ કહીશ કે હું તને જે રૂમમાં મળ્યો ત્યાં તારા પિતાને તેં આવવા દીધા નહોતા તે આવતાંજ તું તેમને બીજા રૂમમાં લઈ મઝ હતી એમ કહેવાથી હું તારા શયનગૃહમાં હતો એ વાત મારી બહેન જાણી શકશે નહિ."

સાજાશ. બહાલા ગેશ્ચીલ! તમારી બુધ્ધિને ધન્ય છે. હવે મારે કંઈ કહેવાનું નથી મને તેમ કરીને ઓક્ટેવિયાને સવારના આઠ વાગ્યા પહેલાં ઘેર મોકલી દેજો; નહિ તો બધી બાજુ ધુળમાં મળી જશે." પોલિન પ્રેમ અને કૃતજ્ઞતાભર્યા અવાજે બોલી.

"તેની તું લેશ માત્ર ચિંતા ન કર."

સાર પછી પોલિને સાવધાનીથી શયનગૃહના બારણાં ખોલ્યાં. બન્ને ધીમે ધીમે પમલે દાદર ઉતરી નીચે ગયાં અને થોડી વાર ગુપ્તગુપ્ત ઉભાં રહ્યાં ચારે બાજુ નિસ્તબ્ધતા પથરાઈ ગઈ હતી તે જોઈ પોલિને ધરતો આગલો દરવાજો ખોલી નાખ્યો. બન્નેએ એક બીજાને સલામ કરી-એકવાર બન્નેના આંખ મળ્યા-મધુર સુખનો ધીમે અવાજ થયો અને તરત લોડ' ફ્લોરેમલ વિદાય થયો.

પોલિન ગુપ્તગુપ્ત દરવાજો બંધ કરી પોતાના ઓરડામાં જઈ સુત્ર ગઈ પણ તેને શાંત નિદ્રા ન આવી. ન કરે નારાયણુ ને ઓક્ટેવિયાના કલંકની પિતાને ખચર પડી જશે તો ? આ બચકર પ્રશ્ન તેના કલેજને કારી ખાતો હતો. તે સાથેજ ગેશ્ચીલની મનોદર મૂર્તિ તેની આંખો સામે તરવરીને વારંવાર હસાવી રહી હતી.

પ્રકરણ ૨૧ મું.

કલંકિત કુમારિકા.

પોલિન અને લોડ' ફ્લોરેમલની વાતચીત પરથી વાંચનારે અનુમાન કરી લીધું હશે કે આજે રાતે જોકટેવિયા ઘેર આવવાની નહોતી તેની એ ઉમરાવને ખબર હતી. એ વાતની જોને કેમ ખબર પડી તે હવે અમે પ્રગટ કરી દઈશું.

લોડ' ફ્લોરેમલને પોલમોલ સ્ત્રીટવાળી નામચીન દલાલણુ મિસીસ બ્રેસે સ્ત્રી વેષ ધારણ કરાવ્યો હતો. વસ્ત્રો પહેરાવતાં પહેરાવતાં ને બોલી હતી.

“જુઓ મારા લોડ' ! જોકટેવિયાના આશકની મજા આજે જોને અહિં રાખવાની છે. જો એ રાજપ્રુશીતી તૈયાર થા જાય તો તો ઠીક છે. નહિ તો ચાલાકીથી જોને રાજ કરવી પડશે. આ યોજના તમારે માટે શુભ શુકન જેવી છે. તમે આખી રાત પોલિનનો સહવાસ મેળવવા ભાગ્યશાળી થશો.”

આ વાત સાંભળી એ ઉમરાવ મિસીસ બ્રેસનું મકાન છોડી ગયો. તે જતાં તે ફાંકડી સ્ત્રીએ ધંટી બળવી. તરતજ વીસેક વર્ષની એક ખુબસુરત દાસી તેની સેવામાં હાજર થઈ ગઈ. તે આવી. બારણાં બંધ થયાં ત્યાં સુધી મિસીસ બ્રેસ મૌન બેસી રહી. દાર બંધ થયાપછી તે બોલી: “હેરીઅટ ! સાંભળ, તને કેટલીક ખાનગી વાત કહું છું. આજની રાત મીં હાલી' મિસ કહેરંડન સાથે અહિંજ રહેશે. બરાબર દશ વાગે ડીનર તૈયાર રાખજે. બાવરચીને કહી દે કે સ્વાદિષ્ટ ભોજન તૈયાર કરે. ડીનર વખતે તું જાતે એ પ્રેમાળ યુગલની ખીદમતમાં રહેજે. સમજી ગઈ ?”

“હા—” દાસી વિનયથી બોલી.

“હે, આ ચાવી તારી પાસે રાખ. મીં હાલી' મિસ કહેરંડન સાથે જે જોરડામાં છે તેમાંના ટાંકાની આ ચાવી છે. એ ટાંકામાં શરાબની બોટલ અને ડીકાન્ટર છે. ડીનર વખતે મી. હાલી'ના ડાબા હાથ પર શરાબની ડીકાન્ટર મૂકી દેજે.”

“જી-ખીજો કંઈ કુકમ છે ?”

“નહિ...” મિસીસ બ્રેસ બોલી. પણ તરત કંઈ યાદ આવવાથી તેણે દાસીને અટકાવી: “સખ્તર ! મીં હાલી”એ આ પત્ર મોકલ્યો છે. તે સાંજે મીં મીગલ્સને પહોંચાડી દેજે. કોઈ નોકરને પત્ર આપી જમીન સ્ત્રીટમાં મોકલી આપજે.”

“જી બાઈ સાહેબ !—” કહી દાસી બહાર જવા લાગી. મીસીસ બ્રેસે તેને ફરીથી રોકી કહ્યું: “મિસ વોલ્ટર્સને કહે કે કું તૈયાર છું. આવતી વખતે હૉટ અને શાલ ભેતી આવજે તથા ગાડી તૈયાર રખાવજે—”

“ગાડી દુકાનના દરવાજા આગળ ઉભી રખાવું ?”

“હા. બહાર જતી વખતે કદિ કું સેન્ટ જેમ્સ સ્ત્રીટમાંથી જાઉં છું ખરી ?”

“માફ કરો. કોને માટે ગાડી મંગાવી છે તેની મને ખબર નહોતી.”

દાસી ગઈ. થોડીજ વારમાં એક પરમ સુંદરી ત્યાં આવી પહોંચી. તેની ઉમ્મર સોળ વર્ષની હતી. ત્વચાનો રંગ ચંપાની કલિ જેવો, આંખો કાતિલ અને મદીલી, અને ઝોણ રક્તવર્ણી હતા તેના વાળ કાળા રેશમ જેવા નરમ હતા. તેનું કદ કમ્પક નીચું પણ શરીર સુડોળ હતું તેના અંગ પ્રત્યંગમાંથી સૌન્દર્ય ઝળકી રહ્યું હતું પણ અફસોસ ! તેના વદન પર વિષાદની શ્યામ છટા હતી. શા માટે ? આ ઉમ્મરે—આ આશાભરી વયે આવો ગંભીર વિષાદ શા માટે ?

એ યુવતીનું નામ કેરોલાઇન વોલ્ટર્સ હતું. તેના હાથમાં હૉટ અને ગરમ લાંબો ડગલો હતો. તેણે મિસીસ બ્રેસને હૉટ અને ડગલો પહેરાવી દીધા. એજ પળે દાસીએ આવી ગાડી તૈયાર હોવાની ખબર આપી.

“કેમ મીઠી ! તે તારી જરૂરી સ્ત્રીજો સાથે ભણ લીધી છે ને ?” અત્યંત પ્રેમભર્યા સ્વરે મિસીસ બ્રેસે કેરોલાઇનને પૂછ્યું.

“હા. ભણ લીધી છે.” કહી આંખમાંથી સરી પડતાં આંસુ છૂપાવવા માટે કેરોલાઇનને મ્હોં ફેરવી લીધું. એ અનાથ બાળા

ધરમાર વગરની હતી. જે વપ થી તે મિસીસ બ્રેસને ત્યાં રહેતી હતી અને તેથી તે આ ધરને પોતાનું માનતાં થીખી હતી. આ રનેહાળ ધર આવી દશામાં છોડવું પડશે એ વિચારથી તેની આંખો અશ્રુધારા રેડી રહી હતી.

“હટ ! આવું કરેછ મીઠી ! કેરોલાઇન ! રડ ના દીકરી ! આંસુ લુછી નાંખ, ભાં તને કંઈ તકલીફ પડવાની નથી. મને ધંધાની ધમાલમાંથી ફરસુદ મળતી નથી તો પણ હું તને કોઈ કોઈ વાર જરૂર મળી જમશ. ખર્ચ માટે પૂરતા પૈસા પણ આપીશ. પછી કંઈક છે ?”

“મા !—” મહાગદ કંઈ કેરોલાઇન બોલી : “દુનિયામાં એવી પણ ચીજ હોય છે કે જે પૈસાથી નથી ખરીદાતી.”

“તું તો માંડી છે. જરૂર ચાહેસો કર ! પૈસાથી બધું મળે છે દીકરી ! આમ દિવસગીર ન થા—”

કેરોલાઇન શાંત ન થઈ શકી. તે છૂટે મ્હોટે રોષ પડી બોલી : “હાય ! મુઠા હું અભાગણી ! મા ! પૈસાથી હૃદયને શાંતિ મળતી નથી. જે પવિત્રતા મેં ભુટાવી દીધી છે તે દ્રવ્યથી પાછો મળવાની નથી.”

“કેરોલાઇન ! આ નાદાન અગ્નિ જેવી વાત છે. તું જાણે છે તો ખરી કે હું તારા સુખ દુઃખની સાથી હજી જીવતી બેઠી છું.”

“હા. ફક્ત તમારોજ મને આધાર છે.” માયાપ વગરની લાચાર યુવતી આભારની લાગણી સહિત બોલી. “જીએ કું શાંત થઈ ગઈ.”

“ડાહી દીકરી છે મારી ! તું મને તેટલી રોષે તો પણ હવે કંઈ વળવાનું છે ? મિસીસ લીંડલી સમજી અને દયાળુ બાઈ છે. ત્યાં તને કંઈ દુઃખ પડવાનું નથી. ચાલ એકવાર હસ-પછી આપણે જમએ.”

“હું આનંદમાંજ છું” દીર્ઘ નિશ્વાસ નાખી કેરોલાઇન બોલી. તેના ઓઠ પર કીકકું હાસ્ય ફરક્યું પણ તેના જીગરમાં હોળી સળગતી હતી. મિસીસ બ્રેસે તેને આગ્રહપૂર્વક એક પાણી શરાબની પાંચ. પણ હેયાની આગ કોઈ પણ શરાબે પુઝવેલી સાંભળી છે ?

અને ઔરડામાંથી બહાર નીકળી. દુકાનમાં પહોંચતાં કેરોલાઇનની સાથીઓ તેને વિદાય કરવા ભેગી થઈ. સખીઓની વચ્ચે કેરોલાઇનનું હૈયું પાછું બરાબ આવ્યું. તે પુનઃ રડી પડી. જે કારણસર તેને ધર છોડવું પડ્યું તેની સખીઓને માહિતિ હતી. કેરોલાઇન કોમાર દશામાં ગભવતી થઈ હતી અને એ કલંક છૂપાવવા જતી હતી. સખીઓને જોતાં તેની છાતી ફાટી ગઈ. પણ તેની સખીઓ ઔર જનતી હતી. કલંકિત વાતાવરણમાં ચાલુ રહેવાથી તેમની સ્વાસ્થ્ય લજ્જાનો નાશ થઈ ગયો હતો. કેરોલાઇનને રોતી જોઈ તેઓ અજબ થઈ. એકાંતમાં મઝાથી થોડા દિવસ આરામ કરવાની તક મળવાથી આનંદ પામવાને બદલે રોવાનું કેવું? આવા વિચારથી કેરોલાઇનની બ્રહ્મ સખીઓ તાણુય થઈ હતી.

અને કેરોલાઇન મિસીસ બ્રેસ સાથે ગાડીમાં બેઠી. કાયમેનને અગાઉથી હુકમ મળેલા હોવાથી તે વેસ્ટ મીનસ્ટર બ્રાન્ચ તરફ ગાડી હાંકવા લાગ્યો. સખત ઠંડી પડતી હતી. મિસીસ બ્રેસે પોતાનું શરીર સારી પેઠે રક્ષીત કર્યું હતું. ગાડીના દાર બંધ હતાં તો પણ કેરોલાઇન ટાઢથી ચરચર ઠમ્પી રહી હતી તેના હાંત કડકડવા લાગ્યા. પણ તેના હૃદયની વ્યાધી એવીજ ખરાબ હતી. જ્યારે મધુર આશાની છમારતો પામેજ ખોલાઈ ગય છે, જ્યારે ખીન અનુભવી કામલ હૃદયના પ્રથમ પ્રેમના પ્યાલામાંજ કાતિલ ઝેર આવી પડે છે, જ્યારે વહાલથી ઉછેરેલો છોડ અચાનક કરમાઈ ગય છે ત્યારે કેવું દુઃખ થાય છે? મિચ્છારી કેરોલાઇનની એવીજ દશા હતી. હમણાંજ તેણે મૌન વસંતમાં પ્રવેશ કર્યો હતો અને એટલામાં તો તેના જીવનની પાનખર આવી ગઈ હતી !

ગાડી દૂર ચાલી ગઈ. ગાડીમાં બેઠેલી બે સ્ત્રીઓ મૌન બેસી રહી હતી. કેરોલાઇનની સ્વાભાવિક નિસાસો નખાઈ ગયો. અત્યંત પ્રયાસ કરવા છતાં તે પોતાની મનોદશા છૂપાવી શકી નહિ. તેના નિસાસા સાંભળી મિસીસ બ્રેસ જરા એકાંતે બોલી: “હજુ આવી ગાડીજ રહી કે? તને મિસીસ લીડલીને ત્યાં જરા પણ એકાંત નહિ

આવે એવી હું ગોઠવણ કરીશ. હંમેશાં હું તારી ખબર રાખતી રહીશ. કેરોલાઇન ! તું તેના પર અત્યંત પ્રેમ—”

“નહિ. નહિ. એનું નામ પણ ન દેતાં—” મિસીસ બ્રેસે વાતને આપેલા પલટાથી એકદમ વ્યથિત થઈને કેરોલાઇન બોલી ઉઠી: “એનું નામ સાંભળતાંજ હું પામલ થઈ જાઉં છું. હું એમને ચાહું છું કે વિકાસ છું; તેમને જોતાંજ હું તેમને નહાલથી ચુમી લઉં છું કે મળું દયાવી મારી નાખીશ—તે હું જાણતી નથી મારા મનમાં શું ગડમથલ થઈ રહી છે તેની પણ મને ખબર નથી.

“એને બૂલી જા, બહેન !” મિસીસ બ્રેસેનો અવાજ ગંભીર થયો.

“અશક્ય !”

“કેમ ?”

“એમનું સ્મરણ એટલા માટે તાજું રાખું છું કે કાંતો એમની પ્રેમ પુષ્પથી પુખ્ત કરી જીવન ધન્ય કરીશ. નહિ તો—” કેરોલાઇન બરા અટકી.

“નહિ તો ?”

“નહિ તો તેમના પર ભયંકર વેર લઈ મારું ક્ષેત્ર ટાળું કરીશ.” હૃદ સ્વરે તે લાચાર યુવતી બોલી.

“તું મને ગભરાવી નાખે છે દીકરી ! આવી ભયંકર વાત તારે મ્હોડે કદિ સાંભળી નહોતી. આવા ગાંડા વિચાર છોડી દે, કેરોલાઇન !”

“મારાથી કંઈ બોલાઈ મળું હોય તો માફ કરો.” કંઠી તે ઝારઝાર રાવા લાગી. મિસીસ બ્રેસે તેની છાતીને ઉભરો ખાલી થવા દેવાના હેતુથી આ વખતે તેને રોતી અટકાવી નહિ.

વેસ્ટ મીનસ્ટર પુલ પસાર કરી ગાડી નાની ગલીમાં દાખલ થઈ. એ ગલીની નજીક ફોર સ્ટ્રીટની એક બાજુ ટેમ્સ નદિનો કિનારો આવેલો હતો. હાલમાં આ સ્થળે દુકાનો થઈ ગઈ છે પણ અમારી વારતાના દાળમાં ત્યાં રહેવાનાં મકાનો હતા. આ મકાનો નહિ કિનારાની એટલા નજીક હતા કે બારીમાંથી કંઈ પણ વસ્તુ નાખતાં તે સીધી

નહિના ઉંડા જલમાં ગાયબ થઇ જતી. એ મકાનોની સામે દ્વાર ચીટ નામે ગંદી સાંકડી એકાંત ગલી આવેલી હતી. આ ભત્તામાંના રહીશોને ખત્તીનો કર આપવો પડતો નહોતો કેમકે ત્યાં કદિ રસ્તા પર જતી થતીજ નહોતી. આ રથને પાંચ છ મકાનો દારદાર આવેલાં હતાં. ધરો જુના, જરી પુરાણાં અને બારીઓ નાની નાની હતી. એ ધરોની દશા જોતાંજ જોનારને કમકમા આવતાં. વચ્ચું મકાન સૌથી ખરાબ હતું. તેનો દેખાવ અત્યંત ભયંકર હતો. દીવાલો મેલી થઇ ગઇ હતી. અને અંધારી છત ભુતના વાંસા જેવી લાગતી હતી. જાણે જેલનો દરવાજા હોય એવો તેનો દરવાજો હતો. આ સધળા મકાનોને તેમના માલીકો અથવા બાકુતોએ બચાડી મૂક્યાં હતાં. બારીઓ આગળ મોટાં મોટાં પીપ એવી રીતે ગોઠવી દીધા હતા કે જેથી આસપાસ પર નજર ન જાય અને સામેના મકાનમાંથી કોઇ શું થઇ રહ્યું છે તે જોઇ ન શકે. એ પીપોને બેઢીને પશ્ચ કોઇ નજર ન ફેંકી શકે તે માટે બારીઓ પર કંતાનના પરકા લટકાવવામાં આવ્યા હતા. કોઇ કોઇ એરડી આખો દિવસ બંધ રહેતી હતી. કેટલાક એવાય એરકા હતા કે જે દિવસો થયા બંધ રહ્યા હતા. જાણે કોઇ ભયંકર રમજાન ભુખી હોયતી એવો આ રથજો જોઇને બાસ થતો હતો. આ મકાનો આગળ મિસીસ એસની ગાડી આવી અને એક ભયંકર ધર આગળ કેરોલાઇનને બધ તે ઉતરી પડી.

ઘેર અંધકાર છવાઇ ગયો હતો. એ અંધારામાં એ ભયંકર મકાન પર નજર પડતાંજ કેરોલાઇન કંપી હતી. જાણે તેના વસ્ત્રોમાં કળો નાગ બરાઇ ગયો હોય તેમ તે ડરવા લાગી. તેની આંખે ચકકર આવી ગયાં જાણે તે કોઇ અજાણ્ય ભયંકર કૂવામાં પડી ગઇ છે ને કુઃખની મારી ચીસ પાડવા માગે એવી તેને લાગણી થઇ તે જેમ તેમ હોસ જળવી શકી ને એજ પળે એક બુઢી દાર ખોલી હાથમાં ફાનસ બધ બહાર આવી.

“આલ ઢીકરી ! મિસીસ લીન્ડલી સાથે તારી પીછાન કરાવું. જો, એ તને લેવા આવી છે.” મિસીસ એસ કેરોલાઇન તરફ જોઇ બોલી.

પેલી વૃધ્ધ સ્ત્રીને જોઇ કરોલાઇન ફરી કંપી હતી. બુઢીએ બંનેને જોઇ હસવાનો પ્રયત્ન કર્યો પણ તેમ કરવા જતાં તેનું મ્હોં વધુ કુરુપ બની ગયું.

“કરોલાઇન ! આલ દીકરી ! ધરમાં આલ—” મિસીસ ગ્રેસ પ્રેમથી બોલી. લાચાર યુવતી તેની સાથે પેલી બુઢીના ધરમાં ભયથી કમ્પતી કમ્પતી દાખલ થઇ.

મિસીસ લીન્ડલીએ તરત દરવાજો બંધ કર્યો અને તે સાંકડા માર્ગમાંથી બંનેને એક નાની ઝોરડીમાં લઇ ગઇ. કરોલાઇન આંખ ફાડી ફાડીને મકાનમાંની સ્ત્રીને જોવાની એણે કરવા લાગી પણ બંધકાર એટલો બધો હતો કે તે કંઈ પણ જોઇ ન શકી.

ઝોરડીની બારીઓ બંધ હતી. બારી પર પરદા ટાંચી દીધા હતા. સામેના મકાનમાંથી આ ઝોરડીમાં નજર કરી શકાય તેમ નહોતું. ત્યાં ત્રણ આર કાળી પુરશીઓ અને એક ટેબલ પડ્યાં હતાં. દીવાલ પર જાણીતા ડોક્ટરોના બે ચાર ચિત્રો ટાંચ્યા હતા. એક બાજુ એક અબરાઇ પર ધાત્રી વિદ્યાના કેટલાંક પુસ્તકો એક બાઇબલ સાથે ગોઠવવામાં આવ્યાં હતાં. ત્યાં એક સગડી સજામતી હતી. સગડીની પાસે એક મોટી કાળી બીલાડી પડી હતી. તેની ચળકતી નીલી આંખો કરોલાઇનને જોતાંજ ખુલી ગઇ. કરોલાઇનને આ અપશુકન લાગ્યા.

મિસીસ ગ્રેસ અને કરોલાઇનને બેસવા માટે બે પુરશીઓ મૂકી મિસીસ લીન્ડલી એક આરામ પુરશી પર બેસી ગઇ અને ચશ્મા ચઢાવી ચુંચી આંખે કરોલાઇનને તાકી તાકીને જોવા લાગી. થોડી વાર ત્રણ જણી ચુપ રહી. અંતે પેલી બુઢીએ મૌન તોડ્યું : “વાહ ! આ દોકરીની ખુબસુરતી તો ઝોરજ છે.”

આ વૃધ્ધ બાઇનો ધધો એવો હતો કે હંમેશાં તેને ધીમે રસ્તેજ બોલવાની ફરજ પડતી હતી અને તેથી તેને ધીમે બોલવાની ટેવ પડી ગઇ હતી.

“એ સુંદર છે તેટલીજ બલી ને સમજી છે. મેં એને કહી દીધું છે કે મિસીસ લીડલીને ત્યાં એને કંઈ તકલીફ પડવાની નથી.” મિસીસ એસે જવાબ આપ્યો.

“ધીમે ધીમે. મહેરબાની કરી જોરથી ન બોલો. યાદ રાખો દીવાલોને પ્રથ્થુ કાન હોય છે.” એકાએક મિસીસ લીડલીએ સાવચેતીની સૂચના કરી.

“બરાબર છે.” ધીમે સ્વરે મિસીસ એસ બોલી: કેરોલાઇન ધણી કાંત અને સુશીલ છોકરી છે. તમને એ તરતજ મઝી જશે.”

“જરૂર—” ચરમા ઉતારી પિટ દાસ્ય સાથે મિસીસ લીડલી બોલી: “મારે ત્યાં જે છોકરીઓ આવે છે તેમને હું કેવા બાકમાં રાખું છું તે કેરોલાઇન તમારી બીજી છોકરીઓને મ્હોડે સાંભળ્યુંજ હશે. એની અગાઉ તમારે ત્યાંથી પેલી છોકરી આવી હતી તેનું નામ શું જે!—હા—હા—એમીલી બરડેટ! એ બહુ આભાર હતી હો! દહાડો ને રાત ગાયા કરતીતી. એના ગીત રાધ ન સાંભળી જાય તે માટે મેં તેને મકાનની પાછળની ઓરડીમાં રાખી હતી. તેની અગાઉ રસેલ ફોરેસ્ટર આવી હતી તે તો જાણે સ્વર્ગની રાણી! એને વારતા વાંચવાનો નાદ હતો. એ બધી છોકરીઓ હજી તમારી દુકાનમાં છે કે?”

“હા. બધી છે. મને લાગે છે—”

“ધીમે ધીમે...બોલો, શું કહો છો?”

“મે ત્રણ મહિનામાં રસેલ ફોરેસ્ટર ફરી તમારે ત્યાં આવશે.”

“પુથાની વાત છે” ડોસી આનંદ પામી બોલી: “તમારી દુકાનને પ્રતાપે મારી રાજી ચાલે છે. હેટ બેટ ઉતારી નાખોને! દીનર અહિં બેસોને?”

“નહિ. મારે હમણાં જવું પડશે. કેરોલાઇન! કપડા ઉતાર દીકરી!”

કેરોલાઇન ગુપ્તગુપ્ત હજી થઈ. હેટ કાઢી ટેબલ પર મુકી ગરમ ડમ્બો કાઢી નાખ્યો. મિસીસ લીડલીએ પુનઃ ચરમા ચઢાવ્યા. કેરોલાઇન શરમથી નીચું જોઈ રહી.

“એસી જ દીકરી! તારે અહિં બે ત્રણ મહિના રહેવું પડશે. આ પર તારજ સમજી બેજો.”

“ધીમે બોલો-ધીમે બોલો—” ડોસી બચડી.

“કરી !” મિસીસ ગ્રેસે કહ્યું: “એકવાર હસ જોઈ ! હું આવતા રવીવારે તને મળવા આવીશ.”

“તમારી મહેરબાની—” બચીત ક્રુડયા કેરોલાઇન બોલી.

“મિસીસ લીંડલી ! હમણાં તમારે ત્યાં કોઇ છોકરી છે કે ?”

“મારું ઘર કદિ ખાલી રહે છે ખરું ? હમણાં પણ ચાર પાંચ છોકરીઓ છે.”

“ત્યારે તો કેરોલાઇનને ઠીક ગમ્મત પડશે.”

“હા. એક સિવાય ખીજી બધી સાથે એ હસી બોલી શકશે—”

“એ કાણ છે ?”

“ધીમે બોલો—એ છોકરીનો બેઠ કોઇ પણ રીતે ટુટી ન જાય તે માટે સખ્ત બંદોબસ્ત કરવામાં આવ્યો છે. એ મોટા ધરની છોકરી છે—ઉમ્મરે પણ ઘણી નાની છે. હમણાં તે પોતાની બોલીમાં પુરાનું રહે છે—કદિ ખંઠાર નીકળતી નથી...આહ ! આ બવાબ શાનો આવ્યો ?...”

“ખંઠાર કોઇની માડી જાય છે—ખીજું કંઈ નથી.”

“મિસીસ ગ્રેસ ! એ છોકરીના રૂપનું શું વર્ણન કરું ? પણ આહ ! ફરી અવાજ આવ્યો—”

“કંઈ નથી—ખાલી શ્રમ છે.”

“એ છોકરી સિવાય કેરોલાઇન ખીજી બધી સાથે દોસ્તી ફરી શકશે.”

“વાર. કેરોલાઇન ! હું જાઉં છું તું ગભરાતી ના—”

“તમે પાછાં ક્યારે આવશો ?” કહી કેરોલાઇન મિસીસ ગ્રેસને વળગી પડી રોવા લાગી.

“જેમ બને તેમ જલદી ! ગાંડી ન થા ! તારા બાંસુ જોઈ મારું કબેજી ફાટી જાય છે.” મિસીસ ગ્રેસે કેરોલાઇનને એક ચુમી લીધી અને તે આ બચકર મકાનમાંથી વિદાય થઇ.

કેરોલાઇન કોમાર અવસ્થામાં ગર્ભવતી કેમ થઇ ? મિસીસ લીંડલીના બચકર આવાસમાં તેની શી દેશા થશે ? જે મોટા ધરની કન્યા આ નીચ છુવનમાં પોતાનું કલંક છુપાવવા એકલી રહેતી તે કાણ છે ? કેરોલાઇનના આવા દયાબળક હાલ કરનાર બદમાશ કાણ હશે ? મિસીસ ગ્રેસે તેના પતનમાં કેવો ભાગ ભજવ્યો હતો ? આ અને એવા એક હજાર ને એક બેદો હજુ આ નવલ કથામાં સંકેવાયલા છે. પ્રિય વાંચક ! ધીરજ ધર. એ બેદો તારી આગળ વહેલા મોડા ટુટયા વિના રહેવાના નથી.

પ્રકરણ ૨૨-મું.

રંગમાં લગ.

કેરોલાઇનને-નિરાધાર, ગર્ભવતી કુમારિકા કેરોલાઇનને મિસીસ લીડસેના કબજામાં સોંપી રાતે નવ વાગાને શુભારે મિસીસ બ્રેસ પોતાની દુકાનમાં પાછી આવી અને પોતાના ખાનગી ઓરડામાં જતાં વાર હેરીએટને બોલાવી તેણે પૂછ્યું: “મિ. મીંગલ્સનો પત્ર રવાના કર્યો? મી. હાર્લી અને ઓક્ટેવિયાને માટે સ્વાદિષ્ટ બોજનની તકવારી થઇ ગઇ?”

“હા. બાકી સાહેબ! ” હાસીએ જવાબ વાળ્યો.

તે નીચ દેસાસણને આ જવાબથી સંતોષ થયો. તરતજ તે એક પ્યાલી શરાબ પી તેની દુકાનમાં કામ કરતી યુવતાઓના ડીનર રૂમમાં ચાલી ગઇ. આ ઓરડાની શોભાનો પાર નહોતો. તેજસ્વી લેમ્પ ઝગારા મારી રહ્યા હતા. એક બાજુ સમડીમાં દેવતા સળગી રહ્યા હતા. અને ટેબલ પર રક્ષાબ્દીએ ગોઠવેલ ગઇ હતી. બીજી બાજુ દક્ષિણે બાર ખુલ્લસુરત યુવતીઓ બેચારની ટાળીમાં ખિલખિલાટ હસતી વાલચીત કરી રહી હતી અને તેમની સુંદરતાથી ઓરડાની શોભા ઔર વધી ગઇ હતી.

આ યુવતીઓમાં વિવિધ પ્રકારના સન્દર્ભ અને લાવણ્યનો બંડાર બર્ષો હતા. દરેક સુંદરી કોઇએક ખાસ પ્રકારનું માધુર્ય વીરતારી રહી હતી. ભિન્ન ભિન્ન રમીવાળા વિભાસીઓને આમાંથી કોઇને કોઇ નૌજવાન સ્ત્રી પસંદ પડી જતી. કોઇ લાંબી, કોઇ અટકી, કોઇ તાજમાજી તો કોઇ પાતળી હતી. કોઇના વાળ કાળા, કોઇના ભુરા તો કોઇના સોનેરી હતા. કોઇની આંખો કાળી તો કોઇની નીલી હતી. લાંબા, ગોળ या લાંબગોળ વદનેનો પથ્થુ તોટો નહોતો. રોમ, ગ્રીસ, ફ્રાન્સ અને ઇંગ્લેન્ડની રમણીઓ આ સૌન્દર્યના બજારમાંથી મળી શકતી.

રાતે સાડા નવ વાગે ડીનરની તૈયારી થઇ. ખાત ખાતના ગોરત શરાબ મીઠાઇ, ફળ અને સ્વાદિષ્ટ ફ્રેંચ વાનીઓ ટેબલ પર પીરસાઇ ગઇ. મિસીસ બ્રેસ બેસી જતાં બધી યુવતીઓ પોતપોતાની જગા

પર જેસી જઈ આનંદથી પેટ પૂજ કરવા લાગી. મિસીસ એસ આ વખતે કોને શું જોઈએ છે, કોને શું બાવે છે તેની અત્યંત કાળજી રાખતી. આ દેખાવ અત્યંત મનોહર હતો. એ મચ્છકુર દસલાલા તેની દુકાનમાંની રમણીઓની બારે કાળજી રાખતી. તેમના જોજન સમયે જાતે હાજર થઈ અત્યંત પ્રેમથી સર્વને આગ્રહપૂર્વક જમાડતી. સર્વને પુરતા પમાર આપતી ને તેમના અવશ આરામ માટે તેમના વિલાસને રંગ રાગ માટે પાણી પેટે વૈસા વેરી નાખતી. ટૂંકમાં તે સર્વને પોતાની પુત્રીઓ પેટે પાળતી એ રમણીઓ દ્વારા તેને પુષ્કળ સંપત્તિ મળતી હતી. એ કવ' તેના વેપારની આકર્ષણ શક્તિ હતી. અને જગત્માં રૂપ-લાવણ્યના ખરીદદારોનો શો તોટો છે ? જે દુકાનમાં રૂપાળી લલનાઓ કામ કરતી હોય ત્યાં સ્વભાવિક રીતે આક્રોધોનો દરોરો પડે છે આખરદાર સ્ત્રીઓજ ત્યાં ખરીદી કરવા જતી નથી પણ મોટા મોટા શ્રીમંતો ને અમીર ઉમરાવો પણ પોતાની મનમોહન માથુકોના દર્શન કરવાને એવી દુકાનમાં પોતાની બહેન या પુત્રીઓ લઈ ખરીદી કરવા ઉતરી પડે છે. ગુપ્ત રીતે આ સુંદરીઓ અમીર ઉમરાવોના વિલાસની તૃપ્તિ માટે મન માન્યા હાથે વેચાતી હતી. મિસીસ એસે એવા વિલાસ ભવન માટે સેંટ જેમ્સ સ્કવેરમાંનું મકાન રાખ્યું હતું. જે પરીઓને પ્રતાપે તે દર વર્ષે હજારો ગીની કમાતી હતી તેમના સુખ એન માટે તે આતુર રહે એમાં આશ્ચર્ય જેવું કંઈ નથી.

પ્રિય વાંચનાર, મિસીસ એસના નીચ કાવાલાવા ન જાણનાર કોઈ અજાણ્ય યુવાન આ સુંદર દ્રશ્ય જોઈ મુગ્ધ થઈ જાય એમાં કંઈ નવાઈ છે ? એક એકથી રૂપમાં મહી જાય એવી, વિનયી નમ્ર અને નખરાંબાજ લલનાઓ પોતાની રૂપરાશિથી ચોરકાની શોભા વધારતી જોજન ખાઈ રહી હતી અને મિસીસ એસ એક માતાની પેટે સર્વને આગ્રહ પુર્વક જમાડતી હતી. એ લલનાઓ સારી પેટે જાણતી હતી કે મિસીસ એસનું મકાન પહેલા નંબરનું વેસ્પાલય છે. એ મચ્છકુર દસલાલા પણ સર્વ યુવતીઓના સ્વભાવ જાણી ગઈ હતી નજર પડતાંજ જોનારને માણુમ પડી જતું કે આ સ્ત્રીઓની આંખોમાં પવિત્રતા અને

લગ્નનું નામ નિશાન નહોતું પાપી પૈસાને માટે આ અમાતું પી લીધા ખેલાતી હતી પણ કોઈ યુવતીના મુખમાંથી કદી અસંખ્ય કે બીજાસ વાત બહાર પડતી નહિ તેગની વાતચીત અને રમઠંગ જોધને “આફ્રીન” નો પોકાર સ્વાભાવિક નીકળી પડતો.

જોબન લીધા પછી મિસીસ એસ આખી ફોજને લઈ બાબુના દિવાનખાનામાં ગઈ આ વિલાસ ભવનની મેનાઓનો તે ડોપમ કેમ હતો. ત્યાં જતા સર્વે યુવતીઓ પોતાને મન મમતી રીતે દીક્ષા મહેલાવવા લાગી કોઈએ નોંરેજ વાંચવા માંડ્યા. કોઈ પાના ખેલવા બેઠી કોઈએ ભરવા મુથવાનું કામ હાથમાં લીધું તો કોઈ સમડી નજીક બેસી ગઈ મારવા લાગી આમ અગીઆર વામા મુધી આનંદ પ્રમોદ થતો રહ્યો, મુવાનો જામય થયો. લલનાઓ મીસીસ એસને મુખી લઈ “મુડનાઈટ” કહી પોતાના ઝોરકામાં ચાલી ગઈ તેમના અથા પછી તે દલસાસા પોતાના સમનગૃહમાં ગઈ. પલંગ પર પડી તે પોતાના નીચ કારસ્તાનો માટે કદિ પસ્તાતી નહોતી એટલે અરધી કલાકમાં તેની આંખ મળી ગઈ. ઉંધ આવતાંજ કોણે જાણે કેમ જાણે કેમ આજે તે સ્વપ્ન સૃષ્ટિમાં જઈ પડી. સ્વપ્નમાં તેણે જોયું કે કેરોલાઇન ફાટી આંખોએ તેના તરફ જોઈ કોઈની જવાબાથી તેને બાળી રહી છે. એ અનાથ બાળાના માત પિતાને આપેલા વચનનો મિસીસ એસે ભંગ કર્યો હતો એ બીનાની યાદ આપી કેરોલાઇન તેને ધિક્કારવા લાગી. અંતે બયાનક ચંડી સ્વરૂપ ધારણ કરી તે તેની છાતી પર ચઢી બેઠી. એસ તડફડવા લાગી-તેનો જીવ હમણાં નીકળી જશે એવો તેને ભાસ થયો. તે ચીસ પાડવા તૈયાર થઈ પણ તેની જીભ સીવાઈ ગઈ હતી. બેચાર મિનિટ તે તડફડતી રહી. તેના આખા શરીરપર પ્રસ્વેદના બીંદુઓ બાઝી ગયા. આખરે તે બીજાનામાં જમી ઉઠી પણ તેનો આંતક દુર થયો નહિ. પોતે સ્વપ્ન જોઈ રહી હતી એવી ખાત્રી તેને થોડીક વાર ન થઈ. ઝોરકામાં રોશની બાળી રહી હતી. એસ તેમાંની એકએક ચીજ જોવા લાગી. આંખ જાગે કરડી તે હોંસમાં આવી ત્યારેજ તેની ખાત્રી થઈ કે તે પોતાના પલંગ પર પડી પડી સ્વપ્ન જોઈ રહી હતી.

બાબુના ટેબલ પર પડેલી ધડીયાળ જોઈ એસે જાણું કે હજી

એક વાગ્યો છે તેણે ફક્ત દોઢ કલાકની ઉંઘ લીધી હતી. પુનઃ તે પલંગ પર પડી ને આંખો બંધ કરી તંદામાં પડી ગઇ. એવામાં એક વિચિત્ર અવાજથી તે ચોંકી ઉઠી અને સ્તબ્ધ થઇ કાન માંડી રહી પણ તેને કંઈ સંભળાયું જ નહિ.

“ત્યારે શું એ મિથ્યા જામ હતો? કોઈ બીજું સ્વપ્ન તો નહોતું આબ્યું?” તેણે વિચાર કરવા માંડ્યા. તેનું મનું સુકાષ્ઠ ગયું હતું. બચથી તે કમ્પી ગઇ હતી. ટેબલ પર પડેલી મીઠી શરાબની બાટલી લઇ તે બે ચાર ઘુંટડા પી ગઇ. તેના શરીરમાં ફરીથી જરા ચેતન આબ્યું ને તેજ પળે પેલો વિચિત્ર અવાજ પાછો સંભળાયો. તે સાવધ થઇ, કાન માંડી એ અવાજ સંભળવા લાગી. થોડીવારે તેને ખજર પડી કે આ કોઈ લામડું ચીરવાનો અવાજ છે. તે સાહસિક હતી, તે જાણતી હતી કે આ વખતે એ મકાનમાં ત્રણ પુરષો હતા. મીંઠ હાલી અને બે નોકરો? બે કંઈ આફત આવી પડે તો મદદ મળવાનો સંભવ હતો. હવે શું કરવું? તે સ્ત્રી પર પહેરી શરીર પર શાભ વીંટાળી લઇ બહાર નીકળી થોડે દુર જઇ તે પાછી સંભળવા લાગી. આ વખતે કંઈ અવાજ આવતો નહોતો. પણ નીચે કોઈ ધીમે ધીમે વાત કરતું હતું જેમ બેસને લામડું તે આસ બંધ કરી સંભળવા લાગી. તેની ખત્રી થઇ કે બે જણા સાવધાનીથી એક બીજના કાનમાં કંઈ મજાગમી રહ્યા છે. આરી, તાણુ તોડવાનું હથિયાર, આવી વિગેરેના અવાજ સ્પષ્ટ સંભળાયા ધરમાં ચોર ધુરમા છે અને તેઓ ડીનર રમતો દરવાજો તોડવાની કોશિષ કરે છે એવી બેસની ખત્રી થઇ ગઇ. સુવા જતાં પહેલાં મિસીસ બેસ એ ઓરકાના દ્વાર જાતે બંધ કરતી હતી. એ રમતો કિમતી વાસણો હતાં બેસને લામડું કે બે જુમ પાડીશ તો ચોરો વાસણો બધ હુ થઇ જશે. મીંઠ હાલીને બોલાવવાની તેની ખત્રી ન આવી. તેને કોઈ ઝાળખી જાય તેમાં બેસને સાર ન જણાયો. ચોરોની સામે એકલા જવામાં પણ લાભ નહોતો. બે નોકરો સેંટ જમ્સ સ્કવેરવાળા મકાનમાં હતા તેમને બોલાવવા માટે ઘર ઉતરી તે મકાનમાં જવું પડતું હતું અને

આ પળે તેમ કરવું સહજ નહોતું. એસની સ્થિતિ વિચિત્ર થઇ પડી એક પલ પણ શુભાવાય તેમ નહોતું દાદરના કઠેરાને અઢેલી નીચું જોઇ તે ચોરોની લીલા જોવા લાગી ચોરોએ ડીનરરૂમના દાર તોડી નાખ્યા હતા સત્યાનાશ ! હવે ચૂપ રહેવાય તેમ નહોતું. નોકરો મા ફુકાનની યુવતીએને જગાડવાનું કામ નહોતું. એ બધાને જગાડતાં ચોરો ડરી જતા પણ તેટલા સમયમાં વાસણો લઇ બદમાસો મચાઈતી પણ કરી જાય—ગમે તેમ થાય પણ નોકરોને જગાડ્યા વિના છુટકા નથી. આવો નશ્વિય કરી એસ બીલાડીની માફક બીજા મકાનમાં જવાની જગાએ પહોંચે એ સમયે ડીનરરૂમના દરવાજા આમળ રોજની માલુમ પડી અને તે સાથેજ નિસીસ એસે એક અલંત બચકર ચહેરાનો માણસ જોયો. તેને જોતાંજ તે ચોર છે એવી એ દલાસણની ખાત્રી થઇ મઇ તે ભયભીત થઇ ચીસ પાડવા જતી હતી પણ તેનું મળું રંધાઇ ગયું હતું. ચોરોએ તેના પર કાઇ જાતનો જૂલમ કર્યો નહોતો પણ તેમને જોતાંજ તે કાષ્ટની પૂતળી જેવી સ્તબ્ધ થઇ મઇ હતી. અચાનક તેને જોઇને એક બદમાસ તાબુબ થયો. તે કંઇક ગણગણીને ચુપ ઉભો રહ્યો બન્ને થોડીવાર એક બીજાને જોઇ રહ્યા. ચોરના હાથમાં ફાનસ હતું—નિસીસ એસ દિવાલને અઢેલી ઉભી હતી ચોર વિચાર કરતો હતો કે “આ મારી આંખોનો ખમ તો નથી ?” નિસીસ એસને આ બદમાસનું મ્હો અગાડ કાઇવાર જોયું હોય એવું પરિચિત લાગતું હતું. ચોરનો મણમણાટ સાંભળી તેનો સાથી પણ ડીનર રૂમના દાર આમળ આવી ઉભો. તેનો ચહેરો લાલ અને ગાલ ફૂગેલા હતા. પહેલા ચોર જેવોજ તે બચકર હતો પણ એસ તેને પીછાનતી નહોતી.

ધીમે ધીમે એમનો ડર દૂર થઇ ગયો. તે સમજી મઇ કે આ વખતે હું આફતમાં ફસી ગઇ છું તે કાઇને જોલાવવાનું જુલો મઇ; તેનું મ્હો બંધ થઇ મયું ચોરને પોલિસને હવાશે કરવાને બદલે પોતેજ કાઇ બચકર મળમાં ફસી પડી છે એમ એસને લાગ્યું. પ્રથમી હિંમત એકઠી કરી તે બે બે કમલાં આમળ વધી ને ધીમે ધીમે સ્વરે મણગણી:

“તમે ?”

“હા, બાલી ! હું !—” પેસો પહેસો ચોર બોલ્યો :

“ચુપ ચુપ ! આ ઝોરડામાં આવો.” કહી એસ બંને ચોરાને ઝોરડામાં લઇ ગઇ. એ ઝોરડામાં બે બદમાસોની સાથે એકલી પડતાં એસ ડરી નહોતી; પણ આ સ્થિતિમાં પડતાં તેની ચિંતાને પાર રહ્યા નહોતો તેનું મથું દુઃખી આવ્યું; આંખે તમ્મર આવ્યા. થોડીક વાર તે આંખો મીંચી શીર દબાવી ઉભી રહી અને પછી ઝોરડાના દ્વાર બંધ કરી લીધા લગભગ અરબો કલાક સુધી તે બે બદમાસો સાથે એ ઝોરડામાં રહી તેમની વચ્ચે શી ધુસપુસ થઇ તે અમે જાણતા નથી. અમે એટલું જ કહી શકીએ છીએ કે મિસીસ એસની આગલી જીંદગીને આ બદમાસ સાથે કંઇક ગાઢ સંબંધ હતો અને તેના સ્મરણથી તે કમકમી રહી હતી. ચોરા ખાલી હાથે ગયા કે નહિ તેની અમને ખબર નથી. અમે એટલું જ જાણીએ છીએ કે એ બદમાસો કોઇ વાસણુ યા કિમતી ચીજ ઉપાડી ગયા નહોતા. તેમને વળાવવા મિસીસ એસ દુકાનના દરવાજા સુધી ગઇ. એ દરવાજા તોડીને બદમાસો અંદર આવ્યા હતા તેઓ ચાલ્યા ગયા પછી એસ એક ખુરશી પર ફસડાઇ પડી અને પૂર્વનો દારણુ ઇતિહાસ સંભારી મ્હો હાંકી રોવા લાગી. થોડીકવાર રૂઢન કરતાં તેની છાતીનો બોળો હલકો થયો એટલે તે સીધી શયનમંડપમાં ચાલી ગઇ.

હવે તેને ઉંઘ ન આવી. દારણુ ચિંતામાં તે એકથી બીજું પાસું બદલી સમય વીનાવવા લાગી. તેની નીદ્રા ઉડી ગઇ હતી. રાત પણ ધીમે ધીમે વીતતી જતી હતી. સમય જતાં તેની ચિંતા પણ ઓછી થતી હતી. અંતે શાંત જેવી થઇ ગઇ. તેની નષ્ટ અપેક્ષી આજ્ઞા પાછી આવી, તેની આજ્ઞા જીજ્ઞાસે એવા વિચારથી તે મલકાઇ, જતી વખતે પેલા બદમાસો તેને ફરીથી સતાવવાને ન આવવાનું કહી ગયા હતા.

મળશકું થયું. પાંચ વાગ્યા એસ ઉઠીને સ્નાનાગારમાં જઇ ઠંડા પાણીથી સ્નાન કરવા લાગી. બપોરે શિયાળામાં યા ઉનાળામાં

તે ઠંડા પાણીથી સ્નાન કરતી હતી અને તેથી આ ઉમ્મરે પણ તેન જવાની જળવાઈ રહી હતી. સ્નાન કરતાં તેનો જીવ ઠંડો થઈ ગયો તપલા મસ્તક પર શીતલતા આવી ઉમ્મરની વેદના નષ્ટ થઈ, શરીરમાં નવું ચેતન આવ્યું અને કરમાયણું વદન ખીલી ઉઠ્યું રાત્રે બનેલ બનાવથી તેના ગાલ પર જે શીકાસ આવી હતી તે પાઉડરથી ઉડી ગઈ તે તેના કામલ મુલામમ ગાલો પર રાત્રી સુરખી ચમકવા લાગી

છ વાગ્યા પછી તે ડોહાંમ રૂમમાં ગઈ. ત્યાં સગડી તૈયાર હતી તે હજી ઓરડામાં પથ મુકતી હતી એવામાં દાસી હાંફતી હાંફતી આવી બોલી: “મેમ સાહેબ ! આપણે ત્યાં ચોરી થઈ—”

આ સાંભળતાં જ એસ હરી ગઈ, તે દાસી સાથે ઉતાવળથી ડીનર રૂમ તરફ ગઈ. પ્રથમ ચોરોએ ચાવીથી દાર ખોલવાની કોશિષ કરી હતી પણ તેમાં ન ફાવતાથી દાર તોડી બદમાસો અંદર દાખલ થયા હતા. વાસણ રાખવાની આલમारी તોડી બદમાસોએ વસણો બહાર કાઢ્યા હતા. એક પણ વાસણની ચોરી થઈ નહોતી તે જોઈ દાસી બોલી:—“બદમાસો કોઈનો અવાજ સાંભળી નાસી ગયેલા જણાય છે એક પણ વાસણ ગયું નથી.”

“હા. એમજ લાગે છે.” એસ બોલી. “અજબ જેવી વાત છે કે આવી ધાંધલ થવા છતાં કોઈ જાગી ન ઉઠ્યું.”

બંને જણી ભાંધી દુકાનમાં ગઈ, ત્યાં પણ સર્વ વસ્તુઓ જમની તેમ પડી હતી. એ જોઈ બદમાસો કોઈના ડરથી નાસી ગયા હશે એવી ખાત્રી થઈ ગઈ. બંને જણી દુકાનમાં ફરતી હતી એવામાં દુકાનની બીજી રમણીઓ બન્ને ત્રણ ત્રણની દુકડી બની ભાં આવવા લાગી ચોરીની વાત સાંભળતાં બધી ગભરાઈ ગઈ પણ કંઈ ચીજ ગઈ નથી લે જણતાં સધળી શાંત થઈ ગઈ.

જે અવાતું હતું તે થઈ ગયું. કંઈ ચીજ ગઈ નથી એટલે ધમાલ કરવાની જરૂર નથી આ વાત અહિં દાટી દેવામાં જ સાર છે. “મિસીસ એસની આ વાત બધાને મઠી પોલીસની સત્તાપણી અને

ધમાધમ કોને ગમે છે? એસ પોતાના ગુપ્ત રહસ્યને હાંકવા માટે આ બનાવપર કાળો પરદો નાખવાને આતુર હતી તેની દુકાનની રમણીએ પોલિસના દર્શન કરવા માગતી નહોતી એટલે આ વાતનો અહિંજ અંત આવી ગયો.

સાત વાગ્યા મિસીસ એસ દુકાનમાંથી હમણાંજ ડોઈંગ રૂમમાં આવી એ વખતે અપરાસીએ આવી અપર આપી: “બોર્ડ ફ્લોરેમલ પધાર્યા છે” આ નોકર સેંટ જેમ્સ સ્કવેરમાંના મકાનમાં પહેરો ભરતો હતો એ મકાનના દરવાજામાંથી એકલા પુરુષોજ આવજા કરતા હતા.

બોર્ડ ફ્લોરેમલનો મહેલ પીકેડેલીમાં હતો. ત્યાં જઈ વસો બદલી તે એસને મળવા આવ્યો હતો તે આ વેષમાં વધુ ખુબસુરત લાગતો કે પુરુષ વેષમાં તેનો નિર્ધાર્ય કરવો મુશ્કેલ હતો. તે આવ્યો. નોકર આશ્ચર્ય ગયો. એટલે મિસીસ એસ રિમત ફરકાવી બોલી:

“કમ મારા રંગીલા બાલ! જંગ છતી આવ્યાને! અહા! જરા મ્હોં શીકુ પડી ગયું છે પણ હજી તમારી મનોહરતા જેવી-ને તેવીજ છે હો!” કહી એસે એ યુવાનના બાલ પર હાથ ફેરવ્યો.

“બહાલી!—” એ યુવાન અમીર બોલ્યો:—“આ રંગરાગનો સમય નથી. બોલ, ઝાકટેવીયા અહિં છે કે ચાલી ગઈ?”

એસ આ સાંભળતાં ગંભીર થઈ બોલી:—“હમણાં શાની ચાલી જાય? અત્યારે તે બાનમાં આવી છે કે નહિ તે વિષે મને સંદેહ છે. તેના આશકે તેને શરાબમાં બેબાનીની દવા પાછા દીધી હતી. હેરીઅટ તે વખતે ત્યાં હતી. તેણે પોતાની નરી આંખે ઝાકટેવિયાને દવાવાળો શરાબ પીતાં જોયું હતું.”

“ત્યારે કંઈ ડરવા જેવું નથી.”

“એટલે?”

“હમણાં તું કંઈ ન પુછ હું પછી તને બધી વાત કહીશ.”

એટલું કહી તેણે એસના ગોરા ગોરા માલ પર ધીમેથી ચીમટી લીધી: “જો—નારાજ ન થતી હો !—”

“ફોરેમલ ! હું તમારાથી કદિ નારાજ થાઉં ખરી ? તમે ચિંતાતુર કેમ જણાવ છો ?” એસ ફોરેમલની પ્રેમાળ ચેષ્ટાથી પ્રસન્ન થઇ બોલી.

“ચિંતા જેવું કંઈ નથી. પોલિને મારી વાસના તૃપ્ત કરી નથી. પણ તેથી હું દુઃખી પણ થતો નથી.”

“મને બાજે છે કે પોલિને તમને સાધુ બનાવી દીધા છે !”

“જો વાત પછી કરીશ હમણાં પોલિનેને ‘આપેલું’ વચન પાળવાની મારી ફરજ છે.”

“શાનું વચન ?”

“ઝોકટેવિયાને વિના નિલંબે ઘેર મોકલી દેવાની જરૂર છે.”

“કેમ ?”

“તેનો પિતા ખ્હારગામથી પાછો આવ્યો છે.”

મિસીસ એસ આ સાંભળતાંજ ડરી મઠ; “ત્યારે તો બધો ભેદ ખુલી જશે.”

“નહિ. મારા કહેવા પ્રમાણે કરવાથી કંઈ થવાનું નથી.”

આ પળે હેરીઅટે અંદર આવી મિસીસ એસના કાનમાં કંઈ કહ્યું તે સાંભળી એસે ભોડા ફોરેમલને કહ્યું: “તમે ઝોકટેવિયાને મળવા આહો છો ?”

“હા. તરતજ.”

એસે હેરીઅટેને હશારો કરવાથી તે ગુપગુપ આલી મઠ તે જોઇ ભોડા ફોરેમલ બોલ્યો: “શું છે ?”

“ખાસ કંઈ નથી. ઝોકટેવિયાનો આશક આવ્યો ગયો છે. જતી વખતે તે પોતાની માથુકને દિલાસો દઇ ગયો છે છતાં તે ઘર જવાના વિચારથી કંચી રહી છે.”

“હું એને શાંત કરીશ તું ગાડી મંગાવી રાખ,” બોર્ડ ફ્લોરેમલે કહ્યું.

એસે નોકરને ગાડી લાવવા હુકમ કર્યો નોકર મયા પછી હેરીઅટ ઓકટેવિયાને લઈ એસના દિવાનખાનામાં આવી. ઓકટેવિયાને એક અળખુ સખસને ત્યાં જોઈ પાછી ચાલી જતી હતી પણ મિસીસ એસે તેને અટકાવીને કહ્યું “મિસ કલેરંડન ! ડરો નાહ આ ગૃહસ્થ આપણા મિત્ર છે. બોર્ડ ફ્લોરેમલથી ડરવાની ભેશ માત્ર જરૂર નથી.”

ઓકટેવિયા ધીમે ડગલે દિવાનખાનામાં આવી તેનું વદન કરમાઈ ગયું હતું. આંખોમાં આંસુ હતાં. અંદર આવતાં તેણે બોર્ડ ફ્લોરેમલ તરફ લગ્નયુક્ત નજર ફેંકી. અતિ કામલ અને સુલભ મધુર ભાવથી ઓકટેવિયા તરફ જોઈ બોર્ડ ફ્લોરેમલ તેની પાસે ગયો અને કામળ ભાવે તેનો હાથ પકડી બોલ્યો:—મિસ કલેરંડન ! હું તમારો મિત્ર છું. મારાથી ડરવાની કંઈ જરૂર નથી અભારે વિના વિલંબે તમારે ઘેર જવાની જરૂર છે. તમારી બહેન પૃથ્વી પરની દેવી છે. તે તમને કંઈ પણ ઇપકા આપવાની નથી. તમારા પિતાને કંઈજ ખબર નથી—”

“પિતા ? મારા આબ્યા ?” ઓકટેવિયા ચોંકી ઉઠી.

“હા. પણ તમારે ડરવાની જરૂર નથી. તેમને તમે આખા રાત બહાર હતાં તેની ખબર નથી. તમારી બહેન તમારું રહસ્ય જાણે છે પણ પ્રાણુ જતાં પણ તે એ બેઠ ફોડવાની નથી.”

“પોલીનને ખબર પડી ગઈ—પિતાજી ઘેર આવી ગયા—” બોળી ઓકટેવિયા આટલું બોલી ખુરશી પર બેસી ગઈ—તેની આંખો-માંથી અવિઘાંત આંસુની ધારા વહેવા લાગી.

“મિસ કલેરંડન ! શાંત થાઓ. બોર્ડ સાહેબની વાત તમે સમજ્યાંને ? તમારી બહેનને તમારા બેઠની ખબર પડી છે પણ

પણ તે હમને બચાવવાને તૃપ્તિયાર છે.” અત્યંત પ્રેમથી ઓકટેવીયા ના માથા પર હાથ ફેરવતી મિસીસ બ્રેસ બોલી.

“હાય ! એ પવિત્ર શીલવતી બહેનને હવે હું મારું કાજું મૂકી શી રીતે બતાવી શકીશ ?”

“એ તમને પ્રાણુથી અધિક ચાહે છે, ચાલો. ઉતાવળ કરો સાત વાગી ગયા છે. આઠ વાગ્યા પહેલાં તમારે ઘેર જવાની જરૂર છે.” લોડ્સ ફ્લોરેમલે કહ્યું.

પિતાને પોતાના સુપ્ત પ્રેમની ખબર ન પડે એ બચથી ઓકટેવીયા લોડ્સ ફ્લોરેમલ સાથે જવાને તૃપ્તિયાર થઈ. જો એ બન્ને આ ઘરમાંથી સાથે નીકળે તો મિસીસ બ્રેસની દુકાનની બદનામી થાય તેથી તે ઓકટેવીયાને લઈ પાંકડેલી તરફ જવાને તૈયાર થઈ લોડ્સ ફ્લોરેમલ સેન્ટ જેમ્સ સ્ક્વેર વાળા મકાનમાંથી બહાર નીકળી ગયો. મિસીસ બ્રેસ ઓકટેવીયાને ગાડીમાં બેસાડી પોલમેલ સ્ટ્રીટમાંથી ખેંડ સ્ટ્રીટ આગળ જઈ તેની રાહ જોવા ભાગી લોડ્સ ફ્લોરેમલ ત્યાં આવી પુગતાં મિસીસ બ્રેસ ગાડીમાંથી ઉતરી પડી તે તેની જગ્યા તે યુવાન અમીરે લીધો. તે ગાડીમાં બેસતાં જ ગાડી ત્વરીત વેગે એજવર રોડ તરફ ચાલી ગઈ.

પોલીસની સુંદરતાની પ્રશંસા સાંભળી મોહિત થઈ તેને વશ કરવા માટે લોડ્સ ફ્લોરેમલ સ્ત્રી વેષમાં તેની પાસે ગયો હતો, તેનો કપડ વેષ પોલિસ સમજી ગઈ હતી, લોડ્સ ફ્લોરેમલે તેની ક્ષમા માગી લગ્નની માગણી કરી હતી એ સર્વ વાત તેણે ધીમે ધીમે ઓકટેવીયાને કહી પછી તે બોલ્યોઃ અમે પાછલા ઓરડામાં બેઠા હતા એટલામાં તમારા પિતા આવી પહોંચ્યા. પોલિસે તમને સૂધ રહ્યાં છો એમ તમારા પિતાને સમજાવી દીધું. તમારા પિતા ચાકેલા હોવાથી તરત બિછાને ગયા. પછી તમે ક્યાં છો એ બીનાની મને ખબર છે એમ કહી તમને આઠ વાગ્યા પહેલાં ઘેર પહોંચાડી દેવાનું મેં પોલિસને વચન આપ્યું. મિસીસ બ્રેસ મારાપર વિશ્વાસ રાખતી હોવાથી તમે અહિં રાત રહેવાનાં

છો તેની મને ખબર હતી પણ તમારા પ્રેમી કાણ છે તે હું જાણતો નથી તેમ જાણવાની મેં કદિ કોશિષ પણ કરી નથી.”

ઑક્ટોવિયાનું ચિત્ત આ શમયે સ્થિર નહોતું. તે બધી વાત સમજી કે કેમ તે અઘોષિત છે, તે ઓટલુંજ સમજી શકી કે પોલિન તેનું રક્ષણ કરશે. લોડ ફ્લોરેમલની વાત પુરી થતાં ગાડી મિસ ક્લેરંડનના ઘર આગળ જમ પહોંચી. ઑક્ટોવિયા ગાડીમાંથી ઉતરી પડીને લોડ ફ્લોરેમલનો આભાર માની દરવાજામાં દાખલ થઈ ફ્લોરેમલે ગાડીમાંથી નજર ફેંકી. ઑક્ટોવિયાને જોતાંજ પોલિન તેની પાસે દોડી ગઈ તેને બહાલથી વળગી પડી. પોલિને લોડ ફ્લોરેમલને સંકેતથી સમજાવી દાણું કે ઑક્ટોવિયા વખતસર ઘેર આવી પુગી હતી હજી તેનો પિતા જાગ્યો નહોતો. આ સંકેત સમજી જઈ લોડ ફ્લોરેમલે ગાડી પીકેડેલીમાં લઈ જવાનો કાચમેનને હુકમ કર્યો.

પ્રકરણ ૨૩-મું.

“મિયા બીબી હો ગયો !”

વાંચનારને યાદ હશે કે મી. હાલીને સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પર્ડ માની તેની પાછળ પડી બચાંકર ભોંયરામાં ફસી પડેલો પેજ સાંધી છુટી જ્યોર્જ એન્ડ બુલ્કવર હોટલમાં ખીમાર હાલતમાં પડ્યો હતો. ડોક્ટરે તેને ગરમ પાણીથી સ્નાન કરવાની સલાહ આપી પેજને ભોંયરામાં શરદી લાગી ગઇ હતી અને નાશભાગની ધમાલથી તે થાકી ગયો હતો. ગરમ પાણીથી સ્નાન કરી તે આરામથી સુઇ ગયો. ત્રીજે પહોરે તેની આંખો ખુલી તેનું દર્દ થોડુંક ઝોણું થયું હતું. તે સમડી પાસે ગયો અને થોડોક સેરવો પીવાથી તેની તબીબત જરા સારી થતી જણાઇ તે ઝોરડામાં ફરવા લાગ્યો. હવે તેના પગના સાંધામાં જરા જરા દર્દ થતું હતું એ સિવાય બીજું કંઈ નહોતું. હોટલના નેકરદારા તેને ખબર મળી કે મી. હડસન-તેનો શૈઠ તેનો મળવા આવ્યો હતો, પણ તેને નિદ્રસ્થ જોઇને પાછો ચાલ્યો ગયો હતો. પેજનો સ્વભાવ ચંચળ અને અસ્થિર હતો, જરા આરામ થતાં તે પેલા જુદાની પોકેટ બુક તપાસવા લાગ્યો. એ ચોપડીમાં કાંઈક કંપિત હાથે લખ્યું હતું :

“સ્ટોર રૂમમાં ડાખી બાજુના ખુણામાં પથ્થર નીચે તપાસ કરજો ને જે મળે તે સાવધાનીથી વાપરજો. જુલીયા ! જે બેદરકારીથી કામ કરશે તો ભારી આફત આવી પડશે.”

ગઇ કાલે રાતે પેલા બચાંકર ભોંયરામાંથી પેજ બાજુના ધરમાં ઉતર્યો હતો અને ત્યાં પેલો જુદો તેની હાજરીમાં સ્વધામ પહોંચી ગયો હતો તેણેજ આ શબ્દો લખ્યા હતા એવી એની ખાત્રી થઇ ગઇ. કારણ કે વૃદ્ધે મરતી વખતે તેની પુત્રીને જુલીયાને નામે પુકારી હતી અને ઉપલી ખીના પણ તેનેજ સંબોધીને લખવામાં આવી હતી પેજ મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો !

“એ જુદો જખરો કંજુસ હશે ! જુલીયાને મોટી સંપત્તિ પથ્થર નીચેથી મળશે તે વિષે કશો શક નથી જુલીયાને એ વાતની

ખખર લાગતી નથી, જે ગુપ્તગુપ્ત એ ધન કાઢી લાવું તો ઠીક છે; નહિ તો ગુલ્લીયા સાથે લગન કરી 'ગુદાની સંપત્તિનો હું હકદાર થઈશ.' સગડી પામે જેસી આવા વિચારો કરતાં તે અધીર થઈ ગયો. હવે એ 'ગુદાનું' ધન મેળવવામાં જરા પણ વિલંબ કરવામાં તેને સુખતા જણાઈ તેણે પેલી દુર્ગમ અંધારી ગલીની શોધ કરવાનો નિશ્ચય કર્યો. 'હવે વાયુ તો મટી ગયો છે—જરા દે' છે તેના કંઈ શીકર નહીં. ચાલી શકાશે ત્યાં સુધી તો કંઈ ચિંતા નથી. પણ પછી ? જરા કંગડાતા લંગડાતા કામ કરવું પડશે... પણ ત્યાં કંઈ આહત તો નહીં આવે ? મેગ્સમેન યા તેના કાંઈ મારીતા પંજામાં તો પાછો ફરી ન પડે ? ગને એ લોકો ફરીથી પેલા બોયરામાં ફેંકા દેશે તો ? કંઈ શીકર નહીં. એવા ડરથી આવી મેડી દોલત મેળવવાની આશા મારાથી છુટવાની નથી." મદતવાદીસંગે તેને સાદામિક બતાવ્યો. તેણે પેલા મરનાર 'ગુદાનું' ધન મેળવવાનો નિશ્ચય કરી નાખ્યો.

જે રાતે બેડે ફકારેમલ્લ એ વેપ કારણ કરી પોલિનનો પ્રેમ જીતવા ગયો હતો, જે રાત ઘોસીસ એસ મર્મવંતી મીસ વેલ્ટર્સને મીસીસ લોડમેના ગુપ્ત સુતિ કારગારમાં મુકી આવી હતી તેજ દિને સંધ્યાકાળે આશરે છ વાગે પેજ પગથી માથા સુધી ગરમ કપડાં વીટાળી ગાડીનાં બેઠાં અને પ્રાયમેનને "મરે લાઉન ડોક" જવાનો હુકમ કર્યો, થોડીવારમાં ગાડી ત્યાં જઈ પહોંચી. ગાડીબાડું ચુકરી પેજ બોયરામાંથી નાસી છુટવાની રાતે જે રસ્તેથી આવ્યો હતો તે રસ્તા પરથી માર્ગ કાપવા લાગ્યો. જેટલી યાદ રહી હતી તે પ્રમાણે તે ડમરનાં બરવા લાગ્યો અને અંતે એક અંધારી ગલીમાં જઈ પુગ્યો. ઇન્ટ, ચુના અને ક્રાયડના હગમાંથી રસ્તો કાપવો મુશ્કેલ હતો. તે એ ગલીનું નામ પણ જાણ્યું નહોતો. છતાં તે સડબમાં દિશ્વત દારી જેસે એવો નહોતો. તેનું સાહસ હવે વધી ગયું અને તે જિરથી માર્ગ કાપવા લાગ્યો. થોડેક વધુ દુર જતાં તોર પેલી બચાવે રાતે એપેલી કેટલીક જગ્યાએ જણાઈ ધર્મશાળા, પોલીસ સ્ટેશન, ગાડીનો સ્ટેન્ડ, હુદારની દુકાન

વિગેરે જગ્યાએ જોતો જોતો તે થોડ્ય. સ્થળે પહોંચી ગયો ત્યાં જતાં વાર તેણે આરે તરફ આંખો ફાડી ફાડીને નજર ફેંકી. પેલા ભયંકર ભોંયરાતું સ્મરણ થતાં તે કંપી ઉઠ્યો પણ આસપાસના કેટલાક મકાનોમાં બીતીનો પ્રકાશ જાણ તેનામાં દિશ્મત આવી.

“આ ગલીના સઘળા રહીશો તો લુટારા અને ખુતી નહિ હોય જો મેઝસમેન અથવા તેના કામ સાથી મને પકડી પાડશે તો હું સહેલાઈથી સંપડાઈ જાઉં એવો નથી. એકવાર છવપર આવીને સડી નાખીશ એટલામાં મારી ત્રીસ સાંભળીને કોઈપણ મદદે દોડી આવશે” આવા વિચાર કરી તેણે મજવામાં હાથ નાખી પીરતોલ જોઈ લીધી અને પછી દિશ્મત ધરી ગલીની અંદર દાખલ થયો. એ જગ્યા સાવ નિર્જન હતી. કાણુ ચાલીયું પણ નજરે પડતું નહોતું કોઈ કોઈ મકાનમાં નિર્લજ્જ ઠૂંઠા મસ્કરી ખોલાયાલી અને મારામારીના અવાજ આવતા હતા. અંતે તે જો મકાનની શોધ કરતાં હતો તે મળી ગયું. ત્યાં જતાં તેણે આરણા ખખડાવ્યા અને જો દાર ન ખુલે તો શું કરવું તેનો વિચાર કરવા લાગ્યો, એટલામાં એક યુવતી દાર ખોલી ઉંબર આગળ ઉભી રહી તેનો દેખાવ સુંદર હતો પણ વસ્ત્રો ફાટ્યા તુટ્યા અને ગંદા હતા. તેનું શરીર સુડોળ અને વદન મનદગ્ધ હતું. પણ આંખોની આકપસના કાળા મધો, હોદીપરની ખનાવટી લાલી અને ગાંઠોની પીળાશ તેના રૂઝાચારની સક્ષી પુરતાં હતા. તેના નેત્રો એટલો નીલજ્જ ભાવ પ્રગટ કરતા હતા કે તે કુલટાજ છે એવી ગમે તેની ખાત્રી થઈ જતી.

“તમે કાણુ છો ?” તે સ્ત્રીએ પેજને પુછ્યું.

આરણા આગળ ઉભા રહીને વાત કરવી પેજને ન ગમી. તેણે કહ્યું:—“ તમારું નામ જુલીયાને ?—”

“ હા. કેમ ?”

તો હું તમને એક ખાનગી વાત કહેવા આવ્યો છું.”

“ગમે તે હોય પણ તમે કાણુ તે તો કહો ?” આ માણસ

ને ઘરમાં લેવો કે નહિ તેનો વિચાર કર્યા વિના યુવતીએ પ્રશ્ન પૂછ્યો.

“કાંભે રાતે હું તમારા પિતાના મરણ વખતે હાજર હતો. પેન્ને ગંભીર સ્વરે જવાબ આપ્યો. તે સાંભળતાંજ જુલિયા એકદમ પાછળ ફરી ગઈ ને તેને અંદર જવાની વિનંતી કરી. તે અંદર જતાંજ જુલિયાએ દાર બંધ કર્યા અને તે પેન્નેને એક સુમમામ ઓરડામાં લઈ ગઈ ત્યારપછી તે નમ્રતાથી બોલી:—”સાહેબ, ઉપરના ઓરડામાં પિતાજીની લાશ પડી છે એટલે તમને ત્યાં લઈ જઈ શકતી નથી ને માટે માફ કરશો.”

“કંઈ શીકર નહિ. બેસો હું તરતજ મુદાની વાત પર આવીશ. કાંભે રાતે એકસ કારણસર હું આ મકાનમાં આવ્યો હતો. આવતાં વાર માળ પર કોઈના દર્દીબર્યા અવાજથી મને જણાયું કે કોઈ બીમાર છે. કંઈ મદદ કરવાના ઇરાદાથી હું ઉપર ગયો તો—”

“ત્યારે તમે મારા પિતાને મરતા જોયા હતા એમની હાલત એટલી બધી ખરાબ હશે એમ હું સમજી નહોતી; નહિ તો હું તેમને એકલા છોડી ન જાત સાંજે હું ખંદાર ગઈ ત્યારે બાપુજી બેસી શકતા હતા હું ખંદાર ગયા પછી દાર પાલુ એમણેજ બંધ કર્યા હતા” જુલિયા બોલી.

“હાં તેથીજ આરણ્ય અંદરથી બંધ હતાં. ત્યારે તમે કેવી રીતે અંદર આવ્યા ?”

“તમે કેવી રીતે અંદર આવ્યા હતા ?” કંઈક શંકિત નજરે પેન્ને તરફ જોઈ યુવતીએ સામો પ્રશ્ન કર્યો.

પેન્ને ચૂપ થઈ ગયો.

“સમજી ગઈ.” જુલિયા હસીને બોલી: “બાબુના મકાનના બોયરામાંથી બે માણસો નાસી ગયા છે તેમાંના તમે એક છો

વાતને ? ચોકો ના. હું તમને પકડાવી દેવા માગતી નથી. હવે હું કેમ અંદર આવી તે કહું. હું આજે રહવારે આઠ વાગે ઘેર આવી. આવતી વખતે રસ્તામાં બીગ્સ મળ્યો—”

“ તે કાણ ?”

“ બાબુના મકાનનો માલિક.”

“ જોના માથા પર મોટો ડાઘ છે ?”

“ હા. તેજ.”

એજ સખસે પેજ પાસે મીઠ હડસન પર ૫૦૦ ગ્રીની મોકલવાનો પત્ર લખાવ્યો હતો. તેનું નામ તે અત્યારેજ જાણી શક્યો.

જુલીયા પાછી બોલવા લાગી: “ બીગ્સે મને પોતાના ઘરમાં બધું જ કહ્યું કે કાલે રાત્રે મેં સખસો અહીંથી નાશી ગયા છે તે વાત કોઇને ન કહેવી મેં તે કશું કહ્યું. મારે એવી જીભ અલાવવાની શી પડી છે ? હું ઘેર જવા ઉઠી ત્યારે તમે લોકો જે રસ્તેથી નાસી ગયા હતા તેજ રસ્તેથી બીગ્સે મને મોકલી દીધી. આવીને રાગ પર ગમ્મ તો પિતાજીની લાશ નજરે પડી. થોડાવાર પછી ઘરનાં બારણાં ખુલ્લાં પડેલા જણાયા એ જોઇ મને અજાયબી ઉપજી હતી પણ તમારી વાત પરથી હવે સમજો બેઠ ખુલ્લો મઠ જાય છે.”

“ તમારા પિતા મોટા ઉમરાવ હતા ?” જુલીયાના મોં પર નજર સ્થિર કરી પેજે પુછ્યું.

“ ઉમરાવ—!” ખિલખિલાટ હસી પડી જુલીયા બોલી:—“ આ ઘર ઉમરાવને લાયકજ છે ને !” પુનઃ તે ખિલખિલ હસવા લાગી.

“ ત્યારે મને જે શક હતો તે ખરો છે તમારા પિતા અત્યંત કંજુસ હતા. તમને ખબર છે કે તમારા પિતાએ પોતાની લક્ષ્મી કયાંય છુપાવી રાખી છે ? તમને એ વિષે કંઈ ખબર હોય એમ લાગતું નથી.”

“ નહિ. હું કંઈ જાણતી નથી પણ મેં સાંભળ્યું છે કે.....”

“ સાંભળ્યું છે છું ? ખરી વાત છે ધારો-ધારો કે હું તમને તમારા પિતાનું ધન બતાવું તો તમે મને શું આપશો ?” પેજ આટલું બોલી જુલીયાનું મોં ટીકવા લાગ્યો.

“ હું શું આપું ? તમે કહેશો તે આપીશું.” જુલીઆ બોલી.

“ જુઓ, એ ધનના બે ભાગ કરવાને માફ મન માનવું નથી. એક જણને માટે એ ધન પુરવું છે પણ બે જણ બાબીદાર થશે તો અમીરી ફવાજ ચાલે એમ નથી.” પેજ બોલ્યો.

“ જરા સ્પષ્ટ વાત કરોને ! તમારી માર્મિક ભાષા હું નથી સમજી શકતી.”

“ જુલીયા !” આંખ મારી કામલ સ્વરે પેજ બોલ્યો : “ હું ધારું છું-નહિ-મને એમ લાગે છે કે હજી સુધી તું એકલી છે.”

“ હીક માની લો કે એકલી છું-પછી.”

“ પછી કંઈ નહિ. હવે આપણે એક વિકટ કામ કરવું પડશે જો, આ અક્ષર તારા પિતાના હાથના છે ને ?” પેજ હસતાં હસતાં જુલીઆના હાથમાં કામળ આપી બોલ્યો.

“ હા. મારા પિતાનાજ આ અક્ષર છે. હવે હું બધું સમજી ગયો આપણે મોટા માણસ થઈ ગયા-” ધન મળવાની ખાત્રીથી પ્રસન્ન થઈ યુવતિ બોલી.

“ હું પણ એમજ કહતો હતો ચાલો હવે ધન જોઈ લઈએ તમારા હજન થયા છે કે નહિ એ પ્રશ્ન પુછવાનું કારણ પછી કહીશ.”

“ હવે કાંઈ કહેવાની જરૂર નથી.” જુલીયાએ મોઢક સ્મિત કર્યું તેની સુંદર દંતપંક્તિ જોઈ પેજ ખુશ ખુશ થઈ ગયો.

બંને જણ રસોડામાં ગયા પવનથી મીઠુબત્તી બુઝાઈ જવાના

ડરથી જુલીયાએ ફાનસ સળમાવી લીધું અને ત્યાંથી બંને સ્ટોરરૂમમાં ગયાં. ત્યાંની દીવાલને કાટ લાગી ગયેલો હોવાથી ઈટ અને કચરાનો ત્યાં દગ થયો હતો, સ્થળ ભયંકર હતું તે જોતાં પેજને પુનઃ પેલું બોંયફં યાદ આવ્યું તે તે કમ્પી ઉઠ્યો. ઘર પર ઉભો રહી તે નાસ્તી જવાનો વિચાર કરતો હતો પણ પાછળ જુલીયા ફાનસ લઈ ઉભી હતી તે જોલી: “ પેલા કામળમાં જે પથરની ખીના લખી છે તે પેલો પથર માલુમ પડે છે.”

“ હવે તો ધન મળી ગયું—” પેજને વિચાર આવ્યો. પુનઃ તેની સાહસિક વૃત્તિ ઉતેજિત થઈ તે પથર પાસે જઈ પહોંચ્યો તપાસ કરી જોતાં તેને લાગ્યું કે તે પથર ઉપાડવા માટે કોઈ સાંચાની જરૂર છે.

જુલીયા તરતજ જોલી: “ બાબુના રૂમમાં પથર ઉપાડવાનો એક સાંચો છે અચાર સુધી એ ચીજના ઉપયોગની મને ખબર નહોતી. પણ પિતાજી તે શા માટે રાખતા હતા તે હવે સમજાય છે.” આટલું કહી તે બોખંડનો સાંચો લેવા ગઈ. પેજને શંકા થઈ કે રખેને જુલીયા તેને દગો દે! આ ખ્યાલથી તે દાર આગળ જઈ ઉભો. જુલીયા તરતજ જોઈતી વસ્તુ લઈ પાછી ફરી અને પેજનો મનોભાવ સમજી જઈ જોલી: “ મારા પર શક લાવીને તમે બારણા આગળ ઉભા રહ્યા એ તમારી નિવ્ર બુધ્ધિનું સુચન છે પણ ક્ષીગ્સ અને તેના બદમાસ સાથીઓને હું કેટલા ધિક્કાર છું તેની તમને ખબર નથી. જે તમે તે બચુતા હો તો મારા પર તમને કદિ શંકા ન આવત. વળી તમે જે કામે આવ્યા છો તેમાં મારો પણ લાભ છે ને! પછી શા માટે તમને દગો દઈ?”

“ તારી વાત સાંભળી મને અત્યંત આનંદ થાય છે.”

જુલીયાની વાતથી ખુશ થઈ પેજ જોલ્યો; પછી તેનું ચીબુક પકડી તીરછી નજરે નેના તરફ જોઈ પેજે પ્રેમાળ સ્વરે કહ્યું: “ જુલીયા! તું અત્યંત મોહક છે.” આ વાક્યને જુલીયાએ લગનની નાંદી રૂપ માની લીધું. તે જરા પણ ગુસ્સે ન થઈ.

પેજની પ્રેમ ચેષ્ટાને તેણે આનંદથી વધાવી લીધી. પેજ માંડે જવો તેને જોષ રહ્યો. તે જોષ મંદમંદ હાસ્ય કરતી કંપક નખરાથી તે બોલી: “મારું મ્હોં પછી જે જે હમણું કામે લાગી જાયો.”

પેજને બમણું જોર આવ્યું. તેણે લોખંડનો સાંચો જુલીયાના હાથમાંથી લઈ લીધો અને ડગલો કાઢી પથર ઉઠાવવા તૈયાર થયો. થોડીવારમાં તેણે સાંચાથી પથર પકડી બાજુ ખસેડી કાઢ્યો—અને ઓહ ! ખુશાલો ! આનંદ ! વિજય ! નીચે ખાડામાં છ થેલીઓ પડી હતી.

“ઝોઝામાં ઝોઝી છ હજાર ગીની હશે.” પેજ આનંદ લેતો થઈ બોલ્યો: તેણે એક થેલી હાથમાં લીધી અને તેનું વજન જોઈ કહ્યું: “એક હજાર મહોર તો જરૂર દરેક થેલીમાં હશે.”

“આને શી રીતે લઈ જઈશ ? અને લઈ જઈને રાખીશ ક્યાં ?” જુલીયા આનંદ પામી બોલી.

“પ્રથમ આ થેલીઓ રસોડામાં લઈ ચાલો, નહિ તો હું જે રૂમમાં બેઠો હતો ત્યાં લઈ લો.”

આંતે પેજ જે રૂમમાં બેઠો હતો ત્યાંજ બધી થેલીઓ લઈ જવામાં આવી, ચમચરમાં પર થેલીઓની હાર જોઈ પછી જુલીયા તરફ ફરી પેજ બોલ્યો: “જુલીયા ! હવે આપણે શું કરવું તે નક્કી કરવું જોઈએ. હું એક આયશદાર કંપનીનો જુનો નોકર છું. હજી સુધી મેં લગ્ન કયું નથી તેની ખાત્રી આપું છું હું કાંઈ યોગ્ય કંપની શોધમાં છું જે તું મારી યવાને કબુલ થાય તો બધી ખટપટ મટી જાય અને આ દોષલતા હીરસા કરવા ન પડે.

“જો આજ હાલતમાં તમે મારી સાથે લગ્ન કરવા માંગતા હો તો મેં કંઈ વાંધો નથી. આપણે સાથેજ આ રથળ તજી જવું પડશે.”

“એમને!—” કહી પેને જીલ્લીયાની કઝમર પર હાથ નાખ્યો. અને તેને બહાલથી ચુમી લીધી. ચુંબન કરતી વખતે જીલ્લીયાના મોઢામાંથી શરાબની ગંધ આવી પણ પેને અત્યારે તે માટે કંઈ કહેવામાં સાર ન જોયો.

“ચાલો, જલદી કરો, તમારા ભગ્ન કરવાનોજ વિચાર હોય તો તે તુર્તા તુર્ત થવું જોઈએ મારા પિતા પણ એકવાર કીર્તિવંત ગૃહસ્થ હતા...” છેલ્લું વાક્ય બોલતાં પોતાના મરનાર પિતાનો ખ્યાલ આવવાથી તે હ્રાસ થઈ મઠ.

“તારા પિતાની અટક શી?”

“લાહટકટ.”

“મેં એમજ ધાર્યું તું” પેજ બોલ્યો.

“શી રીતે? તમે અમારો ઇતિહાસ જાણો છો શું?”

“હા. જરા જરા જાણું છું હમણાં એ બધી વાત જવા દે. કામ છે. રાત થોડી ને વેશ ઝાઝા બજવવાના છે. અહિં રહું તોપેલા બદમાસો અને પકડી લે એ ભય છે ને તારા આપની ઘન કિયા વિના અહિંથી જવામાં પણ ધર્મ સંકટ નડે છે.”

“મેં બધો બંદોબસ્ત કર્યો છે. ત્રણ દિવસ પછી લાશ ઘનાવવામાં આવશે. ચાલો, જે તમે અચાનક મળી મયા ન હોત તો હું અહિં લાશ ભઠને બેસી રહેવાની નહોતી—મમે ત્યાં ચાલી જાત.”

“ચાલ તારી પાસે થોડીક મજબુત દોરી છે? જે દોરી હોય તો ચાર થેલી મારી કઝમર સાથે બાંધી લઉં ને ઉપરથી આવરકોટ પહેરી લઉં. બાકીની બે તું તારા વસ્ત્રમાં છુપાવી ભેજે.” પેને થન લઈ જવાની યુક્તિ બતાવી.

“એસો, હું લઈ આવું છું” કહી જીલ્લીયા માળ પર મઠ. અને હેટ તથા આવરકોટ પહેરી હાથમાં દોરી લઈ થોડીવારમાં પાછી ફરી. પેને ચાર થેલી કઝમર સાથે બાંધી લીધી—જે જીલ્લીયાએ છુપાવી દીધી—અન્ને બહાર આવ્યાં—કોઈ ન જણાતાં અન્ને રસ્તા પર નીકળ્યા.

“ઠાવર હીલ જે રસ્તેા ટુંકા હોય તે રસ્તે ચાલ” પેજ બોલ્યો. બન્ને થોડીવારમાં એ જગાએ જઈ પહોંચ્યા. ત્યાંથી માડી બાડે કરી શીરંગડમ સ્ત્રીના મુસાફરખાનામાં ગયા. જુલીયા સાથે જયોજી એન્ડ બુસ્વર હોટલમાં ન રહી શકાય તે માટે બન્ને એ મુસાફરખાનામાંજ રાત ગાળી. બીજે દિને સ્થવારે નવ વાગે ફલીટ પ્રીક્રન ગયા તે ત્યાં તેમને એકએ તેવો પાઠરી મળ્યો ગયો. તે તે જમાનામાં “ફલીટ મેરેજ” (નાસભાગના છુપા લગ્ન અથવા ગંધર્વવિવાહ) જેર કાયદાસર ગણ્યાતા નહોતા. જે પુરૂષને સ્ત્રીને પીછાન થવાને એક એ દિવસ પણ જન્મભરની સાંકળથી બંધાયા. હજુ જુલીયાના પિતાની બાથ દફનાવવામાં આવી નહોતી તેટલાંજ એ સગ્ગન દીકરી શાદી કરી બેઠી. પણ એ બીનાથી એકવાની જરૂર નથી જુલીયાને “પત્ની” થવાની ધણી હોંશ હતી. બાપ સાહેબે અત્યાર સુધી એવી નામદારી કરી હતી કે કોઈ માડી જાયો તેનો હાથ ધરવા તૈયાર થતો નહોતો. અચાનક પેજ જેવો પતિ મળી જવાથી તે રાજી રાજી થઈ મઈ હતી. તેને લગ્ન કરવાની ઉતાવળ હતી બીજી બાજુ પેજની દાનત જુલીયાના બાપની દોલત પર લોભાઈ હતી એ ધનની માલીક જુલીયા હતી. જે તેની સાથે શાદી ન કરે તો પેજને બહીસ સિવાય કંઈ મળે એમ નહોતું તેના વેપારી મગજે ધન અને સ્ત્રી બન્નેની માલમી મેળવવાની યુક્તિ શોધી કાઢી અને મીં પેજ અને મિસ જુલીયા લાઇટપુટ ધણી ધણીયાણી બની ગયાં. બન્ને બાજુએ સ્વાર્થની સત્તા જેરમાં હતી પછી પિતાના મરણને શોક શો? લોકાચારની પરવા શી? એક સરાખી પાઠરીએ દેવાળીયા પેજને કુલટા જુલીયા સાથે ધર્મગ્રંથીથી જોડી દીધા લગ્નની સર્ટીફીકેટ પર એચાર કેદી સ્ત્રી પુરૂષની સાક્ષીઓ તરિકે સહી થઈ અને મીં પેજ નવી મિસીસને બધને સાઉથવર્ક સ્ત્રીમાં ગયો તેણે ત્યાં એક ધર બાડે રાખી લીધું અને નવ દમ્પતિ નવી સંપતિથી મેળ કરવાના અનેક મનસુખા કરવા લાગ્યા.

પ્રિય વાંચનાર, હવે આ વિચિત્ર જોડાંના આનંદમાં ખલલ કરવામાં સમ્મત નથી. ચાલો, આપણે કોઈ બીજા જગ્યાએ આપ્યા જઈએ.

પ્રકરણ ૨૪-મું.

નસિબના પલટા.

લોહ ફોરેમલ ઓક્ટોવિયાને “પેરડાઇઝ વીલા” માં મુકી ચાલ્યો ગયો. મુખ્ય દરવાજા આગળ ઓક્ટોવિયાને તેની નાની બહેન પોલીન મળી બંનેની આંખો મળતાં જ ઓક્ટોવિયા શરમતી મારી અવાક બની ગઈ તેનો કંઈ બંધ થઈ ગયો. પોલિન તેની મનોદશા સમજી ગઈ. એક હાથમાં રૂમાલ હાથી લોડ ફોરેમલને બહાનું બચારો કરતી તે બોલી: “બહેન! શાંત થા કરવાની કંઈ જરૂર નથી. પિતાજીને કંઈજ ખબર પડી નથી.”

“પોલિન! તું મને ધિક્કારતી નથી!” તે કમનસિબ યુવતિ ગદગદ કંઈ બોલી.

“નહિ. પરમાત્માને ખાતર એવું ન બોલ.”

બંને ઉપરના ઓરડામાં ગઈ ઓક્ટોવીઆએ હેટ અને શાલ ઉતારી નાખ્યા અને પછી પોલીનને ગળે વળગી તે છુટે મોઢે રોવા લાગી.

“શાંત થા. બહેન! જે થવાનું તે થઈ ગયું હવે રોતાથી કંઈ વળવાનું નથી,” અત્યંત પ્રેમથી મોઢી બહેનને છાતીએ લગાવી પોલીન બોલી.

“પોલિન! બહેન! તું મારે માટે શું ધારતી હશે? તારા મનમાં કેવા કેવા વિચારો આવ્યા હશે! ઓ રામ! પ્રેમ વાટિકા આટલી સુમધમય બનાવીને તેમાં તેં કંટક શા માટે વેર્ધાં.”

“બહેન! હું તને વીનવાને કહું છું કે શાંત થા. તું જાણતી નથી કે હું તને જાનથી પણ વધુ આફં છું? શું હું તને દુઃખી જોવા માંડું છું? નહિ. મેં એ વાત પર ક્યારેના પરદો નાખી દીધો છે.” કહી પોલિને ઓક્ટોવીઆના આંસુ છુછી નાખ્યા.

“બહેન! પિતાજીને હું મારું કાણું મ્હોં શી રીતે બતાવી શકીશ?”

“ઝોકટેવીયા ! તારી દરેક વાત દર્દભરી હોય એમ લાગે છે. શું તેં એવા નાભાયકને દીલ દીધું છે કે જેનું નામ દેતાં તને શરમ લાગે ?”

“ નહિ. નહિ. એ અત્યંત સ્નેહાળુ, આનંદાન અને ઉમદા સ્વભાવના યુવાન છે, અદ્ય સમયમાં એઓ પિતાજીને મળશે ને પીછાન વધતાં મારા હાથની માંગણી કરશે.” બોળી ઝોકટેવીઅ મદમદ સ્વરે બોલી.

“ ત્યારે આટલી દુઃખી શા માટે થાય છે ?”

“ મી. હાર્લીને દીલ દેવા માટે હું દુઃખી થતી નથી. ”

“ મી. હાર્લી !” પોલિન તાબુબ થઇ બોલી હતી.

“ હા. મને એમનીજ ભગની લાગી છે.”

“ એ તો આનંદની વાત છે. તેમના વર્તન પરથી તેઓ કંઈ મોટા માણસ જણાય છે.” પોલિન આ વાત સાંભળી ખુશી થઇ.

“ હા. પોલિન ! એમનો પ્રેમ સ્વીકારવા માટે મને જરા પણ અફસોસ થતો નથી. તને હું પ્રાણથી પણ અધિક આફું છું તેથી રખેને તું મને ધુતકારી કાઢે એવા ભયથી હું તારાથી આ બીના છુપાવી રહી હતી.”

“ નહિ. બહેન ! એવી અશંકા કદિ ન કરીશ. અભયબાળીની વાત એ છે કે આપણે બંને એકી વખતે પ્રેમ સૃષ્ટિમાં દાખલ થઇએ છીએ. મારા હૃદયમાં સ્નેહની નદી વહી રહી છે. મારા પ્રેમી તને આજે ઘેર મુકી ગયા હતા—”

“ હા. એવું કંઈ બોલ્યા હતા ખરા. પણ મારું દીલ અશાંત હોવાથી હું કંઈ સમજી નહોતી. ફક્ત એટલુંજ વાદ છે કે એ જુરી દયાનતથી તને હસાવવા આવ્યા હતા પણ તારી પવિત્રતાની ભોતિએ તેમને નવાજ માણસ બનાવી દીધા—”

રાતની વાત તાજી જતાં પોલિનના માલ પર સરમની લાલ્લી ધાધ આવી. તે મોલી:—“હવે એ વાત જવા દે. એ આટલું યાદ રાખજો. કોલે રાતે પિતાજી આવ્યા ત્યારે હું લોડ’ ફોરેમલ સાથે પાછલા દિવાનખાનામાં મેઠી હતી. બારણાં ખખડતાં હું ઉપર દોડી મધ ને શયનશુદમાં બતી કરી શાલ ઝાઢી લીધી. આપણે બન્ને હાંધી મધ હતી એવું પિતાજીને બતાવવા માટે મેં એમ કયું હતું. પિતાજી કંઈ પુછે તો હવે સાવધાનીથી જવાબ આપજો.”

પોલિન લોડ’ ફોરેમલ સાથે કલાકો સુધી એકલી શયનશુદમાં રહી હતી એ વાત તેણે ન કહી. રખેને તેની બહેનને તેના ચારિત્ર્ય વિષે શક જન્ય એવી આશંકાથી તેણે એ વાત છુપાવી હતી.

ઝોકટેવિયા મહા મહેનતે શાંત મધ. બન્ને બહેનો નીચે નારતો લેવા મધ. મી. ક્લેરંડન થોડીવારમાં ત્યાં આવી પુગ્યો. બધે દિવસે પુત્રીઓને મળવાથી તેણે બંને બાળાઓને બાલથી છાતીએ લગાવી લીધી. તે જ્યાં મથો હતો ત્યાંથી ખુશ વધામણી લઈ આવ્યો ત્યાંથી તેના આનંદનો પાર નહોતો. ઝોકટેવિયાનું હૃદય કંપવા લાગ્યું. એક પળે તેનું વહન સરમથી લાલ મધ જતું તો બીજી પળે તે શીકકું પડી જતું. તેનો પિતા બહારગામ મથો ત્યારે ઝોકટેવિયા નિર્દોષ હતી. હવે એ નિર્દોષ પવિત્રતાની જ્યોતિ તેના વહનપર રહી નહોતી મી. ક્લેરંડનને રાતની કંઈ વાત ન કાઢી. વસ્તુતઃ તેને કંઈ શંકા પણ આવી નહોતી. તે પોતાના પ્રવાસની વાત કરવા લાગ્યો. વાંચનારને યાદ હશે કે મી. ક્લેરંડન લોડ’ માર્ચમોંટને કુટુંબી હતો. તેણે એક પાઠરીની મરીબ કન્યા સાથે લગ્ન કરવાથી તેના કુટુંબીઓ તેનાથી વિરક્ત મધ મથા હતા. આ સમયે તે લોડ’ માર્ચમોંટને મળવા મથો ત્યારે ત્યાંથી લીધું નાળિયેર ને સુકો જાળ મળવાને બદલે તેનો ભારી સત્કાર મથો. આ અજબ પરિવર્તનનું કારણ એ હતું કે માર્ચમોંટની પત્ની સ્વર્ગવાસી મધ હતી. તેનો એક માત્ર પુત્ર જોનરેબલ આશર ઇટન હવે તેનો આધાર હતો તેની ઉમ્મર આશર ત્રેવીશ વર્ષની હતી. પ્રથમ તેની આરિરિક દક્ષા મેનસુન હતી. કોઈ

દિવસ તેનું માથું પણ દુખ્યું નહોતું પણ અચાનક તે ખીમાર થઇ ગયો અને હાલમાં તે મૃત્યુ અને જીવન વચ્ચે ઝોલા ખાતો હતો. તેનું મોઢું પીછું પડી ગયું હતું—તેનું શરીર સુકાઇને લાકડી જેવું થઇ ગયું. પોતાના એકના એક પુત્રની આવી દુર્દશા જોઇ લોડ' માર્ચમેન્ટ નિહાલ થઇ ગયો. તેણે મોટા મોટા ડોક્ટરો મોલાબ્યા-પાણી પેઠે પૈસા વેચ્યાં આર્થરને ક્ષયરોગ થયો હતો એવો વૈદકમત હતો. તે જલદી સાજો થશે એવી આશા હતી ત્યાં સુધી લોડ' માર્ચમેન્ટ તેની ખીમારીની વાત પોતાના સગાઓને કરી નહોતી પણ તે નિરાશ થઇ ગયો તેને હવે લાગવા માંડ્યું કે તેનો પુત્ર મૃત્યુની નજીક જતો જાય છે તેણે મોટી ઉમ્મરે લગ્ન કર્યા હતા. પત્નિના મરણ પછી આ પુત્ર તેની જુદાવરથાનો આરામ હતો. એ અમીર આવી દશામાં ગભરાઇ ગયો. આર્થરના મરણ પછી તેની સંપત્તિનો વારસ કહેરંડન આપ તેમ હતું. આ કારણે તેણે મી. કહેરંડનનો આદર સત્કાર કર્યો. મી. કહેરંડન પોતાના પિત્રાઇની કશું દશા જોઇ દિલગીર થયો. લોડ' માર્ચમેન્ટને મી. કહેરંડન સાથના આગલા વર્તન માટે લજ્જા ઉપજી. હવે એ ગેરવર્તનનો બદલો પાળવા માટે તેણે મી. કહેરંડનને એક હજાર પાઉંડનું સાલીમાણું આપવાનું વચન આપ્યું અને મી. કહેરંડન ભવિષ્યમાં ઉમરાવપદનાં સ્વપ્નાં જોતો ઘેર આવ્યો. પિતાને મોડે ઉપલી વાત સાંભળી ઝોકોટોવિયા અને પોલિનને હર્ષ ને શોકની મીઠીત લાગણી થઇ. ધણી વર્ષોની મરીબી પછી પોતાની આર્થિક દશામાં પહોંચી ચવાથી જન્મેને આનંદ થયો હતો પણ આર્થર છટન ઉમતી જીવાનીમાંજ મોતના પંઝામાં ફસી પડ્યો હતો. તેથી ઉભયને વિધાની લાગણી થઇ. બન્નેએ લોડ' માર્ચમેન્ટ યા તેના પુત્ર આર્થરને કદિ જોયા નહોતા ફક્ત નામ સાંભળ્યા હતા. એજ અભિમાની ઉમરાવ હમંદથી તેમના પિતાને આટલા દહાડા કષ્ટ વેઠવા પડ્યા હતા છતાં બન્ને બાળાઓના ઉન્નત હૃદય એ અમીરની બદનમીથી સાંભળી કકળી ઉઠ્યા.

“હવે કોઇ સારા જાતમાં વસી આપણે અમીર ઉમરાવ સાથે પીઠાન વધારીશું.” મી. કહેરંડને બદલાયલી સ્થિતિને અનુકુળ થવાની

હજી પ્રગટ કરી. બંને બહેનો એ સાંભળી આનંદ પામી. બંને મોટા માણસોને પરણવાની આશામાં હતી. હવે તેમનો પોતાનો દરજ્જો પણ વધી જશે એમ ધારી બંને મલકાઇ મલકાઇ થોડીવાર પછી બંને બહેનો મિસીસ સ્મિથ અને કુંવારી અવસ્થામાં પુત્રને જન્મ આપનાર પેલી બેદી મિસીસ મોરડોંટની રહસ્યમય કથા અથથી છતિ સુધી પિતાને કહી દીધી. રસ્તા પર માડીને થયેલો અકસ્માત, માડીમાની બંને સ્ત્રીઓને “પેરેડાઇઝ વીલા” માં મળેલો આશ્ચર્ય, મિસીસ મોરડોંટને તે રાતે થયેલો પુત્ર પ્રસવ, એ દુધમલ બાલકની ડોક્ટર થર્સ્ટનને થયેલી સોંપણ, મિસીસ સ્મિથે આ બંને બાળાઓને આ બેદી વાત છુપી રાખવાને આપેલું ઇનામ વિ. સર્વ બીના મી. કલેરંડનને કહેવામાં આવી.

મી. કલેરંડન આ અદ્ભુત કીસ્સો બક્ષપૂર્વક સાંભળી રહેલો. તેણે પોતાની પુત્રીઓની ખાનદાની માટે તેમની પ્રશંસા કરી. મિસીસ સ્મિથના ઇનામનો સ્વિકાર તેને ન ગમ્યો. પણ એ વિષે તેણે કંઈ કશું નહિ. પોતાની પલટાયેલી દશાથી આનંદમગ્ન થઇ ગયો હતો. આવા હર્ષના સમયમાં આવી નજીવી વાત પર ધ્યાન આપવાની નવરાશ નહોતી. મી. કલેરંડનને બંને બહેનોની પેઠે એવીજ કલ્પના કરી કે મિસીસ સ્મિથ અને મિસીસ મોરડોંટ કોઇ મોટા અમીર કુટુંબની સ્ત્રીઓ હશે અને પોતાનું કલંક છુપાવવા જતાં અકસ્માતથી અત્રે રહેવાની તેમને ફરજ પડી હશે. ડોક્ટર થર્સ્ટનને દલ હજાર પાઉંડ લાંચ આપવાની વાત પોલીસ અને ઓક્ટેવીઆથી સુપ્ત રહેલી હોવાથી મી. કલેરંડન પણ એ વાત જાણી શક્યો નહિ.

બંને બહેનોએ હાલી' યા બોર્ડ ફોરેમલના નામનો ઉચ્ચાર સરખો કર્યો નહોતો. પણ પ્રેમના પ્રથમ ઉચ્છ્વાસથી ઉન્મત્ત બનેલી બાળાઓ એમ કરે એમાં કંઈ નવાઇ છે ?

પ્રિય-વાંચનાર, આ અદ્ભુત નવરસ ભરી વારતા અધુરી છોડવી હવે તમને ગમશે ખરી ? હજી તારે અનેક બેદોના ભરમ જાણવાના છે અને નવા નવા બેદો હજી આવતાજ રહેશે.

આ વારતાની શરૂઆતમાં જ મિસ પોલિન અને મિસ ઝોકટેવીઆના ઘરમાં છુપી રીતે પુત્રને જન્મ આપી ચાલી જનાર બેઠી યુવતિ મિસીસ મોરડંટ અને મિસીર રિમ્મ કાણુ હતી તેની કલ્પના આવી શકશે ખરી ? મી. હાર્લી પેલી ગર્ભવંતી યુવતિને જોતાં જ શા માટે નાસી ગયો હતો ? પેન્ડે પેલા લુહા કંચુસની દોલત અને તેની દીકરી જુલીયાની 'માલીકા' મેળવી પશુ ત્રીજા જયોર્જના છુપા ભગ્નના અજબ બેદવાળા પેલી લગ્નની સર્ટિફિકેટનો સો ઘોરાળો છે ? પ્રિન્સનો અજબ મિત્ર ટીમ મિગ્લસ અને તેની નખરાંબાજ માથુક લીટીસીઆ બીડ શી શેતરંજ ખેલી રહી છે ? મિસીસ ઝેસ પોલમાલ સીટની પ્રખ્યાત દલાલણુ મિસ વોર્ટસને કાળા કામ કરનારી મિસીસ લીંડસેને ત્યાં મુકી આવી છે તેનું શું મયું ? વળી એજ બચકર સુતીદાગારમાં પીછા એક મોટા ઘરની ગર્ભવંતી રમણી પડી છે ને જેનો બેઠ મિસીસ લીંડસે અત્યંત સાવચેતીથી સાચવી રહી છે તે વળી કાણુ છે ? આ બધા પ્રશ્નોના જવાબ મેળવવાને કાણુ આગર નહિ હોય ?

પ્રકરણ ૨૫ મું.

આળ હાલ્યા.

રાતનો વખત હતો. મર્બવતી મિસ વોલ્ટરને મીસીસ લૉડલીને ત્યાં આવ્યાને આજે એ દિવસ થયા હતા. એ હતલામી યુવતી એક ખોલીમાં એકલી બેઠી હતી. બહાર બયંકર વંટોલીએ ઉપાત મચાવી રહ્યો હતો વાયુના સપાટીથી ટેમ્સ નદી નાચી રહી હતી. કોષ કોષ પળે પવન એવું બયંકર રૂપ ધારણ કરતો કે જાણે ટેમ્સ નદીનો પુલ મુળમાંથી ઉખેડી નાખશે એવો. બમ લામતો સધળા રસ્તા પરનો કચરો સાફ કરવાની આજે પવનદેવને આજ્ઞા થઇ હોયતી એવો ભાસ થતો હતો કોષ પળે વાયુ શાંત થઇ જતો પણ બીજી પળે બીપણ થઇ જતો. જાણે પ્રલયનો સમય નજીક આવ્યો હોયતી એવો આવતો પ્રસંગ હતો.

કેરોલાઇનની ખોલી મકાનના પાછલા ભાગમાં હતી. ત્યાંથી ટેમ્સ નદી નજરે પડતી હતી. ભરતી વખતે પણ નદીના પાણી રસ્તાની સપાટીથી ઉચે ચઢતા નહોતા કેરોલાઇનના રૂમની આરી પાણીથી બહુ ઉંચે હતી નદીમાં ભરતી આવી હતી વચમાં વચમાં વંટોળીઆનું તોફાન નરમ પડતાં નદીના મોજાં મકાનની દીવાલ સાથે અથડાવાનો અવાજ કેરોલાઇનના કાન પર પડતો હતો. એ અવાજમાં કોષ કુબતા માણસનો કશું વિલાપ મળી ગયો હોય એવો ભાસ થતો ને તેથી કેરોલાઇનનું હૈયું દ્રવી જતું હતું. આરી નીચે અગાધ જલ હતું. તેમાં કુદી પડી સધળી મનોભાતનાનો અંત લાવવાનું કદિ કદિ કેરોલાઇનને મન થઇ જતું પણ જીવાનીના ખીલતા બહારમાં જન દેવાની તેનામાં હિમ્મત નહોતી. તે અત્યંત દુઃખી હતી, જીતકાળના સુંદર રમરણો અને વર્તમાનની બયંકરતા જરા જરા વારમાં તેના હૃદયમાં વિષ વિષ વિચારો પેદા કરતા હતા. તેના માતપિતા આ સંસારને ક્યારના તણ ગયાં હતાં. બાળા અનાથ હતી. રનેહાળ માતાના રમરણથી આજે તે બાકુળ થઇ જતી હતી. તેના મૃત માતપિતા મિસીસ બ્રેસને તેની સોંપણ કરી ગયા હતા તેથી તે બ્રેસને પોતાની સમજતી

હતી. પણ અફસોસ ! જે બદમાસ દલ્લાને લીધે એના જીવનની કેવી ભયંકર અરબાદી થઇ ગઇ ? ઉપર ઉપરથી પ્રેમ બતાવી બેસે આ ભોળી યુવતીનું જીવનધન નષ્ટ કરી નાખ્યું હતું. તેજ એને કુમાર્જે લઇ ગઇ હતી. સરલ હૃદય કેરોલાઇન જાણતી નહોતી કે પ્રેમોન્મત થઇ તેણે જેને દીલ દઇ દીધું હતું, જેને જોઇ તેના પ્રેમમય નેત્રોમાં સ્વર્ગીય પ્રભા ચમકી ઊઠતી હતી તેજ નરાધમ તેનો છળ કરી તેની આવી ભયાનક દશા કરશે ! તે જેને પ્રેમ માનતી હતી તે પ્રેમ નહોતો પણ ભયંકર વાસનાનો અગ્નિ હતો તેના આશકની વાસના તૃપ્ત થઇ ગયા પછી પ્રથમના જેવે પ્રબલ અનુરાગ કેરોલાઇને ન જોયો પણ કેરોલાઇન એટલી વારમાં બેઠ થઇ ચુકી હતી. તે થોડાક દિવસ માન રહી. બ્યારે તે ગર્ભવતી થઇ ત્યારે તેને પુનઃ આશા ઉપજી. તેનો પ્રેમી તેની સાથે લગ્ન કરી પોતાના બાળકનો સ્વીકાર કરશે એ ન યુવતી માનવા લાગી પણ એ સર્વ આશાના મિનારા તુટી ગયા તેના પ્રેમીએ તેને કંઇ કડવા શબ્દો ન કહ્યા એ વાત ખરી છે; પણ તે પોતાના વચન પાળવા માગતોજ નહોતો. અંતે કેરોલાઇન સમજી ગઇ કે તેના આશકે તેનું જીવન તોડવા માટેજ જુદા વચનો આપ્યાં હતાં, હતાશ થઇ તે મિસીસ લીંડલીને ત્યાં આવી કોઇ કોઇવાર બારીમાંથી કુદી પડી ટેમ્સ નદીના અમાધ જલમાં ચીરકાલ માટે સમાધ જવાની તેને ઇચ્છા થતી તેની પ્રેમ તુષ્ણા છીપી ગઇ હતી. હવે તે પોતાના પ્રિયતમ માટે જીવવા માગતી નહોતી. તેનાં નેત્રો તેને જેવાને તલસતા નહોતા તેના સ્મરજીથી તેની છાતી હર્ષથી પુલતી નહોતી. છતાં આપઘાત કરી પ્રાણ વિસર્જન કરવાના વિચારને તેણે ધ્રુવકરી કાઢ્યો. તે જીવે રપેનીઆડ હતી. રપેનીઆડ રમણીએ દીવાનો પ્રેમ કરી શકે છે પણ બ્યારે તેમની સાથે દગો થાય છે. ત્યારે તેમનો પ્રેમ ભયંકર વેરમાં ફેરવાઇ જાય છે. કેરોલાઇન હવે વેર લેવાને તત્પર થઇ હતી અને તેટલા માટેજ તે જીવવા માગતી હતી તેના પ્રેમીએ કોઇ બીજી રમણીપર આસક્ત થઇ તેનો ત્યાગ કર્યો હતો એવી તેની કલ્પના હતી. એ વિચાર આવતાંજ તેના જીવનમાં ભયંકર વૈરાગિનિ બડકી ઊઠેના એકાંતમાં બેસી આવા વિચાર કરતાં તે કરી ગઇ પુનઃ બહાર આંધીનું જોર વધી ગયું, નદી તોફાને

અહીં. તે ગભરાઈને ઉઠી થઈ. તેના દીક્રને જે દારણુ ચિંતા કરી
ખાતી હતી તે દુર કરવા માટે બીજી કોઈ વાતમાં મન પરોવવાની
તેને જરૂર જણાઈ બીજાના પર પડે તો નિંદ્રા આવે તેમ નહોતું.
આ નાની ખોલીમાં એકલા જેસી રહેવું તેને માટે અસહ્ય થઈ પડ્યું
હતું. શું કરવું? દાઢના મકાનમાં બીજી સ્ત્રીઓ પણ પોતાનું કલંક
છુપાવવા આવી હતી. તેમને પોતાના પતનનો શોક નહોતો. તેથી
તેઓ કરોલાઈનને શાંત કરવાની કોશિષ કરી શકતી. એ સ્ત્રીઓમાંની
કોઈની ખોલીમાં જઈ એ ઘડી વાતચીત કરી દીલ બહેલાવવાના
હેતુથી તે ખોલીમાંથી બહાર નીકળી. બહાર નીકળતાં ત્રણ ચાર ખોલી
બંધ જણાઈ કોના બારણા ઉઘાડવા તેના વીચારમાં તે એ પણ ઉઠી
રહી. અંતે તેણે પોતાની ખોલીની સામેની ઝોરડીના દ્વાર ખખડાવ્યા
પણ કંઈ જવાબ ન મળ્યો-દાર પણ ન ખુલ્યાં. આખા ઘરમાં
ઘોર નિષ્ઠતા છવાઈ ગઈ હતી. બહાર પ્રચંડ આંધીનું તોફાન હતું.
તે ડરી ગઈ. તેણે ધીમેથી દરવાજા ઠેલ્યો-દાર ખુલી મયાં. ખોલી
જોતાંજ તે સમજી ગઈ કે તેમાં કોઈ રહેતું નથી છતાં અંદર મન.
જરીપુરાણી ચીજો રાખવાની એ ખોલી હતી. આઠે પહોર બંધ
રહેવાથી તેમાંથી દુર્ગંધ આવી રહી હતી. દીવાલો પર અનેક જાતની
જડીબુટ્ટી લટકતી હતી, તેમાંથી કેટલીક ઝેરી પણ હતી. આ જડી-
બુટ્ટીથી હાથા ગર્ભપાત કરાવતી હતી. પણ કરોલાઈનને તેની ખબર નહોતી.

હવે તેની નજર બીજી તરફ ગઈ. તરતજ તેના રૂઆ ખડા
થઈ ગયા, તેણે જોયું કે એક અભરાઈ પર કાચની કેટલીક બરણીયો
હતી. તેમાં સ્પીરીટ ભર્યો હતો. અને તેમાં નાના નાના બાળકોની
લાશો રાખી હતી. કંપતી કંપતી તે એ ચાર ડગ નજીક ગઈ, આ
આખો દેખાવ અત્યંત ભયાનક અને અકુદરતી હતો. તે જોઈ તેના
દીલમાં પ્રચંડ ધિક્કાર પેદા થયો. એ બધાં જનમતાંજ મરી ગયાં
હતાં યા કુલેલા જનમ્યા હતાં. સંભવ છે કે કોઈને ઝેર લઈને યા
મળું દબાવીને પણ મારી નાખવામાં આવ્યા હોય! પણ કરોલાઈન
હમણાં એવા વિચાર કરતી નહોતી. તે એકાદસે આ બચંકર દ્રવ્ય
જોઈ રહી હતી. કોઈ લાશને હાથ નહોતો, કોઈને પગ નહોતો, કોઈ

બરણીમાં ખાલી લોચોજ હતો. એકમાં એ બચ્ચાં એક સાથે જોડાવતાં હતાં તેમાં માથું એક હતું પણ હાથ ને પગ ચાર ચાર હતા. કેરોલાઇનનું કલેજી કંપી ગયું ટેબલ પર ફાનસ મુકી દીવાલને અઢેલી તે લગી હતી. થોડી પત્ર પછી તેની નજર એક કાળા કપાટ પર પડી પ્રથમ તે એને કોશીન મુરદા રાખવાની પેટી સમજી. કૌટુહલવશ થઇ તે નજીક ગઇ આ કપાટ કોશીન જેવું નહોતું. તેનું આરણ્ય બંધ હતું, કેરોલાઇનને ધીમે ધીમે દાર ખોલ્યું. ખોલતાંજ તેના રોમાંચ ખડા થઇ ગયા. કપાટમાં કોઇ મનુષ્યનું હાડપિંજર હતું હતું. હાડપિંજરનું માથું કપાટની ઉપર બાંધી લેવામાં આવ્યું હતું. હાથની આંગળીઓ વાંકી થઇ પગની નીચે સુધી લગી પડી હતી. એ ભયંકર હાડપિંજરના મુખ પર વિકટ હાસ્ય હતું અને તે જાણે આંખો ફાટીને કેરોલાઇનને તાકી રહ્યું હોયની એવો ભાસ થતો હતો. કપાટની પુતળી જેવી તે આ હાડપિંજર જેમ રહી એટલામાં પવનના ભયંકર સપાટાથી મકાન હાલી ગયું. આરીઓ બંધ હોવા છતાં ઠંડી હવા અંદર ઘુસી આવી દીવાલ પરની જડીબુટ્ટીઓ એક બીજા સાથે અથડાઇ અને હાડપિંજરના હાડકા અવાજ કરવા લાગ્યાં ભયની મારી કેરોલાઇન એક ખુરશી પર બેસી ગઇ. તેને એવો ભાસ થયો કે તેની ચાર તરફ ભયંકર જીતો નાચી રહ્યા છે. તે એશુધ થવાની અણી પર હતી એવામાં ઘંટનો અવાજ સંભળાયો તેનો ડર ઉડી ગયો. તેની ખાત્રી થઇ કે મકાનમાં કોઇ જાગે છે જો જરૂર પડશે તો યુગ્મ મારી કોઇની મદદ મેળવી શકાશે આવો ખ્યાલ આવતાં તેને હિમ્મત આવી તે ખુરશી પરથી ઉઠી. હાડપિંજરવાળું કપાટ બંધ કર્યું આ પળે ફરીથી ઘંટ વાગ્યો. કેરોલાઇન તરત તે ભયંકર ખોલીમાંથી બહાર નીકળી પોતાની ખોલીમાં આવી ગઇ.

ખોલીમાં જઇ, ધીમેથી દાર બંધ કરી ટેબલ પર બતી મુકી તે ખાટલા પર બેસી ગઇ અને ફાન માંડીને સંભળવા લાગી, તેની પાસેની ખોલીમાંથીજ ઘંટ વાગવાનો અવાજ આવ્યો હતો. હમણાં મીસીસ લીડલી આવશે કદાચ બારણાની ફાટમાંથી બતી જેમ જશે એવા ભયથી તેણે બતી ઘુસાવી નાખી પછી ધીમે પગે બારણાં

આમળ જઈ કાન માંડી ઉભી રહી.

એજ વખતે દાદરપર ષમલાનેા અવાજ સંભળાયો. મીસીસ લીંડલી ઉપર આવે છે એમ કેરોલાઇન સમજી ગઇ. તરતજ મિસીસ લીંડલી બાળુની બોલીમાં દાખલ થઇ.

એ બોલીમાં એક મોટા ધરની કન્યા રહેતી હતી. તેનો બેઠકામને પણ ન માણુમ પડે એવી ગોઠવણ કરવાની આ સુનીકાગારની માલીકણને સખત આજ્ઞા થઇ હતી. હવાનું જોર જરા નરમ પડ્યું. કોઇ કોઇવાર પવનના સપાટા આવી જતા હતા. કેરોલાઇનને બાળુની બોલીમાંથી એક આની ચીસ સંભળાઇ તે સમજી ગઇ કે પેલી કુળવાન અને બેઠી સ્ત્રીનો પ્રસવકાળ આવી પહોંચ્યો છે. અત્યંત ભય અને અસીમ દયાથી કેરોલાઇન અત્યંત થઇ ગઇ. પોતાનું કલંક છુપાવવા કેટલી કુલાંમના આ મકાનમાં આવતી હશે. કેટલા કામલ બાળકોના અર્ધાં ખુન થતા હશે એ વિચારથી કેરોલાઇન મીસીસ લીંડલીના પાપી રોજગારને અત્યંત ધિક્કારવા લાગી.

લગભગ અરધો કલાક સુધી બાળુની બોલીમાંથી કોઇ સ્ત્રીની દર્દભરી ચીસો સંભળાતી રહી. કેરોલાઇન ગુપ્તગુપ્ત દ્વાર આગળની હતી. તેની જુઝાસા વધી ગઇ અંતે તેનું મગજ ગરમ થઇ ગયું આવી ભયંકર શરદીમાં પણ તેને આ બોલી ભડો જેવી મરમ લાગી બહારના હવા વિના તે સુંભળાઇ જશે એમ લાગવાથી ધીમેથી તેણે બારી બોલી નાખી હવા અત્યંત ઠંડી હતી. પણ તેને તે વસંતની સમીર ભડરી જેવી જણાઇ.

બાર અંધકાર છાઇ ગયો હતો. આકાશમાં એક પણ તારો નજરે પડતો નહોતો. રાત એટલી અંધારી રાત હતી કે ટેમ્પ નદીનું પાણી પણ જણાતું નહોતું. મોજનાં અવાજથી નદીની હસ્તી માણુમ પડતી હતી. પૃથ્વી અને આકાશ સમળે અંધકારનું સામાન્ય બાપી મયું હતું.

બારી આમળ ઉભી રહી તે તપેલા મગજને જ્ઞાત કરવા લાગી. એજ પળે બાળુની બોલીની બારી ધીમેથી ખુલી ગઇ કેરોલાઇન

સમજી ગઇ પેલી મોટા ધરની સ્ત્રીનીજ ખોલીની બારી ઉપડી છે. તે જાસ રોકી સ્થીર ઉભી રહી. તરતના જન્મેલાં બાળકના રોવાનો અવાજ તેના કાને સંભળાયો બીજી પળે પાણીમાં ધબાકો થયો ને બારી બંધ થઇ ગઇ. કાળો નાગ કરોશાઇનના ગળામાં લપટી જતો તો તેને જોટણું દુઃખ ન થાત તેટલું દુઃખ આ બાળકત્યા જોઇ તેને થયું. તે સમજી ગઇ કે બાળકનો જન્મ થતાંજ તેની માની નજર સામે તેનું ખુન કરવામાં આવ્યું હતું. આ ભોગ હર્ષણુ ઘટનાનો વિચાર કરતાં તેના મનની વેદના અત્યંત વધી ગઇ બારી બંધ કરી લઇડતે પછે તે ખાટપર જઇ બેઠી અને પરમાત્માની પ્રાર્થના કરવા લાગી પણ આવી વખતે શાંત પ્રાર્થના પણ તે ન કરી શકી. અંતે ભાચાર થઇ તે સુધ્ધ ગઇ ગભરાટ અને અશાંતિને લીધે પડતાં વાર તે ઉંઘી ગઇ પણ એ નીદ્રા સુખદ નહોતી સ્વપ્નામાં તે એવાંજ ભયાનક દ્રશ્યો જોવા લાગી જે દંભી પ્રેમની પ્રતિજ્ઞા કરી તેનું સત્યાનાશ વાળી મર્યો હતો અને જે પિશાચનીએ હમણાં પોતાના કુમળાં પુલ્કનો નાશ કર્યો હતો તેમનાપર ભયંકર વેર ભેવાતા તે સ્વપ્નામાં કસમ ખાવા લાગી.

પ્રકરણ ૨૬ મું.

કરજદાર રાજકુમાર.

પેલી બદમાશ દાયાના ધરમાં જે સમયે એક નિર્દોષ બાળકનું ખુન થયું એજ સમયે ઇંગ્લેન્ડના સુવરાજના “કાર્લટન મેન્શન” માં કંઈ ઝોર બનાવ બનતો હતો. રાતે દસ વાગે ભોજન લઈ પ્રિન્સ શયનગૃહમાં ગયો. તેનો ખાનગી હજુરીઓ જરમીન તેની તહેનાતમાં ખડો હતો. પ્રિન્સે ઝોરકામાં જતા વાર ટેરલપર નજર કરી ત્યાં તેને જોઈતી બધી વસ્તુઓ મોજીદ હોવાથી તેણે કહ્યું. “જા, જરમીન ખાર વાગે સપર લઈ આવજો.”

જરમીન ચાલ્યો ગયો. પ્રિન્સ આમલા દાર બંધ કરી ચોર દરવાજો ખોલી નાખ્યો. ટેરલપર અનેક જાતના સ્વાદિષ્ટ શરબો, મીઠ ફ્રો અને સુમધીદાર પુષ્પો શોભી રહ્યાં હતાં. પ્રિન્સે એક ખાટશીમાંથી એક ગ્લાસ “કહેરેટ” પીધો અને પછી આરામ ખુરશી પર થઈ કંઈ ગાવા લાગ્યો.

થોડીવારમાં ગુપ્તદારના દાદરપર પગલાંનો અવાજ સંભળાયો. કાણુ વારમાં લીટીશીયા સાથે મીગલ્સ અંદર દાખલ થયો લીટીશીયા આ વખતે પછુ અગાઉની પેઠે પુરૂષવેષમાં આવી હતી પણ આજે તેનું વદન જરા થધુ સુંદર લાગતું હતું. પ્રિન્સ રમણીઓનો ગુલામ હતો એ વાત વાંચક સારી પેઠે જાણે છે પણ કાણુ જાણે કેમ આજે લીટીશીયાને જોતાં તેનો ચહેરો ઉતરી ગયો. તેણે મીગલ્સ તરફ અભાવ સુચક નેત્રે જોયું. ટીમ મીગલ્સ તેનો મનોભાવ સમજી ગયો અને પ્રિન્સની સમીપ જઈ ધીમે સ્વરે બોલ્યો: “જે કામ માટે તમે મને બોલાવ્યો તેમાં લીટીશીયા થણી ઉપયોગી થઈ પડે એમ છે.”

“એમ!” પુનઃ પ્રિન્સ ગેલમાં આવી ગયો. રાજા, વાજા, ને વાંદરા નઆવે એમ નામે એમ કહેવાય છે તે ખોટું છે ?

ઘેડી લીટીશીયા હેટ અને હંટર એક બાજુ મુઠી ખુરશીપર

જેસી મધ અને વાળ સમારતી સમારતી બોલી: “રાંદ હવા માસ વાળ વીખેરી નાખે છે. હવે એમ થશે તો બધા વાળ કપાવી નાખીશ.”

“એમ કરશે તો તારી સુંદરતાપર પાણી ફરી વળશે” પ્રિન્સ સસ્મિત બોલ્યો.

“બરાબર છે. મારો પણ એવોજ મત છે.” મીગસેસ વચ્ચે પુરાયો.

લીટીશીયા હસી. તેની સુંદર હંત પાંકીત તેના જરા મોટા મ્હોનો દોષ હાંકી દેતી હતી. તે બોલી; “ટીમ! તું ચુપ મરી રહે!...પ્રિન્સ! જો તમારી રજા હોય તો હું મારી દવા ફૂંજ કરી લઉં. આજે અત્યંત ઠંડી પડે છે. એક બ્રાસ શરાય લઉં?”

બહાલી આતો મેળ મળહતું સ્થાન છે. અદિયા દુનિયવી વિવેકની જરૂર નથી. ખુશીથી મનપસંદ શરાય પી લે. તારી પ્યાલી હું ભરી આપવાનો નથી.”

“એમ કરવાની કંઈ જરૂર પણ નથી. એ પોતે પોતાની પ્યાલી ભરી લેશે.” ટીમ બોલ્યો ને તેને અદલામાં લીટીશીયાએ માસપર ચુંટી ખણી.

“સર જોના સાથે પણ આમજ કરે છે કે?” હસતા હસતા પ્રિન્સે કહ્યું.

એ ખુદો તો મારો ગુલામ છે હું મારી મરજીની મુખત્યાર છું એ કદિ મારી મરજીની આડે આવતો નથી.”

“ને આવે તો તને તેની ક્યાં દરકાર છે?” મીગસેસે ટીકા કરી.

“બાત સાચી છે. પણ એ બીજારો બસો માણસ છે હું પાઉં તેટલું પાણી પીએ છે એટલે અમારો સંસારરથ નિવિઘ્ને આવશે જાય છે.”

“વાર. ટીમ! હવે પાંધાની વાત કર ફક્ત બે કલાક બાકી છે. સપર બાર બાજે આવશે.”

“બોલો, બહુ અમલતુ કામ છે?” ટીમે પુછ્યું.

“જો કાલે તારાંપર ચીડી લખી ત્યારે મને લાગ્યું હતું કે એકાદ દિવસનો વિલંબ આશી જશે પણ હમણાં તેમ લાગતું નથી. તુર્તાતુર્ત પૈસાનો અંદાજસ્ત થવો જોઈએ” પ્રિન્સ બોલ્યો.

“જરા સ્પષ્ટ વાત કરોને!”

“કેમ તું જીલી ગયો? પેલો કમળખત ફેસ્ટર! તથા વરસ પહેલાં જોલે મને પંદર હજાર પાઉંડ ધીર્યા હતા.”

“શું? હજી તેનું કરજ બાકી છે? ગયે વર્ષે મેં જો માટે તમને પૈસા આણી આપ્યા હતા અને જો બિચારો સેંકડે ૨૫ પાઉંડ વ્યાજ છોડી દેવા તૈયાર થયો હતો—” ટીમ વચ્ચે બોલ્યો.

“હા. પણ જો રકમ મેં બીજા કામમાં વાપરી નાખી હતી.”

“તમે જોમ મનગમતા ઉઠાઉ ખર્ચો કરો પછી હું વારંવાર પૈસા ક્યાંથી લાવી આપું?” ટીમના અવાજમાં નારાજગતી છટા આવી: “એટલા બધા પૈસા ક્યાં ખરચી નાખ્યા?”

“મારો હિસાબ માગવાની તને સત્તા નથી. જો મારું કામ કરતાં તને સુસીખત પડતી—”

“સુસીખત જહનનમાં જાય! પણ તમે કોઈ કોઈવાર જોવો આટો બાકો છો કે મારે નીચું જોવું પડે છે. ધારે કે મને અમાનક ફેસ્ટર સાથે મેળાપ થઈ જાય ને તેના પૈસા અપાઈ મળ્યા માની હું મીઠજાતી વાત કરું તો મારી હાલત કેવી થાય?”

“પ્રિન્સ! તમે જોની વાતપર ધ્યાન ન આપો. જો પોતાને બહુ કુશિયાર સમજે છે તેથી રખેને કોઈ જોને મુર્ખ માની લે જો વાતથી જો બહુ ડર છે.” લોટીચીયા હસીને વચ્ચે બોલી.

“શાઆશ! તેં મારો પક્ષ લીધો ખરો!—” પ્રિન્સ ખુશ થઈ બોલ્યો:

“ટીમ ! એ બધી વાત જવા દે. હવે આ બધામાંથી કેમ છુટવું તેનો રસ્તો બતાવ.”

“એની શી ચિંતા છે ? મૈા ઠીક થઇ રહેશે. બોલો, મામલો શો છે ?” ટીમ મીઝન ઠેકાણે લાવી બોલ્યો.

“એ કમનસીબ ફાસ્ટરની તીજેરી કાણી થઇ ગઇ છે.” પ્રિન્સ હસ્યો: “જો કાલે ત્રણ વાગા સુધીમાં ચૌદ પંદર હજાર પાઉંડ ન અપાય તો એનું દીવાળું નીકળી જશે. ત્રણ વર્ષ પહેલાં જે હોટલમાં તેણે મને પંદર હજાર પાઉંડ આપ્યા હતા તેજ હોટલમાં રાતે મળવાનો મેં એને તે દિવસે વાયદો કર્યો હતો તે વખતે હોટલમાં સોદામરોનો શફરો ફાટ્યો હતો. મને હોટલવાળાએ તરત જાળખી લીધી. મેં ખાસ રૂમની માગણી કરી પણ અધે બદમાસ સોદામરો અફુ જમાવી બેઠા. લાચારીથી મારે એક જાહેર મારડામાં બેસવું પડ્યું. હું ફાસ્ટરની રાહ જોતો ધીમે ધીમે શરાબ પી રહ્યો હતો તે વખતે એક બદમાસ મને ટીકી ટીકીને જોઇ રહ્યો હતો. એ ઉધ્ધત માણસ મારી પાસે આવીને બોલ્યો કે તે મને જાળખી ગયો છે મેં તેની સાથે વાત કરવાની ના પાડી પણ એ બારે માંઠ પુરો હતો. મને બહુ ગુસ્સો ચઢ્યો. બડીઆળમાં જોતાં જણાયું કે ફાસ્ટરના આવવાનો વખત થઇ ગયો છે એટલે હું હોટલમાંથી બહાર નીકળ્યો. બહાર નીકળતાં મને લાગ્યું કે એ મારવાડી સાથે સલાહ કરવાની જરૂર છે; નહિ તો એ મને ફસાવી દેશે. આવા વિચારથી એક ગાડી બાડે કરી હું તેના ઘર તરફ જતો હતો પણ એજવર રોડ પર જતાં એક ગાડી મારી પાછળ પડેલી જણાઇ. એ પેલોજ બદમાસ હશે એવો શક જવાથી હું છતરી પડ્યો અને એક અકસ્મતા ઘરમાં પેસી ગયો. પ્રિન્સે પોતાની રામ કહાણી કહી. વાંચનાર આ સમયે આ વારતાની શરૂઆતનો બનાવ યાદ કરી શકશે. જ્યોર્જ એન્ડ યુક્વર હોટલમાં પ્રિન્સને સર રીયર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડ સમજાવે પેજ તેની પાછળ પડ્યો હતો અને એજવર રોડ પર પ્રિન્સ મિસ ઓક્ટોવિયા અને પોમિનનો મહેમાન બન્યો હતો તે રાતની પ્રિન્સ વાત કરતો હતો.

“પછી ફાસ્ટર તમને નહિ મળ્યો?”

“નહિ. તેણે પાછળથી મને ચીઠ્ઠી લખી જણાવ્યું કે તે હોટલમાં મોડો આવવાથી મને મળી શક્યો નહોતો એ માટે તેણે માફી માગી છે. હવે તે જણાવે છે કે જો કાલે ત્રણ વાગ્યા પહેલાં વુડ ઓટમાંની કોઈ પેઢી પર ૧૪ હળર ને પાંચસો પાઉંડ જમા કરવામાં ન આવે તો તેનું સત્તાનાશ વળી જશે. મીગ્લસ, હવે શું કરવું? હું કસમથી કહું છું કે મારી પાસે પાંચ સાત હળર પાઉંડ પણ નથી. માર્ક નામ ધણું બદનામ થઈ ગયું છે, કરજના કુંગર વધી ગયા છે. હું બારી આફતમાં છું. જો ફાસ્ટર લીવળું કાઢી એમ જાહેર કરી દે કે મારે લીધે તેની દશા કંગાળ થઈ ગઈ છે તો મારા નામ પર લોકો થુંકશે. ગમે તેમ કરી આનો ઉપાય કરવો જોઈએ.”

“લીડીશીયા! તારા મિત્ર કંઈ મદદ કરી શકશે?—” ટીમે લીડીશીયા તરફ જોઈ કહ્યું: પછી તે પ્રિન્સને સંબોધી બોલ્યો: “પ્રિન્સ! આ આપણી એમેઝોને ક્રાન્સના એક મારકિવસનું મન હરણ કર્યું છે...”

“જો મીગ્લસ! કોઈના પર આવું કબંકે લગાડવામાં સાર નથી. પ્રિન્સ! વાત અમ છે કે મારકિવસ દે સેન્ટ કોથ મારા પતિ સર જોનના મિત્ર છે તેથી અમારે ત્યાં આવજાવ કરે છે. ક્રાન્સમાં પ્રજાસત્તાક થવાથી જેટલા અમીરો દેહાંત દેડના બચથી ઇંગ્લેંડ નાસી આવ્યા છે તેમાંના એક છે.”

“સત્તાનાશ જય એ બજવાબોરેનું? એ લોકોના સિધ્ધાંત અહિં પણ એપી રાગની પેઠે ફેલાતા જય છે પણ તેમની માત્રા અહિં આલવાની નથી. અમારા સેનાપતિ એવો છે કે જો કોઈ ત્રિદોહનું નામ દેશે તો તેપને ગોળી ઉડાવી દેશે, ગમે તેમ હો. પણ પણ હવે રાજવંશનું તેજ ઝાંખું પડતું જય છે.” પ્રિન્સ આવેશમય સ્વરે બોલ્યો.

“નહિ. પ્રિન્સ ! અહિંયા રાજવંશ અને અમીરોની એટલી બધી છાપ પડે છે કે પ્રજા તુને કે આં કરતી નથી.” ટીમ બોલ્યો.

હું રાજસિંહાસન પર બેસું ને મારું રાજ્ય આસે ત્યાં સુધી ઇંગ્લેન્ડનું રાજતંત્ર સલામત રહે તો બસ ! પછી મને તે ચાલ તેની મને ફરકાર નથી.”

“હવે રાજતંત્રની ચર્ચા છોડી મુદ્દાની વાત પર આવો...” લીટીશીયા બોલી : “માર્કિવર્સ દે સેન્ટ કોથ પોતાની સાથે વીસ હજાર પાઉન્ડથી વધુ રકમ લઇ આવ્યા છે એ રકમ ક્યાં રોકવી તે વિશે તેમણે મારા પતિને પુછ્યું હતું અને તેમણે પોતાના વકીલની સલાહ લઇ જવાનું આપવાનું કહ્યું હતું. પછી વાતમાં ને વાતમાં મેં એ વાત મીઠસને કરી—”

“ને મેં એને કહ્યું કે કદાચ પ્રિન્સને એ રકમની જરૂર પડશે. લીટીશીયાએ તરતજ મને કહ્યું કે એવી ગોઠવણ થઇ શકશે.”

“અમીનમીરી શી આપવી પડશે ?” પ્રિન્સે પુછ્યું.

“તમારી સહી પુરતી છે.” ટીમ બોલ્યો.

“તમને નાણાં ધીરીને માર્કિવર્સ પોતાની જાતને બાબતશાળી સમજશે. જે હજારો ફ્રેન્ચ અમીરો ઇંગ્લેન્ડના રાજના શરણે આવ્યા છે તેવાજ માર્કિવર્સ પણ છે. તમારી સેવા બજાવીને એ વધુ સલામત થઇ શકશે.” લીટીશીયાએ કહ્યું.

“ઠીક પણ આ કામ ગુપ્તગુપ્ત કરવું જોઇશે. સર જોનને પણ બબ્બર ન પડવી જોઇએ. પૈસા ક્યારે મળી શકશે ?”

“તમે કહો તો હું કાલે માર્કિવર્સને અહિં લઇ આવું. ફ્રેન્ચ વેળ નૈવાર રાખજો. ફક્ત સહી કરી નાણાં બેતાં કેટલી વાર લાગવાની હતી !”

“શાબાશ ! બહાલી શાબાશ !—” પ્રિન્સ આનંદમાં આવી

બોલ્યો: “કાલે એક વાગે એને અહિં લઇ આવજો. ફાસ્ટરને તથા વાગે પૈસા ચુકવવાના છે.”

હવે આનંદની ધુમ ઉડી. શરાબની ખાલી બરાષ લીટીશીમાં ફાંસની સ્વાદિષ્ટ દ્રાક્ષનો દારૂ મોજથી ઉડાવવા લાગી. બાર વાગવા આવ્યા હતા એટલે પ્રિન્સે ટીમને આગલા દારૂ ખોલી નાખવા કહ્યું સપર આવ્યું. ટેબલ પર મોજન મોઢવી નોકરો આવ્યા ગયા પછી જરમીને પ્રિન્સને કહ્યું. “નામદાર! એક કલાકથી એક ગૃહસ્થ તમને મળવાને માટે નીચે ખોટી થામ છે.”

“તેનું નામ શું ?”

“મિ. ફાસ્ટર !”

“પહેરેગીરાએ એને રોક્યો નહિ ?”

“રોક્યો તો ખરો પણ એ તકરાર કરી અંદર ધુસી આવ્યો. મેં એને દિવાનખાનામાં બેસાડી રાખ્યો છે.”

“એણે દરવાનોને શું કહ્યું હતું ?”

“હ કંઈ નહિ. ફક્ત એટલું જ કહ્યું ‘હવે’ કે એણે આપ નામદાર પર બે દિવસ પર જે ચીઠી લખી હતી તેનો ફકતો જવાબ મળે યા પ્રિન્સ સાથે મુલાકાત થાય...”

“ઠીક છે. તું જા...” જરમીન ગયો. પછી પ્રિન્સ બોલ્યો: “જેયું ! સાળા મારવાડીઓ જરા હીલ થતાં કેવો જીવ ખાધ ગય છે ! લીટીશીયા ! તેં ઠીક ઉપાય શોધી કાઢ્યો. કાલે એ બહામાંથી મુક્ત થઇ જઇશ. હમણાં હવે બેઘડી રંમરાગ ઉઠાવો.”

પ્રકરણ ૨૭ મું.

નિરાધાર રોડ.

“જરા હીલ ચઇ તો શું ચઇ ગયું ? હમણા રંગરામ ઉઠાવો.” પ્રિન્સનો આ સિધ્ધાંત હતો. તેના બેથુદારોની દયાબળક દશાનું તેને જ્ઞાન નહોતું. તેને ધીરેલા પૈસા જે વખતસર ન મળે તો મી. ફાસ્ટરના આખરદાર જીવનનું સત્યાનાશ વળી જાય એમ હતું. પણ પ્રિન્સને એ સાફકારની દયા નહોતી. જે તેનું દેવાણું નીકળે અને તે પોતાની કંઝાળ હાલત કરનાર ઇંગ્લંડનો બાવી ગાદીવારસ છે એમ પ્રમટ કરી દે તો પ્રિન્સની આખરપર પાણી ફરવાનો ભય હતો અને તેટલા માટેજ તેણે લીટીશીયાની યુક્તિથી એક ફ્રેંચ ઉમરાવ પાસેથી નાણાં કઢાવવાની ઝોઢવણુ કરી હતી. પણ એક વાર પૈસા આવનાર છે એવી ખાતો થયા પછી તે પુનઃ પોતાના જાતિ સ્વભાવ પ્રમાણે અચક્ષ આરામ અને મોજ મગ્ગમાં ચક્ર્યુર ચઇ શરાયની પ્યાલીપર પ્યાલી ઉડાવવા લાગ્યો.

ખીજે દિવસ થયો પ્રિન્સને આપેલા વચન પ્રમાણે ભેડી લીટીશીઆ આજે એક વાગે ફ્રેંચ ઉમરાવ સાથે પ્રિન્સને મળી હતી અને પંદર મિનિટમાં દસ્તાવેજપર સહી થઇ પ્રિન્સને ૧૫ હજાર પાઉંડ ગણી આપવામાં આવ્યા હતા. પૈસા આવતાંજ પ્રિન્સનું માથું ફરી ગયું. તેણે જધાને શરાયની પ્યાલીઓ ઉડારી મોજ કરવાની આગ્રહ કરી. મીગ્લસ એ સાંભળી બોલ્યો:

“ફાસ્ટરને ત્રણ વાગે પૈસા આપવાના છે ને!”

“તેથી શું ? પૈસા તો આવી ગયા છે. જરા હીલ ચઇ તો શું ચઇ ?” પ્રિન્સ બોલ્યો. મીગ્લસને લાચારીથી બેસવું પડ્યું, તે ફાસ્ટરને પૈસા આપવા ગયો ત્યારે ત્રણ વાગી ગયા હતા. પ્રથમ તે ફાસ્ટરની ઝોશીસમાં ગયો પણ ત્યાંથી ખબર મળી કે આજે તે ઝોશીસમાં આવ્યોજ નહોતો. મીગ્લસ તેને ઘેર જવા નીકળ્યો. ફાસ્ટર એજવર રોડ પર મી. કબેરેડનના “પેરેડાઇઝ વિલાજ” થી

થોડક દુર રહેતો હતો. મીગલ્સ ત્યાં ગયો. પણ અફસોસ! ત્યાં તેણે શું જોયું?

વખતસર પૈસા ન મળવાથી આગરના ભયથી એ બહા સાકુકારે માથામાં પીસ્તોલ મારી આપધાત કયો હતો અને તેની પતિ પરાયણ પત્ની પોતાના આવિંદની આ કરણ કાલત જોઈ અચાનક છાતી ફાટી જવાથી તેના શ્વસ પર ઢળ પડી સ્વર્ગે સીધાવી હતી. મી. ફાસ્ટરની સોળ વર્ષની નાદાન, સુકુમાર બાળા રોઝ એકજ જોળીના ધડાકા સાથે આજે નિરાધાર નગાપી અને નમાશી થઈ ગઈ હતી. પત્નિની છાતીને પણ પીગળાવી નાખે એવો આ કરણ બનાવ હતો. મીગલ્સ આ બીના જાણતાંજ ફવી ગયો તેનું હૃદય ઉદાર અને દયાળુ હતું. મીગલ્સના આગમનની ખબર સાંભળી રોઝ મંબીર દુઃખભર્યા વદને તેને મળવા દિવાનખાનામાં આવી ત્યારે તેને જોઈ મીગલ્સની આંખમાં આંસુ આવી ગયા.

“મિસ ફાસ્ટર!” તે મદમદ થઈ બોલ્યો: “હું તમારો બાઈ થા મિત્ર હોત તો તમને દિલાસો દેતાં અને સુરક્ષી ન નડત. કમનસીમે હું એક અજાણ્યો સખશ છું પણ હું પરમાત્માના કસમથી કહું છું કે તમારી દુઃખા જોઈ મારું હૃદય વીંધાઈ ગયું છે.”

રોઝ કંઈ ન બોલી. તેની આંખમાંથી દહદહ આંસુની ધારા વહી રહી હતી.

‘તમારા પિતા પ્રિન્સના શેણુદાર હતા. એ પછસા હું આપવા આવ્યો છું.’ થોડીવાર પછી મીગલ્સ બોલ્યો.

રોઝ ચુપજ રહી. પછસાની વાત સાંભળતાં તેને અત્યંત દુઃખ થયું જે પ્રિન્સે એક કલાક પહેલાં પછસા મોકલ્યા હોત તો તેના બહાલાં માત પિતાનું મૃત્યુ ન થાત!

“સાહેબ! મારા પિતાના મરણ પછી તેમના નામની બદનામી થાય તે હું ઇચ્છતી નથી કૃપા કરી અને એ રક્ષ આપી દો. હું મારા પિતાનું કરજ ચુકવી દેશ.” રોઝ મંબીર સ્વરે બોલો,

“તમે મી. ફ્રાઈડરના મામનારનું નામ જાણો છો ?”

“હા. હડસન એન્ડ મોરલીની કંપની! તેમની ઓફીસ બુડ ઓટમાં છે.”

તેમનું કરજ હું ચુકવી આવીશ તમારા પિતાના શયયર જુરી બરાય ત્યારે પણ તેમના મોતનું ખર્ચ કારણ બહાર આવવાથી તેમની બદનામી થવાનો સંભવ છે પાદરીઓ અને કોરોનર કંઈ ગડબડ નહિ કરે તેનો બંદોબસ્ત હું કરીશ. તમારા નોકર ચાકરો વિશ્વાસ પાત્ર છે ને ?”

“જી. હા ” રાજ બોલી. ટીમની લામણી જોઈ રાજ તેના તરફ આભારની લામણીથી બળો મધ.

રાજને શાંત કરી તે ગયો. હડસન અને મોરલીનું કરજ ચુકવી દીધું અને સતાવાળાઓ સાથે પ્રિન્સના બહુ નામનો ઉપયોગ કરી મી. ફ્રાઈડર અને તેની બીના મરણ પાછળ કંઈ ચુનોચર ન થાય એવો પાકો બંદોબસ્ત કરી તે ત્રણ કલાક પછી પાકો રાજને જાયો. બધી વાત સાંભળી રાજ સંતોષ પામી. મીગલ્સે કરજ ચુકવનાં કાકી રહેલા સો પાઉંડ રાજને સ્વાધીન કરી દીધા.

“હવે બંને લાશોને જબદીથી દફનાવવાની વ્યવસ્થા કરવી પડે.” તેણે સલાહ આપી. રાજ તેને પોતાનો પરમદિતૈષી માની કહે તેમ કરવા તૈયાર થયો. તે સમજી કે આ ભયંકર આફતના તતમાં ખુદ પરમાત્માએજ તેની સહાય માટે ટીમ મીગલ્સને બી આપ્યો હતો.

રાતે દશ વાગે ટીમ પ્રિન્સના મહેલમાં ગયો તેના મ્હોપર પીની છવાઈ રહી હતી તે જોઈ પ્રિન્સ બોલ્યો: “કેમ ? શું છે ?”

“રક્ત વખતસર ન પહોંચી શકી ”

“કેમ ? શું એના દેવાળાની ખબર એજેમાં છવાઈ મધ ?”

“નહિ એ આપધાન કરી સ્વર્ગે સીધાળ્યો ને એની સાથે એની
ઓ પણ રહ્યના આધાતથી મરણ પામી.”

પ્રિન્સનો ચહેરો શીકડો પડી ગયો. “આ સારું ન થયું. જુરીની
તપાસમાં બધે બેઠા બુદ્ધિને ધમ્મ જશે.”

“નહિ. કારોનરને મેં સમજાવી દીધો છે એટલે તે ગડગડ નહિ
કરે. પાદરીઓને પણ લાંચ આપી આપણા પક્ષમાં બંધ લોધા છે.”
ડીમ બોલ્યો.

“શાબાશ દોસ્ત, શાબાશ ! દુનિયામાં તારી જોડીજ નથી.
ફાસ્ટર મુઓ તો જલ્દનમમાં મર્યો. તું પછસા તો નથી આપી આળ્યો
ને ? જ એમાંથી એક દાગર પાઉંડ તું લઈ લે ને બાકીના મને
આપ —”

પ્રિન્સની આરી અમાનુષી નિર્દયતા જોઈ મીગલ્સના મ્હોંપર
સ્પષ્ટ તિરસ્કાર છવાઈ ગયો. તે ગંભીર સ્વરે બોલ્યો : “પ્રિન્સ !
એના માગનારા હડસન એંડ મોરલી છે. તેમનું કરજ ચુકવ્યા વિના
તમારી આબર બચાવી શકાય એમ નહોતું કારણ કે તમે મી.
ફાસ્ટરના રૂણી છો તે એ લોકો જાણે છે.”

લાચાર કંઈ શીકર નહી, મીગલ્સ ! ચાલ, ડીનર રૂમમાં છ
જણ મારી રાહ જોઈ રહ્યા છે તું પણ ચાલ રાતે એ ત્રણ વાળ્યા
સુધી આપણે ચમન ઉડાવીશું.”

“નહિ જી. આજે મને માફ કરો.”

“કમ ? કંઈ પ્રેમ જળમાં કર્યો છે કે શું ?—” પ્રિન્સ હાથોઃ
“જા, ફોલ્ડ કર. કાલે જરૂર મળજો.”

પ્રિન્સ મીગલ્સને શેકહેંડ કરી પોતાના પિત્રા પાસે ગયો અને
મીગલ્સ રોઝની પવિત્ર મુર્તિનો ખ્યાલ કરતો પોતાને ઘેર ગયો પ્રિન્સ
સાથે વાતચીત કરતાં તેણે આ ગુણીતજ બાગાતું નામ શુદ્ધમાં
બીધું નહોતું.

પ્રકરણ ૨૮ મું

ભયંકર ભેદો.

પ્રિય વાંચનાર ! પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સને સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પડ સમજી તેમની પાછળ પડતાં બદમાસ મેગ્સમેનના ભયંકર ભોંયરાની હવા ખાધ ત્યાં નાસી આવી પેલા બુદ્ધાની પોકેટ બુકનો ભેદ શોધી તેની ઉડંકુ દિફરી જીલીયાને પુરતા પુરત પોતાની ધરવાણી બનાવી ગૃહસ્થી થઇ બેઠેલા પેન્ને તેનું લુલી ગયો નહિ હોય. લગ્ન પછી બીજો દિને સ્વચારે આ મારતે મીયાં પોતાની નવી વહુ સાથે નાસ્તો લેવા બેઠા હતા. નવા ગાઉનમાં સજ થયેલી જીલીયાની ખુશસુરતી ખીલી ઉઠી હતી. ચોકલેટ, શરાબ, પાઉં અને ઇંડા ઉડાવતો પેન્ન જીલીયાના સુંદર મ્હો તરફ સંતોષની લાગણીથી જોઇ રહ્યો હતો.

નાસ્તો પુરા થયો. દાસી ટેબલ સાફ કરી મધ. ત્યાર પછી પેન્ન પોતાના મજવામાંથી પેલી પોકેટ બુક ખસાર કાઢો ને તે જીલીયાને બતાવી કહ્યું:- “આ પોકેટ બુક તું પીછાને છે?”

“હા. એતો મારા બાપની પોકેટબુક છે. એમાંની હકીકત મેં પણ થોડી થોડી વાંચી છે.” જીલીયા હસીને બોલી: “એ તમારા હાથમાં શી રીતે આવી?”

“તારા પિતા મરતી વખતે મને આપી ગયા હતા. મરતી વખતે તારા બાપે મને કહ્યું હતું “આ લો જીલીયાને કહેજો. હના—જીલીયા ! રામ.....દામા.....એટલું કહી તે મરણ પામ્યા—”

“મરતી વખતે તેમને પરતાવેલ થયો હતો.” જીલીયાની આખમાં આંસુ આવ્યા પણ તે તરત જ લુંછી નાખી તે બોલી: “એ સારા માણસ નહોતા. એમણે મારી ફાઇલું વા મારું બલું ક્યું નથી. હું નાદાન હતી ત્યારે મારી મા બુજરી મધ હતી. પિતાએ મારી જરા પણ સંભાળ રાખી નહોતી. જરા મોટી થઇ ત્યારથી હું મહોલ્તાઓમાં રખડતી ફરતી હતી. હું જે કંઈક શીખી છું તે

એક ધર્મોદ્ધાર શાળામાં શીખી છું. મારા આપને મારા અવિધ્યની જરા પણ ચિંતા નહોતી.

“બહાલી !—” જુલીયાનું ચીબુક પકડી પેન્ બોલ્યો: “તારી ભાષા પરથી તો તને સારી વિદ્યા મળી હોય એમ છે.”

“મને બહુવાનો શોખ હતો. મારા પિતા એટલો વિદ્વાન હતા. તેમની સાથે રહેવાયાં મારું જ્ઞાન વધી મધું હતું.”

“તને શું લાગે છે ? મરતી વખતે તેમને બહુ દુઃખ થયું હશે ?” પેન્ને મુદ્દાની વાત ઉપાડી.

હા. એમને બહુ પરતાવો મયો હતો. હવે આપણે મીયા બીબી થયાં એટલે તમારાથી કંઈ વાત છુપાવવાની જરૂર નથી. હું આ પોકેટ બુકના ધણા ખર્ચા બેટો સમજાવી શકીશ.”

“મને પણ એજ જોઈએ છે” જુલીયાની નજીક ખુરશી જેઝી પેન્ બોલ્યો: જો બહાલી ! આ બેટો કાગળોને પ્રનાપે આપણે માલદાર બની જઈશું જો તારે અમીરી શોખ કરવા હોય તો બધી વાત મને સાફ સાફ કહી દે—”

“સાંભળો. મારા પિતા રસાયન વિદ્યામાં અત્યંત નીપુણ હતા. રસાયનના વિષ વિષ પ્રયોગો કરી એ અનેક બેટી દવાઓ બનાવી શકતા હતા. મારા પિતા હતા તો પણ મારે કહેવું. જોઈએ કે એ અત્યંત બચાવક મનુષ્ય હતા—” આટલું બોલતાં તે કંપી ઉઠી.

“ખરી વાત છે પણ એના કુકમોં માટે હું જવાબદાર નથી બહાલી !—” પેન્ બોલ્યો.

“હું કયુલ કશું છું કે મારી માલ ચક્ષમત સારી નહોતી પણ એમના જેવાં કુકમોં મેં કદિ પણ કયાં નથી.”

“તારે પરતાવણી કંઈ જરૂર નથી. તારા આપની વાત જ આજન ચલાવ—”

“સાંભળો.” જુલીયા શાંત સ્વરે બોલી: પ્રથમ એમની રસાયન વિદ્યાની વાત કરું. એ વિદ્યામાં એ અત્યંત પારંગત હતા.

એ ગર્ભ પાતની દવા બનાવતા હતા. દવા એવી કે કદિ નિરક્ષણ ન જતી. ગર્ભવતી સ્ત્રીના પેટમાં એ દવા જતાંજ તરત ગર્ભ પડી જતો. લંડનની અધી ૧૬માસ ધાત્રીઓ પિતાજીની દવા ખરીદતી હતી—”

“અદમાસ જમરો પાછ લાગે છે.”

“લીંડલી નામની એક મીડવાછદ એમની ધણી દવા ભેતી હતી. લેમ્બેથમાં ફોર સ્ટ્રીટમાં રહે છે. મારા પિતા એક જાતનું એકું જેર બનાવતા હતા કે જેના એકજ ટીપાથીજ ગમે તેવા માણસનું તત્કાળ મરણ થઈ જતું. અને છતાં મરનારને જેર દેવામાં આવ્યું છે એવું કંઈ પણ ચિન્હ જણાતું નહિ. જાણે અચાનક કોઈ રોગથી મરણ થયું હોય એવો ભાસ મતો મીડવાછદે આ જેર બહુ ખરીદતી હતી.

“અરે રામ ! આ લંડન શહેરમાં આવા કેટલાં પાપ કર્મો થતાં હશે ?”

“હજી બચંકર વાત તો હવે આવે છે. પિતાજીએ એક નવી જાતનું જેર બનાવ્યું હતું તેનું નામ તેમણે “હેસ” ફેંડ” બાને “વારસોનો દોસ્ત” રાખ્યું હતું. એનો અર્થ તમે કંઈક સમજી શકો છો ?”

“નહિ.”

“જે સખસ મોટા વારસાની આશાથી કોઈના મોતની રાહ જોતો હોય તેને મદદ કરવા માટે એ જેર તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું. એ જેર એવું છે કે તે ખાનાર પર જેરની અસર છે એમ કોઈ પણ ડોક્ટર કહી ન શકે. એ જેર ઉતરતાં મોટા મોટા ડાક્ટરોના પાણી મરી મયા છે, ગમે તેટલી ચિકિત્સા કરવી છતાં તેઓ દરદી પર કોઈ જેરની અસર છે એમ કહી શકતા નથી. એ દવામાં નથી કંઈ સ્વાદ કે નથી કંઈ રંગ ! આવા પીવાની કોઈ પણ સ્ત્રી સાથે એ જેર મેળવીને આપી શકાય છે.”

“એની અસર શી થાય છે ?”

“મમે તેવો તંદુરસ્ત આદમી હોય, જેનું જીંદગીમાં કદિ માથુ પથ્થુ ન દુખ્યું હોય તેને આ ઝેરના બે ચાર ટીપાં આપતાંજ એવીસ કલાકમાં તેની સુરત બદલાઈ જાય છે. તેની સખળ દેહ એકદમ કંગાળ થઈ જશે, તેનું તંદુરસ્ત શરીર, પાતળું અને પીછું પડી જશે, શક્તિ ધટી જશે, બુદ્ધિ ઊડી જશે અને ચહેરા પર ગમગીની છવાઈ જશે. તે દિન પરદિન કમજોર થઈ જાયે ક્ષય રામથી પીડાતો હોય એવો દેખાશે અને બે ચાર મહિના ખાટલે પડી અંતે રામ શરણ થઈ જશે.”

“ઓહ ! આતો અત્યંત બયંકર અને દીલ કમ કમાવનારી વાત છે.” પેજ કમ્પી ઉઠ્યો.

“મેં તો પહેલાથીજ કહ્યું હતું કે મારા પિતા શયતાનના શયતાન હતા. આ “વારસોની મિત્ર નામની દવા પિતાજી બહુ ઝોછી વેચતા તેનું દામ મન માથું ભેતા અને પોતે કદિ ફસી ન પડે માટે પોતાને હાથે વેચાણ ન કરતાં જોસફ વોરન નામના એક સખસ મારફતે પિતાજી એ ઝેર વેચતા હતા.

‘જોસફ વોરન ! એતો બારી બદમાશ છે. મેગ્સમેનને નામે જે બદમાશ મશહુર છે તેજ એ જોસફ ને ?’

“હા. તેજ. તમે એને ઝાળખો છો ?”

“એજ બદમાશે મને તારા ધરની બાજુના બોંયરામાં કેદ કર્યો હતો. હું જેને બ્રીક્સ કહે છે તે એનો પહેરેગીર હશે. વાર, એ વાત જવા દે. પેલા ઝેરનો કંઈ ઉતાર નથી !”

“છે. કેમ ન હોય ? જે ઝેર સૌથી શકે છે તેજ તેને ઉતાર પણ શકી શકે છે. ઝેરી દવા ખાઈ ખાઈને જે માણસનો દમ આવી રહ્યો હોય ને આ પછે મરી જશે એમ લાગતું હોય એવી વખતે પણ જો ઉતાર અવગણવામાં આવે તો તે એકદમ સાંજે થવા માંડશે એટલુંજ નહિ પણ થોડા દિવસમાં પ્રથમના જેવોજ તંદુરસ્ત થઈ જશે. એ ઉતારને પિતાજીએ “રક્ષાતન સંજીવની” તું નામ આપ્યું છે.”

“ખરેખર જોમ હોય તો એ દવા સંજીવનીજ છે પણ આ વાત મારે મળે ઉતરતી નથી.”

“તમારે મને ન ઉતરે પણ મેં પિતાજીને એ દવાના પ્રયોગો કરતાં નજરે જોયા હતા.”

“કુ વાત કરે છે ?”

“હા. પોતાની દવા સફળ થઇ છે કે નહિ તેની ખાત્રી કરવા માટે પિતાજી કુતરા, બિલાડા અને ઉંદરો ઉપર એ દવા અજમાવતા હતા.”

“મને એવો પ્રયોગ કરી જોવાની ઇચ્છા મરજી થાય છે.”

“તમે કહેશો ત્યારે હું તમને બંને પ્રયોગ કરી બતાવીશ. મારી પાસે બંને દવાની બનાવટ લખેલી છે.”

“ખરેખર ?”

“હા. પિતાજી એક દિવસ પોકેટ બુક જોલી વાંચતા હતા તેવામાં એક કામળ નીચે પડી ગયો હતો. પિતાજીને એની ખબર ન પડે એમ તે ઉપાડી બધાં મેં મારા કપડામાં છુપાવી દીધો. આ કામળમાં આ બે અમત્કારીક દવાઓ સિવાય એક ત્રીજી દવાની બનાવટ પણ લખેલી છે. મેં એ કામળ ઉપાડી લીધો છે એ બીનાનો પિતાજીને કદિ ખબર પડી નહોતી.”

“ત્રીજી દવા વળ્લુ સાની છે ?”

“એ ખરાબ નથી પણ ઉલટી મજેદાર છે. એ દવાની સહાયથી ખરાબ માણસો વિના ચિંતાએ ગમે તેવા પત્રો લખી શકે છે. એ શું છે તે જાણવું છે ?”

“હા”

“એ બે જાતની વસ્તુ છે. એક સાદી અને બીજી એક રસાયનીક વસ્તુ ! એ સાદીથી લખવાથી કામળ પરના અક્ષરો ખીલકુલ માલુમ પડતા નથી પણ તે પર રસાયન લખાવતાં તરત સ્પષ્ટ લખાણ માલુમ પડે છે.”

“ઓહો ! પોકેટબુકમાં એવો કાંઈ બેઠો હસારો હતો તે હવે મને સમજાય છે.”

“હા.”

“વાર. હવે બીજી બધી કાત કર, પછી આપણે બંને પોકેટ બુકની તપાસ કરીશું”

“મારી વાત હવે ખતમ થવા આવી છે. પેલી બેદી શાહીની બનાવટ બધી અમત્કારીક છે. કારણ કે તમે તમારા કોઈ મિત્રને કોઈ છુપી વાત લખવા માગો છો. આ બેદી શાહીથી પત્ર લખી મોકલી આપો. ફક્ત શરનાશું ખરી શાહીથી કરવું ટપાલમાં એ પત્ર કોઈ બીજાના હાથમાં જાય તો કવરમાંથી ફક્ત કોરો કાગળજ નીકળશે પણ તમારા મીત્ર રસાયન લગાવી એ પત્ર વાંચી શકશે. એટલુંજ નહિ પણ જો એ પત્ર રાખી મુકવાની તેમની ઇચ્છા હોય તો કાગળ પાણીમાં ભેળી પાછો કોરો કાગળ બનાવી તે બળવી શકશે. ફરી વાંચવાની મરજી થાય તો પેલું રસાયન લગાવતાં પાછા અક્ષરો સાફ દેખાશે. આમ ત્રણ ચાર વાર આ બેદી તત્વોની અસર કાયમ રહે છે.”

“હીક. હવે મને કહે કે તારા પિતાને મેન્સમેન સાથે સંબંધ હતો કે નહિ ?”

“હતો—ધણેજ ગાહ સંબંધ હતો. મને એ ગમતું નહોતું પણ હું બાચાર હતી. મારી બાળુના મકાનમાંના બ્રીક્સ અને તેના સાથીઓને હું ધિક્કારું છું હું પોતે નીતિવાન નથી પણ મને ખુન ગમતા નથી. મેન્સમેન અને તેની ટોળી ખુની બહમાસોની છે. મને એ બહમાસો પર અત્યંત ધિક્કાર છુટતો હતો પણ બચતી મારી હું કંઈ બોલી શકતિ નહોતી.”

“હવે તારે કોઈનો કર રાખવાની જરૂર નથી. તું મારી પત્ની થઈ છે ને તારા રક્ષણ માટે હું જાન પણ ઓપારી નાખવાને તકવાર છું. વાર, બહાલી જીલીયા ! આ પોકેટ બુકની અંદર એક કાગળમાં જે કોના વાળ સાચવી રાખ્યા છે અને કેટલાક કાગળો પર સહી છે તે હન્ના બાઇટ કુટ તારા બાપની બહેન ને તારી ફાઇન્ડ હતી ને ?”

“હા. પણ મેં મારી ફાઇન્ડ જોઈ નથી. એ બધું દુઃખી થઈ મરણ પામી હતી, અને તેના મરણ વખતે હું છીપ નાવી હતી.”

“હાલના રાજ સાથે ખરેખર તેના લગ્ન થયા હતાં?”

“તે હું કહી શકતી નથી. કોઇ કોઇ વાર મેં એ વાત પિતાજીને પુછી જોઇ હતી પણ તેમણે મને હાવાનારા જવાબ આપ્યા હતા. મારી માન્યતા એવી છે કે મારી ફાઇનાલ લગ્ન હાલના મહારાજ ત્રીજા જ્યોર્જ સાથે થયા હતા. આ પોકેટ બુકમાંના પત્રો પરથી એ વાતની સાબીતી મળી જાય છે.”

“મને પણ એમ લાગે છે. તારા પિતા અત્યંત કંજુસ અને ધન લોભી હતા. આ કામગીરીના જોર પર તેમણે રાજ પાસેથી દોલત જમા કરવાની કોશિષ નહોતી કરી?” પેન્ને પુછ્યું.

“કોશિષ તો ધણી કરી હતી પણ મેક્સમેન સાથે તેમણે કરેલી વાત પરથી મેં સાંભળ્યું હતું કે આ કામગીરી તેમની દાળ ચડે એમ નહોતું. ફાઇનાલ મહારાજ સાથેનો પ્રેમ સંબંધ તદ્દન તૂટી ગયો ત્યારે તે આ સમજા પત્રો પોતાની સાથે લઇ આવી હતી પણ એક કામગીરી અરધી ભાગ તેણે યુમાની દીધો હતો એ અરધી ભાગ જો મજબૂત જાય તો પોતાની મનોકામના બરૂંદ સિધ્ધ થાય એવી પિતાજીની ખાતરી હતી.”

“તારા પિતાએ તે મેળવવાનો ચત્ત કર્યો હશે ને?”

“હાર્ટો. ત્રીજા જ્યોર્જ સાથેનો સંબંધ તૂટ્યા પછી ફાઇનાલ લંડન કહેર છોડી એકાંતમાં રહેવા ગઇ હતી. સેડી રેટ્ઝ્કંડ નામની એક સ્ત્રીની કૃપાથી તેને યુજરાન જેટલું પેનશન મળતું હતું એ વખતે પિતાજી તેને વારંવાર મળતા હતા અને હાલના રાજ તથા તે વખતના પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ પાસેથી પૈસા કઢાવવામાં પોતાને સહાય કરવા માટે તે ફાઇનાલ વિનવતા હતા. પણ મારી ફાઇનાલ એ વાત પસંદ નહોતી. આથી બાઇ બહેન વચ્ચે મોલાચાલી થઇ ને ત્યારથી ફાઇનાલ એવી છુપી જગ્યાએ જઇ વસી કે પિતાજીએ ખુબ શોધ કરતાં પણ તેનો પતો ન મળ્યો. આમ ધણે વખત વહી ગયો. ફાઇનાલ મરણ પહેલાં તે એક્સબરીમાં વોરન નામના એક નવ પરણિત યુવાનના ઘરમાં રહેવા ગઇ હતી.”

“મેક્સમેનના ઘરમાં ?”

“હા. સાંભળોને ! વોરન ધણી દુઃખી હતો. તેની સ્ત્રી તે વખતે ચોવીસેક વર્ષની હતી. તે અતી સુંદર અને ચાલાક હતી પણ તેનું કંઈ કલંક પ્રમટ થઈ જવાથી તેના માખાએ તેનો ત્યાગ કર્યો હતો તેથી લાચારીએ તેણે એક્સપરીવાળા મારટીનની બેઠકના એક કારકુન વોરન સાથે લગ્ન કરી નાખ્યા.”

“માટીનની બેઠક ! આ બેઠક વાતને ફેટલા જણ સાથે સંબંધ છે ? વાર પછી ?”

“એક વાર ફ્રાંસ ધણી બીમાર પડી. તે વોરન અને તેની સ્ત્રીને બધા માણસ સમજતી હતી. બીમાર હાલતમાં રડતી રડતી તે એક પોકેટબુક લઈ અંદરના કાગળો વાંચતી હતી. ત્રીસીસ વોરન તે સમયે તેની પાસે હતી. મને લાગે છે કે તે વખતે એક કાગળનો ટુકડો નીચે પડી ગયો હશે તેની ફ્રાંસને ખબર પડી નહિ હોય. ત્રીસીસ વોરને તે કાગળ ઉપાડી લીધો અને પોતાના ધણીને બતાવ્યો. લગ્નના સટીશીકેટને તે અધો ઢીસ્સે હતો. તે પર હાલના મહારાજાની સહી હતી. વોરને એ ટુકડો બાકીનો ટુકડો મેળવી સરકાર પાસેથી ખુબ દોલત મેળવવાના હેતુથી પોતાની પાસે રાખી લીધો. એજ વખતે મારા પિતા ફ્રાંસના રહેઠાણને પતો મેળવી તેની પાસે જઈ પહોંચ્યા ફ્રાંસ મરણ પામી અને પોકેટબુક તથા ફ્રાંસનો બીજો અધો સર સામાન તેના હાથમાં આવ્યો.”

“હાથ તારા પિતાએ એ હલ્લાગીનીને કંઈ ઝેર ખવડાવી લીધું હશે ?” પેન્ને શક બતાવ્યો.

“પ્રભુ માણુમ ! મને પણ એવો શક ઉપજ્યો હતો.”

“પછી ? વોરનને મળી તારા પિતાએ લગ્નની સટીશીકેટને આધારે પૈસા કઢાવવાની કાષેષ કરી હશે ?”

“નહિ. વોરને પેલા અરધા ટુકડાની વાત પિતાજીને કહીજ નહોતી. ફ્રાંસને દફનાવવાની ફરજ વોરન પર નાખી પોકેટ

ખુઠ લાઇ પિતાજી ચાલ્યા આવ્યા. આ સોળ વર્ષની વાત છે. એજ વખતે મારી માતું મૃત્યુ થયું હતું. જે મકાનમાં મારા પિતા ગુજરી ગયા ત્યાં અમે પાંચ છ વરસથી રહેતા હતા. ત્રણ વર્ષ પહેલાં અચાનક એ મકાનમાં પિતાજી સાથે મેગ્સમેનનો મેળાપ થઇ ગયો. એ વખતે મેગ્સમેને અમારી બાબતનું મકાન બાંહે રાખ્યું હતું. પિતાની અટક લાઇટફુટ છે એ સાંભળી તેને કંઈ શક ઉપજ્યો અને પછી વાતચીત કરતાં બંનેને માલુમ પડ્યું કે બંને અગાઉ એક બીજાને મળ્યા હતા. એજ મેગ્સમેન એક વાર માટીનની બેંકનો કલાક' હતો અને તે વખતે તેનું નામ વોરન હતું. આ મુલાકાત વખતે વોરને લગનના અરધા સરટીશીકટની વાત કરી અને પિતાજીએ તે તેની પાસે માગ્યો ત્યારે તેણે એવો જવાબ વાળ્યો કે હવેના લાઇટફુટની દફન કીયા કર્યા પછી એ દુકાડો વેચવાના હેતુથી તેની નકલ સાથે તેણે તે હોમ સેક્રેટરી પર રવાના કર્યો હતો. ઘણો વખત પત્રવ્યવહાર ચાલ્યા પછી એ વાતનો નિષ્કર્ષ આવ્યો અને વોરને પૈસા લેવા માટે પોતાની સ્ત્રીને લાંડન મોકલી. પણ સરકાર પાસેથી પછસા લેવા લાંડન ગયલી મીસીસ વોરન પાછી એલેક્સરી આવીજ નહિ. લાંડન જઇ વોરને ઘણી તપાસ કરી પણ વ્યર્થ ! તેની સ્ત્રી આમ અચાનક ગુમ થઇ ગઇ હતી અગ્નયબીની વાત એ છે કે મીસીસ વોરન “હોમ ઓરીસ”માં ગઇ નહોતી. એ પરથી વોરને ધારી લીધું કે કોઇ અદમાસે તેનું ખુન કર્યું હશે એકદમ પછસાદાર થવની તેની હોંસ આમ થડી ભાગવાથી તે અત્યંત નીરાશ થઇ ગયો. એ ત્યાર પછી લાંડનમાંજ અડડો જમાવી બેઠો અને અદમાસીના ધંધાથી પોતાનું પેટ ભરવા લાગ્યો.”

“આ બધી વાત તેં શી રીતે જાણી ?”

“શી રીતે જાણી ? સાંભળો. ત્રણ વરસ પહેલાં મેગ્સમેન બ્યારે મારા પિતાને પહેલ પહેમે મળ્યો ત્યારે તેમની વાતચીત વખતે હું હાજર હતી. મારી ઉમ્મર એ વખતે ફક્ત સોળ વર્ષની હતી પણ ઉમ્મરના પ્રમાણમાં હું કંઈક વધુ ચાલક હતી. તેમની એક એક વાત મેં મારા હૃદય પર કોતરી રાખી હતી.

“આપણને જેટલી હકીકત મળી છે તે પરથી તો એમ લાગે છે કે સર્ટીફિકેટનો અરથો ભાગ મળવાનો સભવ નથી યા એ અરથો ભાગ કદાચ હસ્તોમાં પણ નહિ હશે.”

“મેગ્સમેન દ્વારા બધી વાત સાંભળ્યા પછી મારા પિતાજીને પણ એમ લાગ્યું હતું પણ પાછળથી અનેલા બનાવ પરથી તેમનો મત બદલાઈ ગયો હતો. મારા પિતાજીની ધારણા એવી હતી કે બાકીનો અરથો ભાગ હજી પણ મેળુદ છે.”

“એ પાછલી બીના શું છે?”

“મેગ્સમેનને જેક રેન નામના પ્રસિધ્ધ લુંટારા સાથે પીછાન હતો લીટીશીયા ફલુક નામની એક ખુબસુરત રમણી જેકની માથુક હતી દવ એ સ્ત્રી એક બેરાનેટને પરણી છે એટલે લેડી લીટીશીયા લીડને નામે ઓળખાય છે. જ મહિના પહેલાં મેગ્સમેન લીટીશીયાને મળી ગયો. તે વખતે તેણે પુરૂષ વેષ ધારણ કર્યો હતો પણ મેગ્સમેન તેને જોતાંજ ઓળખી ગયો તે વખતે મેગ્સમેનને મ્હોકે કંઈ વાત નીકળી પડેલી હોવી જોઈએ. કારણકે એ મુલાકાત પછી થોડા દિવસ બાદ તે ટીમ મીમ્લસ નામનાં સખસ સાથે પિતાજી પાસે આવી હતી અને તેમના આગમન પછી તરત મેગ્સમેન આવી પહોંચ્યો હતો. એ વખતે મને જોરડામાંથી બહાર કાઢી મુકવામાં આવી હતી પણ મેં બારણા આગળ ઉભી રહી તેમની કેટલી વાતચીત શ્રુત્યુપ સાંભળી લીધી હતી. ટીમ મીમ્લસ પિતાજી પાસે એજ સર્ટીફિકેટનો અરથો ભાગ માગવા આવ્યો હતો—”

“સખુર—” કહી પેન્ડે પોકેટ છુકમાંના પત્રોમાંથી એક સ્ત્રીની ચીઠ્ઠી કાઢી. તે નીચે મુજબ હતી.

૭ મી જુલાઈ ૧૭૯૮

ટપાલમાં તમને એક લાંબો પત્ર મળશે તેમાં સઘળી વાત વિગતવાર લખેલી છે પત્ર પર રસાયન લગાવી બેન્ડ કાઢે સાંજે દી. એમ. સાથે તમને મળીશ.

એલ એલ.

“દી. એમ. એટલે ટીમ મીમ્લસ અને એલ. એલ. એટલે લીટીશીયા લીડ ! પેન્ડે બોલ્યો.

“મેં આ ચીક્રી કદિ જોઈ નથી. શીરનાચું કાનું છે?”

“કવર મને મળ્યું નથી.”

“મને લાગે છે કે આ પત્ર મેગ્સમેન પર લખાયો હતો કેમકે પિતાજી પરના પત્રમાં રસાયન લગાવવાની સુચના કરવાની જરૂર નથી. એ કોરો કાગળ મળે કે તરતજ રસાયન લગાવવાની જરૂર સમજી જતા હતા...હવે કું વાત આગળ ચલાવું. ટીમ મીમલસ અને લીટીશીયા લીડની પિતાજીની સુલાકાત પહેલી અને છેલ્લીજ હતી, ટીમે એ સર્ટીફિકેટના અરધા ભાગ માટે દોહાતની લાલચ આપી ત્યારે પિતાજીએ કહ્યું કે ‘જાકીનો અરધો હીરસો ક્યાં છે તે તમે જાણતા હશો. યા કદાચ તે તમારી પાસેજ હશે. ટીમે જવાબમાં જણાવ્યું કે ‘હુ એક શીમંત ગૃહસ્થ તરફથી તમારી પાસેનો અરધો ભાગ લેવા આવ્યો છું. બીજી મને ખબર નથી.’ આથી પિતાજીને મેગ્સમેન પર શક મયો, તેમણે તેને કહ્યું કે ‘તમે બધી વાત જાણો છો પણ મારી સાથે બદમાસી કરીને મને કહેતા નથી.’ મેગ્સમેન આ આરોપનો ઇનકાર કરવા લાગ્યો—ધીમે ધીમે બોલાચાલી વધી મધ એટલે બેટી લીડ ટીમને લઇ આવી મધ ને એ વાતનો એટલાથીજ અંત આવ્યો—”

અજબ જેવી વાત છે કે મેગ્સમેને તારા પિતા પાસેનો ટુકડો જાળવજસ્તીથી પડાવી લેવાની કોષેષ ન કરી?” પેન્ બીન્ને સવાલ પુછ્યો.

“એ બદમાસ એમ કરવાને પણ ચુક્યો નહોતો. ટીમ અને લીટીશીયા આવી મયા પછી સાત આઠ દિવસ બાદ મેગ્સમેન, ક્રાગ્સ બેગરમેન અને એક બીજા બદમાસની સાથે અમારા ઘરમાં ધસી આવ્યો અને પિતાજીના હાથ પગ બાંધી લઇ આખા ઘરની ઝડતી લીધી હતી પણ તેમને પોકેટ ચુકનો પતો ન લાગવાથી આખરે નિરાશ થઇ એ ફુટેા કાઢી કરી મયા હતા. બીન્ને દિને મેગ્સમેને પિતાજીની માથી માગી તેમને સમજાવી લીધા હતા. મને લાગે છે કે બંને એક બીજાના ભેદ એટલા બધા

જાણતા હતા કે એક બીજાની મદદ વિના કોઈને આલે એમ હતું જ નહિ. પિતાજી સ્ટોર રૂમમાં આ પોકેટબુક ઢાંટી રાખતા હતા.”

“વાર...હવે આ જો ! આ કામળ ચીઠીની પેઠે ધડી વાળેલો છે. તે પર રસાયન લગાવવાથી ઘણો ભેદ જુલો જશે !”

“જરૂર—”

“આલ ત્યારે આપણે જાનરમાં જઈએ. રસાયનીક વસ્તુઓ ખરીદી લાવીએ. તું “પ્રોસ્કોપશન” નો કામળ તારી સાથે લઈ બેજે.”

“વાર.”

“પણ જુલોયા ! જો આ પત્ર લેડી લીટીશીયાએ મેક્સમેન પર લખ્યો હોય તો તે તારા પિતા પાસે શી રીતે આવ્યો ?”

“એટલું પણ સમજતા નથી ? આ પત્ર પર જુલાઈ મહિનાની તારીખ છે. અને વાહ છે કે એ ભોંકા ગયે વરસે જુલાઈ માસમાં જ આપાને મળવા આવ્યા હતા. પછી મેક્સમેન પિતાજી સાથે લડ્યો ને ફાળ્યો ત્યારે પાછી સલાહ કરી. ત્યાર પછી એ હજુ પણ લમના સર્ટિફિકેટ પર પૈસા કઢાવાની કોશિષ કરી રહ્યો છે તેની પિતાજીની સાબીતી આપવા માટે તેણે આ પત્ર મારા પિતાને આપ્યો હતો.” જુલોયાએ જવાબ આપ્યો.

“વાહ ! તું તો અજબ ચાલાક જણાય છે !”

“નહિ તો !” કહી જુલોયા હસી અને પેન્ડે તેને ચુમી લીધી. ત્યાર પછી જુલોયા પેલી ફવાજોની બનાવટવાળો કામળ લેવા ગઈ અને પેન્ડે પોકેટ બુક કબાટમાં મુકી દઈ આવી પોતાના ગળવામાં સંભાળથી મુકી દીધી.

પ્રકરણ ૨૬—મું.

ત્રીજા જ્યોત્સના બેદી લગ્ન.

પેજ પોતાની નવી પત્નિને સાથે લઈ તેના હાથમાં હાથ નાખી લાંડન બીજ તરફ ચાલવા લાગ્યો. હમણાં તેની પાસે છ હજાર ગ્રીની રોકડી હતી. પોકેટ લુકમાંના બેદો વટાવીને તે ખુબ દોલત મેળવવા માંગતો હતો. અને તેથી તેનું હૃદય આનંદથી ઉભરાઈ જતું હતું. જાણે પોતે લાંડનનો લોડ મેચર હોયતો તેમ તે ધીમા મૌરવબર્મા ડગલાં ભરતો ચાલતો હતો. જુલિયાનો હથે પછી ઝાંછો નહોતો. નવા વસ્ત્રોમાં તેની ખુબસુરતી વધી ગઈ હતી. અને સૌંદર્યના ગુમાનમાં તે નાજુકાઈથી ડગલાં ભરતી હતી. તેના પગ જમીન પર પડતાં નહોતા. તે જે રસ્તા પર ચાલતી હતી તે રસ્તો એને મંદો અને સાંકડો લાગ્યો. હવે તે પોતાને મોટા ધરતી “લેડી” સમજી બેઠી હતી. અભિમાનથી પુલાઈને પોતાની અમકતી સુંદરતા બધાને બતાવતી તે પોતાના પ્યારા સાથે ચાલી જતી હતી. તેને જોઈ કામી મવાલીઓ હાથ અફસોસ કરતા. જ્યારે ખાનદાન મનુષ્યો તેના કુલચુલપણ પર સ્મિત કરી ગુપચુપ ચાલી જતા હતા. શરદીયાં ચથરી જતાં બીખારીઓ અને સામે ટોપી ઉતારી બીખ માંગતા હતા તેથી ઉભય એમ સમજતાં કે તેમના માનપાન હવે ખુબ વધી ગયાં છે, આવી રીતે ઇતરાઈ ઇતરાઈને ચાલતું આ જોકું લાંડન પુલ પરથી ઉતરી પુલ કીટમાં હડસન મોલીની ઝોડીસમાં પહોંચ્યું. પેજનો એકવારનો માલીક હડસન ત્યાં હાજર હતો. પ્રથમ તો તે એમ સમજ્યો કે તેનો જુનો નોકર કોઈ છટકેલી અને લઈ આવ્યો છે. તે ચશ્મામાંથી તિક્ષણ નજરે આ છેલ્લે જખીલી બેડીને જોઈ રહ્યો એટલામાં તેના બામીદાર મોલી ત્યાં આવ્યો. પેજે અને તે સલામ કરી કહ્યું: “હવે મારાથી તમારી નોકરી ચાલે એમ નથી.”

“કેમ ?” મોલીએ પુછ્યું.

“આ યુવતિ સાથે ભ્રમ કરવાથી મને ૨૦ હજાર પાઈડને હાથને મળ્યો છે.”

ખલાસ ! “વીશ હજાર પાઈડ” એ ત્રણ શબ્દોએ જાદુની અસર કરી. હડસનનું કુલાબિમાન હવામાં ઉડી ગયું. અને જે સ્ત્રીને એક પણ પહેલાં તે નિલજ્જ મણીને ધિક્કારી રહ્યો હતો તેને તે માનપૂર્વક નમન કરવા લાગ્યો. મેસર્સ મોરલી અને હડસને વિનયપૂર્વક આ નવિન દંપતિને અભિનંદન આપી કોઈ દિવસ પોતાને ઘેર આવવાનું આમંત્રણ કર્યું. પેન્ અને જુલીઆ મનમાં સમજી ગયા કે આ બધા પીળી ધાતુના પ્રતાપ છે.

પોતાના શેઠને પોતાનો પ્રભાવ બતાવી પેન્ જુલીઆ સાથે સેન્ટ પોલ સ્ક્રીટમાં ગયો. ત્યાં તેણે એક દવા ખરીદી ફ્લીટ સ્ક્રીટનો રસ્તો લીધો. ત્યાંથી બીજી દવા ખરીદી એ જુમલ જેડી સેન્ટ રોડ પર ગઇ તે ત્યાં એક ત્રીજી દવા ખરીદી અને ઘર તરફ ફર્યા. રસ્તામાં અને હોટલમાં ગયા અને ખાંધ પી તર ધમ આડી બાંહે કરી ઘેર આવ્યા.

ઘેર આવતાંજ સાંજ પડી ગઇ હતી. જુલીઆએ દિવાનખાનામાં જઇ સગડી સજાગાવી. ખારીઓ પર ચરદા નાખી દીધા. અને પછી વિધિપૂર્વક રાસાયનિક મીઠાણ તૈયાર કરવા લાગી. અડધા કલાકમાં દવા તૈયાર થઇ ગઇ. પેન્ ગળવામાંથી પોકેટબુક કાઢી અને તેમાંના એક કોરા કાગળને ટેબલ પર મુકી જસથી તે પર દવા ચોપડી દીધી પછી એ કામળને દેવતા પર ધરી સૂકવવામાં આવ્યો. ત્રીજાથી વેગે કામળ પર એક પછી એક સુંદર હસ્તાક્ષરો દેખાવા લાગ્યા,

“બહાલી ! આપણો સીતારો ભૂતદંત્રણાય છે. હોં ! જે આ બેદી કામળોમાંથી હજા બાઇટકુટના રાજા ત્રીજા જ્યોર્જ સાથેના ભગનની સરદીશીકેટનો અરધો ભાગ મળી જાય તો સરકાર આપણને પગે બાગીને મ્હોં માર્યા દામે એ કામળો ખરીદી લેશે. પછી હું ડ્યૂક થઇશ ને તું ડમેસ બનશે.”

“ હા. પણ તમે ડ્યૂક અને ડ્યુચેસની વાત પછી કરજો જો જો. તમારા હાથમાંનો કામળ સગડીની ઝાળથી બજ નહિ. બમ...કામળ સુકાઈ ગયો છે. વાંચો તો ખરા:—

“ તારા કરતા એ પત્ર વાંચવાને હું ધણોજ આગ્રહ છું. પ્રિયે-સાંભળ—” કહી તે રસાયનની રહાયથી સ્પષ્ટ થયેલો પત્ર વાંચવા લાગ્યો:—

“ આજે રહવારે તમને જે પત્ર લખવામાં આવ્યો છે તે મળ્યા પછી તમે આ પત્રની રહ જોતાં હશો. હવે લાઇટપુટ પાસે જે અરધો ભાગ છે તે પડાવી લેવા માટે કંઈ જબરજસ્તી કરવી જોગ્ય છે કે નહિ તેનો તમે વિચાર કરી જોજો કારણ કે તે સહેલાઈથી એ ભાગ આપી દેવાનો નથી. ટી. એમ. એ બીજા અરધા હીરસાની નકલ મેળવી છે. અસલ હીરસો કોઈ બીજા માણસ પાસે છે. એજ સજ્જે ટી. એમ.ને બાકીનો અરધો ભાગ મેળવવાનું કામ સોંપ્યું છે મજકુર અડધા હીરસાની નકલ નીચે મુજબ છે:—

કે હું નીચે સહી કરનાર પ્રિન્સ ઓફ

કરં છું અને સ્વીકારં છું કે

જેને હું અકપટભાવ અને અંતઃ

કરં છું એ મિસ હેના લાઇટપુટને

આ દ્વારા સર્વાંતર્યામી હથિરની સમક્ષ

સ્વીકાર કરં છું કે જો સર્વ શક્તિમાન

પિતા નીચે સહી કરનાર

મારા લગ્ન કરવા માટે રાજ

અમર અમારા લગ્ન કરવાનો

ન કરે મારા પિતાના પરલોકવાસ

પર બેસીસ ત્યારે હું જાહેર કરં છું કે

લાઇટપુટને મારી પત્નિ અને રાણી તરિકે

એક બીજાને પતિ પત્નિ તરિકે સ્વીકારી

સન એક હજાર સાતસો સતાવનને દિને
મજબુર સાબીની સામે.

જ્યોત્ષી પી.

હન્ના લાઇટફુટ.

“ટી. એમ. ની પાસે જે અરજા હીસ્સાની નકલ છે તે અક્ષરસઃ ઉપર રજુ કરવામાં આવી છે. અસલ નકલ કોની પાસે છે તે જાણવાની કોશિષ તમારે કરવાની નથી તમારે જે કામ કરવાનું છે તેમાં એ સખસને પીછાનવાની તમારે જરૂર નથી. લાઇટફુટ સાધારણ માણસ નથી. તે આપણી વાત સાંભળવાનો નથી. કાલે રાતે તમારી સાથેની વાતચીત દરમીયાન તમે જણાવ્યું હતું કે કોઈ ખુપ્ત કારણસર તમે લાઇટફુટ સાથે અણખનાવ કરવા માગતા નથી. ટી. એમ. તમને મારી મારફત હાલ એક હજાર ગીની આપવાની કબજાત આપે છે ને પીછ ૨૦૦૦ ગીની તમને મળવાનો સંભવ છે તેથી જો લાઇટફુટ સાથે અણખનાવ કરવાથી તમને કંઈ નુકશાન થશે તો તેનો પૂરો બદલો મળી રહેશે. વળી તમે કહ્યું છે તેમ જો તમે એની સાથે અરેખર અનેક રીતના ગુપ્ત કાર્યો કર્યા હશે તો થોડા દિવસ બાદ એ તમારી સાથે મૈત્રી સાધી લેશે એટલે તમને વિશેષ નુકશાન થવાનો સંભવ નથી.

“લાઇટફુટ પાસે જે સર્ટીફિકેટનો કુકડો છે તે તમે જોયા છે આકીના ભાગની નકલ ઉપર આપવામાં આવી છે. હવે તમે એ પૂરા કામગીની કિંમત સમજી શકશો. એ જુદો અમને પોતાની પાસેનો કાગળ બતાવતોજ નથી તો તેમાં શું છે તે અમે શી રીતે સમજી શકીએ? અમે સમજો ભાર તમારા પર નાખી બેઠા છીએ. જો પૂરો કામગી મળવાથી લગત થવાની ખીરા સાબી ન થતી હોય તો લાઇટફુટ પાસેનો હીસ્સો મેળવવાની અનિવાર્ય જરૂર છે. જો તમે તે મેળવી આપશો તો તમને ૨૦૦૦ પાઉન્ડ મનામ મળશે જો એ પત્ર ફક્ત લગત કરવાના વચન જોવોજ હશે તો તમને ૧૦૦૦ ગીની મળશે. આ કરાર અમારે મંજૂર છે. જો તમારો કંઈ જવાબ નહિ મળશે તો તમે આ કામમાં મથું મારવા માગતા નથી એમ અમે

સમજીયું. જો તમારી મરજી આ કામ હાથ ધરવાની હોય તો મારા મકાનને શીરનામે મારે નામે પત્ર લખજો. પત્ર પેલીજ સાહીની લખજો. સર જોન મારા પત્રો કદિ જોલતા નથી પણ કહાય કુલુદલ વશ થઇ કોઇ નોકર પત્ર જોલે તો બેઠ પુટી જાય માટે પ્રથમથી તમને સાવધ કરવાની જરૂર જોઈ છે કાલે સાંજે ટી. એમ. ને મળજો. તે પહેલાં આ પત્રનો જવાબ મેળવવાની આજ્ઞા રાખું છું.”

એલ. એલ.

“આ પત્રથી લગ્ન થયલા સાખીત થતા નથી પણ ઉલટુંજ પૂરવાર થાય છે.” પેજ પત્ર વાંચી રહ્યા પછી જીલીયા તરફ જોઇ જોલ્યો: “હાલના મહારાજ સાથે તારી ફાઇના ધર્મ અને વિધિ-પૂર્વક લગ્ન કદિ પણ થયા નહોતા એટલુજ નહિ પણ આ દરતાવેજ પર સહી સાક્ષી થઇ ત્યાં સુધી પણ તેમના લગ્ન થયા નહોતા એ ચોક્કસ છે.”

“આપણી પાસે જે અરથો દુકડો છે તે આ નકલ સાથે મેળવીને વાંચો ને!—”

“વાર—” કહી પેજે એ નકલ સાથે પોતાની પાસેનો અરથો ભાગ જોડીને વાંચવા માડ્યો:—

“આથી હું આખી આલમને જજીવું છું કે હું જયોજી, નીચે સહી કરનાર પ્રીન્સ જોફ વેક્સ આથી જાહેર કરું છું કે મિસ હન્ના લાઇટફુટ—જેને હું અકપટ ભાવ અને અંતઃકરજીથી પ્રાણથી પણ વધુ પ્રેમ કરું છું—એ મિસ હન્ના લાઇટફુટને સર્વ શક્તિમાન પરમાત્માની સમક્ષ ભવિષ્યની પત્ની રૂપે મહણ કરું છું આથી જાહેર થાય કે આ દ્વારા સર્વતિર્યામી ઇશ્વરની સમક્ષ પવિત્ર દીવ્યથી પ્રતિજ્ઞા કરું છું અને સ્વીકાર કરું છું કે જો મારા પિતા નીચે સહી કરનાર હન્ના લાઇટફુટની સાથે મારા લગ્ન કરવા માટે રાજ સંમતિ અને મંજૂરી ન આપે અગર અમારા લગ્ન કરવાનો અસ્વીકાર કરે તો ઇશ્વર ન કરે ને મારા પિતાના પરલોકવાસથી જ્યારે હું આ શબ્દની ગાદી પર ખેસીશ ત્યારે હું જાહેર કરું છું કે હું વગર વિલંબે મજકુર હન્ના લાઇટફુટને

મારી પત્ની અને રાણી તરીકે મહણ કરીશ અને અમે પરસ્પર એકબીજાને દંપતી તરીકે સ્વીકારીએ છીએ તેનું નિદર્શન આજે ત્રીજી એપ્રિલ સન એક હજાર સાતસો સતાવનને દિને.

સાક્ષી:

ન્યોર્થ પી.

વિલીયમ સ્ટેમ્ફર્ડ એરનેટ

હન્ના લાઇટફુટ.

આ અદ્યુત અને બેઠી પ્રતિજ્ઞાપત્ર પર સહી કરીને ત્રીજી ન્યોર્થ સ્ટેશન હન્ના લાઇટફુટને હસાવી હતી. સ્ટેડમત બોળી યુવતી સમજી કે આ લગ્નનું કાયદાગર સર્ટીફિકેટ છે પણ વસ્તુતઃ તેમ નહોતું.

“આને લીધે રાજ સાહેબ કોઈ કોઈ વાર પામલ જેવા થઈ જાય છે—” પેન્ તે વાંચી રહ્યા પછી અબ્ડયો: “કસમ પુર્વક, પરમાત્માને હાજર ગણીને તેણે જે પ્રતિજ્ઞા કરી હતી તે પાળી ન શકવા માટે તેને ભારી પશ્ચાતાપ થતો હશે. જો આ દસ્તાવેજ આખી આલમની જાણમાં આવે તો આખી પ્રજા તેમના પર થુંકવા માંડશે. જેમ થાય તેમ ! આપણને શું છે ? રાજાએ સારું કયું હો વા બુરું ! આપણને તો નમદો ગીની મળે તો યસ—”

“હા. વર મરો કન્યા મરો પણ આજણીનું તરબાણું મરો—” જીલીઆ હસીને બોલી: “હવે તમે શું કરવા માગો છો ?”

પેન્ થોડીકવાર વિચાર કરી બોલ્યો: “જે વાત છે. એક તો એ કે આપણી પાસેનો અરધો ભાગ ટીમ મીગલ્સને વેચી નાખવો. બીજી વાત એ કે અમે તે રીતે બીજો ભાગ મેળવી આ આખો દસ્તાવેજ સરકારને વેંચવો. તું જુએ છે કે આપણી પાસે જે ભાગ નથી તેજ ધણો કિમતી છે કેમકે તેમાં તારી ફાઇ અને રાજની સહી છે.”

“પણ તે શી રીતે મળશે ?”

“એનો એક ઉપાય છે. હું ટીમ મીગલ્સને મળીને તેને કહીશ કે જો તે ભાગ આપણી આપે તો હું મ્હોમાગી કિમ્મત આપવાને

તકયાર હું ત્રણ ચાર હજાર ગીની આપી એ ભાગ ખરીદી લેવામાં કંઈ હાની નથી કેમકે આપણે સરકાર પાસેથી એજામાં એછી વીસ હજાર ગીની મારી શકીશું”

“પણ ત્રણ ચાર હજાર ગીની લાવશે ક્યાંથી ? જરા વ્યાકુળ બાવે જુલિયા બોલી.

“કેમ ! ક્યાંટમાં છ હજાર ગીની રોકડી પડી છે ને !”

“નહિ. એ તમને નહિ મળશે. એમાંથી એકા સાથે ચાર પાંચથી વધુ ગીની વટાવવાની નથી.”

“એનો અર્થ શો ? પેન્ આશ્ચર્યચકિત થઈ બોલ્યો. “એ તારી હોલત છે ને !”

“હા. પણ હું તમને પહેલાંથી કહી ચુકી છું કે મારા પિતા ઘણા બચકર આદમી હતા. તે અનેક કાળા કારસ્થાનો કરતા હતા—”

“હા. અને તેથીજ આપણને સોનાનો હમ મળ્યો છે.”

“સાંભળો તો ખરા ! તે એકલા રસાયનશાસ્ત્રીજ નહોતા—”

“ત્યારે ?”

“તે બનાવટી સીક્કા પાડવામાં પણ ઉસ્તાદ હતા. પ્રથમ તે ટંકશાળમાં કારિગરોના ઉપરી હતા. ત્યાંથી એક બીબું ચોરવા માટે તેમને કાઢી મુકવામાં આવ્યા હતા—”

પેન્ને બાલ પીળા દેખાવા લાગ્યા. જુલિયાના બાપની હોલત મેળવવા માટે તો તે એ નિર્ભંજન મુવતીને મળે વળગાળા બેઠો હતો. આ બધી ગીનીઓ બનાવટી છે એ વાત બજણતાંજ તેના હોંસ ઉડી ગયા.

“જુલિયા ! મને જલદીથી જરા જાંડી આપ; નહિતો હું બેબાન થઈ જઈશ.”

જુલિયાએ તરત તેને જાંડી પાછ. પેન્ હોંસમાં આવી બોલ્યો: “તે મને આ વાત પહેલાંથી કેમ ન કહી ?”

“જ્યારે વખત આવ્યો ત્યારે મેં તમને સાચી હકીકતથી માહિત કર્યા.”

“પણ પહેલાં કેમ ન બોલી? તારે આવો દગો કરવો—”

જુલીયા એક મળમાં બહારાઈ મધ. તેના મોઢક વદન પર મુસ્સાની લાલી છવાઈ મધ ને તે કરમચુા સ્વરે બરાડીઃ

“ચુપ રહો! તમે મારા પર દમાખાજીનો આરોપ મુકો છો? જે ફરી એવી વાત કરશે તો તમારી બત્રીસી તોડી નાખીશ સમજ્યા! તમે મને શોધતા શોધતા આવ્યા હતા—હું તમારી પાસે આવી નહોતી મારા પિતા દોલતમંદ કંજુસ હતા એવી તમેજ કલ્પના કરી હતી ને? પ્રથમથીજ હું તમારો સંદેહ દુર કરવા માગતી હતી પણ તમારી સ્વાર્થી વૃત્તિ જેમ ચુપ રહી હતી. તમે દ્રવ્યની લાલચે મારી સાથે લગ્ન કર્યા—મેં સંસારી બનવા માટે તમને વરમાળા આરોપી,” તેની આંખોમાંથી અંમાળા વરસવા લાગ્યા. પેજ તે જેમ ભડકી મયો અને નમ્ર સ્વરે બોલ્યોઃ

“બહાલી મને માફ કર. એમાં તારો કંઈ દોષ નથી.”

“હવે ઠોકણે આવ્યા.” જરા શાંત થઈ જુલીયા બોલી અને શરાબની આખી પ્યાલી ગટગટાવી મધ “હવે એ વાત જવા દો એ મીનીએ સંભાળથી વાપરશે તો કંઈ થવાઈ નથી.”

“એ નહિ વાપરવામાંજ સાર છે.”

“એટલા બધા સાધુ થવાની જરૂર નથી. આજે તમે બજારમાં એ ત્રણ મીની ચલાવી આવ્યાને? દુકાનદારે ઠોકરી ઠોકરીને ખાત્રી થયા પછીજ મીની લીધી હતી. પણ તેને કંઈ શક મયો નહોતો. અમે ફવાબમાં રહીએ તો બો ઓટની પોલીસને શક પડી જાય તેથી પિતાજી મને સારા વસ્ત્રો પહેરવા દેતા નહોતા. મેં તેમની સાથે દુનિયાના ધણા કાવાદાવા જોયા છે. આટલા અનુભવ પરથી હું કંઈ સાહસ કરીને ફસી જઈ એવી નથી રહી. જે સાવધાનીથી ચાલશે તો એ મીનીઓથી આપણે અમન ચેન કરી શકીશું” જુલીયા બોલી.

“તારા બાપ જબરો ખેલાડી લાગે છે. મીની એવી બનાવી છે કે બલબલાને શક ન જાય.”

“એમાં કંઈ શક નથી. હું છાતી ઠોકીને કહું છું કે બુદ્ધ ટંકશાળના અધિકારીઓ પણ આ ગીનીને કાપ્યા વિના તે બનાવટી છે એમ કહી શકે એમ નથી. એનું વજન ખરી ગીની જેટલું જ છે અને ઉપર સોનાનું પાતળું પતર લગાડવામાં આવ્યું છે. વળી એ બનાવવા માટે ટંકશાળના બીજાનેજ ઉપયોગ થયો છે. પિતાજી પર બીજું ચોરવાનો આરોપ હતો. તે સાબીત ન થવાથી તેમને સજા થઇ નહોતી પણ સારા માણસોએ ત્યાર પછી તેમની સોજત છોડી દીધી હતી.”

“જો, આ પત્રમાં નકલી ગીનીઓ મલવવાની વાત લખી છે.”
પેન્ પોકેટ બુકમાંથી એક્સપરીની છાપવાળો કાગળ કાઢી કહ્યું

“પિતાજી ફક્ત બીની તકમાર કરતા હતા. બાકીનું કામ મેક્સમેન કરતો હતો, પ્રથમ ત્રણ હજાર ગીની એક્સપરી મોકલવામાં આવી હતી. પાછા માગણી થઇ હતી પણ તે વખતે નકલી સિક્કા કેમ મોકલવામાં ન આવ્યા તેની મને ખબર નથી. બીજવાર ગીનીઓ રવાના ન થઇ તેથીજ આપણને એ ગીનીઓ મળી છે—”

“આ પત્રપરથી માલુમ પડે છે કે બેંકે ફરી ત્રણ હજાર ગીની મોકલવાનો ઓર્ડર કર્યો હતો. આપર ગયા સપ્ટેમ્બરની ૧૭ મી તારીખ છે. ત્યાર પછી કંઈ કારણસર એ ઓર્ડર રદ કરવામાં આવ્યો હતો. ગમે તે હોય આપણને તે સાથે કંઈ નીસબત નથી. આપણને હવે મીં. મીંગલ્સ અને લેડી લીટીશીઆને મળી હન્ના લાઇટફુટ વિષેનો કાગળ વેંચવાની ગોઠવણ કરવી જોઇશે. પછી એક્સપરી બધ સર રીચર્ડ રૅમ્ફર્ડને મળવાનું છે.”

“કેમ ?”

“એ મારી સાથેજ મેક્સમેનના બોમરામાં કેદ હતા. એ બિચારા પર આજીવન વરસવામાં બાકી રહી નથી. તારે એની બદનસીબીની કહાણી સાંભળવી છે ?”

“હા”

પેન્ ચોતાની પત્નીને સર રીચર્ડ રૅમ્ફર્ડની આખી કથા કહી સંભળાવી.

પ્રકરણ ૩૦-મું.

સુધરેલો બદમાસ.

જે રાતે પેન્ પોતાની નવ વધુ સાથે પેલી પોકેટ બુકમાંથી નવા નવા બેદના પત્તા મેળવી રહ્યો હતો તેજ રાતની આ વાત છે. એ દીને સાંજ પડ્યા પછી એક યુવાન હોર્સલી ડાઉનની પાસે એક નાની હોડીમાંથી ઉતર્યો અને હોડીનું બાકું ચુકવી “એગર્સ” સ્ટાફ” તરફ જવા લાગ્યો. યુવાન લાંબો, સુંદર અને સભ્ય જણાતો હતો. તેનું આખું શરીર ઓવરકાટથી ઢંકાયેલું હતું. તેની ઉંમર આશરે અઠાવીશ વર્ષની હતી. દેહ પાતળી હતી પણ કમળેર નહોતી. ફરીશો આંધો મજબૂત હતો અને વદન પહોડી સુંદરી જેવું મોહક હતું. તેની આમડી ગોરી, આંખો મદભરી અને દાંત અત્યંત મોહક હતાં. આવા મનોહર તેજો કાષ્ટ પુરૂષના હશે એમ માની શકાતું નહિ. તેને જોતાંજ જોનાર મુગ્ધ થઈ જતો તેનું વદન એવું આકર્ષક હતું કે પુરૂષ યા સ્ત્રી-જે જુએ તે મોહિત થઈ જતા.

સાંજે સાત વાગ્યા હતા. રામસે ટેમ્સ નદિને કિનારે ઉતરી ત્વરીત વેગે એગર્સ સ્ટાફ તરફ ગયો અને થોડીવારમાં ત્યાં જઈ પહોંચ્યો. અંદર જતાંજ તેને ચોરો અને બદમાસોનો અડડો ઝમ્મો જણાવો.

બીગ એગર્સને અને તેની છકલ છોકરી કેરોટીપોલ હોટલના આરમાં શરણ લેતી રહ્યા હતા. રામસેએ તેમની પાસે જઈ ધીમે ધીમે જોસફ વોરનની વાત કહી.

“તમે કાણ છો?” રામસે તરફ સંકીર્ત નજરે જોઈ એગર્સને પૂછ્યું.

“હું શીલીપ રામસે-એલ્ફાબેટીયા આબ્સો હું.” રામસેએ જવાબ આપ્યો.

કેરોટી આ સાંભળી ઉત્ક્રાંતિ બોલી: “હા. હા. ખરાબર છે. તમારું નામ અમે સાંભળ્યું છે. આવો-” કહી તે રામસેને બધા એક

ઝેરકામં ગમ. જેમરમેન પણ તેમની સાથે આવ્યો. તેણે રામસેને ધીમે સ્વરે કહ્યું: સાહેબ ! આ ખુરશી પર બેસો. મારી ઠીકરી કહે છે તે ખરું છે. અમે તમને સારી પેઠે પીછાનીએ છીએ. સ્ટેમ્પડ' બચનમાં તે દિવસે જે બચંકર બનાવ બન્યો હતો તેમાં સેવક પણ હતોને ! ”

“શું ? તમે બેરોનેટને પકડી જવાની વાત કરો છો ?”

“હા.”

“ત્યારે તો તમે જોસફ વોરનના વિશ્વાસુ માણસ બાગો છો.”

“હા. જી. એને અમે મેઝસમેન કહીએ છીએ. મારે ને એને માયા સાથે કાન જડાયા છે. એનું કામ તે મારું ને મારું કામ તે એનું અમારી વચ્ચે કંઈ છુપું રહેલું નથી.”

“મારે એક અત્યંત જરૂરી કામ છે. હમણું મેઝસમેન મળી શકશે ?” રામસેના સ્વરમાં ઉત્કંઠા જણાઈ.

દિલગીરીની વાત છે કે આ સમયે અહિં મેઝસમેન પણ નથી તેમ તેની માશુક ગેમોઝવીડો પણ નથી. બંને આજે પાછા ફરવાના નથી.” જેમરમેને જવાબ આપ્યો. રામસે નિરાશ થયો તેના સુંદર મહેરા પર મમગીની છટા આવી.

“અરે રામ ! બહું ધુળમાં મળી મયું. હમણું જે પળ જાય છે તે કિમતી છે.” તે બબડ્યો.

“સાહેબ ગભરાવાની જરૂર નથી. તમારા મનની વાત અમે પણ થોડી થોડી સમજીએ છીએ—”

“સમજો છો ? શું સમજો છો ? સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પડ' છુટી ગયો છે.” ટેબલ પર હાથ પછાડી રામસે બોલ્યો.

“અમને એ વાતની ખબર છે પણ એમાં અમારો દોષ નથી. એ નાસી ગયો છે.”

“સાચું કહો છો ? એ નાસી ગયો અને તમને એ વાતની શંકા પણ ન આવી તેની તમે કંઈ સાબીતી આપી શકશો ?”

“જે તમે આ સમયે નદિની પેલી પાર હોત તો બોંયરાની દિવાલમાં પડેલું મોટું કાણું તમને બતાવીને તમારી ખાત્રી કરી આપત—”

“હું એ વાત માનું છું જે એમ ન માનત ને તમે મારી સાથે બદમાસી કરી છે એમ સમજત તો હું તમારી પાસે આવતજ નહિ. મી० માર્ટીને મને કહ્યું છે કે વેરન વિશ્વાસપાત્ર માણસ છે તેથીજ તેને મળવાને હું આજે લાંડત આંચો છું.”

“બેરોનેટ નાસી જવાની બીના તમે શી રીતે જણી ? આજે સાંજેજ મેક્સમેને તમારા પર પત્ર લખ્યો છે તે તમને કાલે રહેવારે એક્સબરીમાં મળશે મેક્સમેન બેરોનેટની તપાસમાં હતો તેથી તરત તરત તમને ખબર આપી નહોતી. બેગરમેને કહ્યું.

“કાલે સાંજે સર રીચર્ડ એક્સબરીમાં આંચો છે એવી મી० માર્ટીનેને ખબર મળી છે. એ વાત સાંભળી અમારા જીમરમાં કેવો બચંકર બચ હપજ્યો હશે તે તમે સમજી શકશો જે એ જો ચાર કલાક છુટો રહેશે તો અમારું સત્યાનાથ વાળી નાખશે. બોલો. હવે શું કરવું ?”

“તમેજ કહોને અમે તમે કહો તેમ કરવાને તક્યાર છીએ. બદલો શો મળશે ?”

“તમે અમને મદદ કરશોને ? હું કહું તેમ ચાલશો ને ?”

“જીઓ સાહેબ ! પહેલાથી સાફ સાફ વાત કરેલી સારી બેરોનેટને પકડી કેદ રાખી ચુકવાથી અમને ઠીક લાભ થયો છે તેની હું ના પાડતો નથી. હવે એ નાસી ગયો. પણ તેમાં અમે શું કરીએ ? અમે લાચાર હતા. અમે એને બચંકર બોંયરામાં કેદ કરી બીગ્સ નામના વિશ્વાસુ માણસને પહેરાપર રાખ્યો હતો તમે જે કાગળ આપ્યો હતો તે પર એ સહી કરતો નહોતો તેમાં અમે શું કરીએ ? એ જખ મારીને સહી કરત; નહિ તો કેદખાનામાં જીએ મરત-પણ એટલામાં દિવાલ તોડી નાસી ગયો. હવે જે તમારે બીજી કામ કરાવવું હોય તો તે ખાલી ખીસે ચલાવું નથી. અર્થ

તો થશે. હુએ પેટ સેવા થતી નથી—”

“ખરાબર છે. હું કોઈ પાસે મદદ કામ લેવા પણ માગતો નથી

“ત્યારે તો કંઈ ખટપટ નથી. હવે એક્સપરીનેશન મામલો છે તે કહો. કાલે રહેવારે વર્તમાન પત્રદારા ખબર મળી કે લેડી સ્ટેમ્પ્ડ મરી ગઈ નથી તેમ તેને ગંભીર ઇજા થઈ નથી. તેની લાશ પર જયુરી ભરવાની કોરોનરને જરૂર પડી નથી. ફક્ત આગની તપાસ થઈ હતી...”

“એ બધી મ્હોકાણ થઈ છે તેથી તો સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પ્ડને શુભ કરવાની યા તેને એકદમ પગસોડની મુસાફરીએ રવાના કરવાની જરૂર હતી થઈ છે.” રામસે એકદમ આવેશથી ઉઠીને બોલ્યો: પોલીસ તપાસથી સાબીત થયું છે કે ટેબલ પર બતી પડી જવાથી આગ લાગી હતી એટલે સર રીચર્ડ પર આગ લગાડવા માટે કામ ચાલે એમ નથી ડોક્ટરના રિપોર્ટમાં જણાવ્યું છે કે લેડી સ્ટેમ્પ્ડ જાતેજ પોતાની છાતીમાં છુરી મારી હતી. એટલે સર રીચર્ડ પર ખુનનો આરોપ પણ ટકતો નથી.”

“પણ બેંકમાં દગાબાજી કરવાનું શું?” બીગ બેગરમેને પુછ્યું.

“એ બિંબે ચર્ચા કરવામાં સાર નથી. અહિં એ ચર્ચા કરી વખત શુભાવવાની જરૂર નથી. સર રીચર્ડ એક્સપરીમાંજ કોઈ જગ્યાએ છુપાઈ રહ્યો છે. તેના છુપા રહેઠાણની મને ખબર છે. એ પોતાની જીનું શું થાય છે તે જાણવાની રાહ જોઈ રહ્યો છે. ત્યાર પછી એ આપણા સામે પગલાં ભરશે.”

“શું લેડી સ્ટેમ્પ્ડ શુદ્ધીમાં આવી છે? તે બોલી શકે છે? જો એમ હોય તો તો આપણા પર ભારી અદાત આવી પડશે એ બધી પોલ બોલી ફક્ત મને મેગ્સમેને કહ્યું હતું કે તમારા પર એનું દીક્ર લાગ્યું હતું એ વાત ખરી છે?” કહી કેરોટીપોલ નિર્લજ્જ રીતે ખડખડ હસી પડી.

“એ મરશે કે જીવશે તે ચોક્કસ નથી.” જરા મારાજ થઈ રામસે બોલ્યો. પછી તેણે બેગરમેનેને સંબોધી કહ્યું “જુઓ

ખાલી ચર્ચા કરવાથી કંઈ વળવાતું નથી. જો તમારાથી બનતું હોય તો હા પાડો; નહિ તો ના કહી દો એટલે હું મારું રક્ષણ કરવાના ઉપાય લેવા માહું.”

“મેં તમને ક્યાં ના પાડી છે ? શું કરવું છે તે તમેજ કહેના નથી ?” બેગરમેન જરા ગરબ થયો.

“તમે અક્ષત વગરના લાગો છો. કંઈ સમજતા નથી.” રામસેતું મમજ અકરાવા લાગ્યું. તેણે શું કરવું તે મનમાં નક્કી કરી રાખ્યું હતું પણ તે મ્હોડે કહેવાની તેની હિમ્મત આલવી નહોતી.

“તમે હમણાંજ કહ્યું કે સર રીચર્ડને દેશમાંથી દુર કરવો જોઈએ યા તેને પરબોક મોકલવો જોઈએ. બોલો, બેમાંથી કયો રસ્તો લેવો છે ? અને તે માટે અમને બદલો શી મળશે ?” બીમ બેગરમેને સ્પષ્ટ વાત કરી. એ સાંભળતાંજ રામસેતું વદન લાલ લાલ થઈ ગયું; તેની આંખો ઉંચે ચઢી ગઈ અને એ કંપવા લાગ્યા. તેણે બેગરમેન તરફ નજર કરી તો એ બદમાસ તો જાણે સાધારણ વાત કરતો હોય તેમ ઠંડે કલેજે સાંત બેઠો હતો. તેની છકેલ દીકરી કેરોટી પણ હસતી હસતી બેઠી હતી. એક નિર્દોષ માણસના ખુનની વાત કરતાં બંનેને જરા પણ શોક કે ગભરાટ થતો નહોતો. તે જોઈ રામસેને હિમ્મત આવી.

“બોલો સાહેબ ! શી કુકમ છે ?”

“અમારી સાથે ખુલ્લા દીલથી વાત કરવામાં કંઈ બધ નથી.” કેરોટીએ હિમ્મત આપી.

“હા. કરવાની કંઈ જરૂર નથી. પૈસાને માટે અમે લોકો ગમે તે કામ હાથ ધરીએ છીએ.” કહી બેગરમેન હસ્યો. એ બધાંકર હાસ્યે રામસેના માત્ર ઠંડા કરી નાખ્યા.

“સાંભળો.” થોડીવાર પછી રામસે બોલ્યો : “તમે મારા મનની વાત સમજી ગયા હો એ બનવાજોગ નથી છતાં સાંભળી લો. બેરોનેટને અમને હવાલે કર્યા વિના બીજો રસ્તોજ નથી. જો તેમ

નહિ થાય તો બધો ભેદ ખુલી જશે ને આપણે હાંસીને લાકડે લટકીશું.”

“એ કામ જેવું તેવું નથી. પણ અમારે માટે એ બચ્ચાની રમત છે. તમે તે ભેદ ખુલી જવાની ચિંતા રાખો છો તેથી અમારું શું બગડવાનું છે ? અમે એવી વાતથી કરતા નથી—”

“જે હું તમને પાંચસો ગીની રોકડી આપું તો તમે ભેરોનેટને પુરો કરવા તકવાર છો ?” રામસેએ સોનાની લાલચ બતાવી.

“ગીની સાથે લાગ્યા છો ?”

“હા. જુઓ—” કહી ઓવર કોટમાંથી ગોનોએની થેલી કાઢી રામસે બોલ્યોઃ આજે રાતે મારી સાથે એક્સબરી આવી મારું કામ પાર પાડે તો આ માલ તમારો—” રામસેએ ગીનીની થેલી ઓવર કોટના મજવામાં પાછી નાખી અને તે બદમાસ બેગરબેનના ચહેરા તરફ આતુરતાથી જોઈ રહ્યો.

“તમારું કામ કરી આપવામાં મને કંઈ વાંધો નથી. પણ આવું વિકટ કામ માત્રથી એકભે હાથે થશે નહિ. આજને આજ એ કામ કરવાની જરૂર છે ?”

“હા. આજે રાતેજ તમારે એક્સબરી આવવું પડશે. જે હું પાછો નહિ જાઉં તો માર્ટીન મલરાઇ જશે સર રીઝર્ડના હાથમાં મારી જીંદગી છે. એ બદમાસને પુરો કરવા માટે એકસ ગ્રાંડવજી ક્યાં વિના હું એક્સબરી પાછો જવા માગતો નથી.

“ઠીક છે. એ ચર્ચામાં વખત ગુમાવવાની જરૂર નથી. મમે તેમ હોય. પણ એકવાર મારે એક્સબેનને મળવાની જરૂર છે. તે નહીને પેલે કિનારે છે ભેરોનેટને જે મકાનમાં કેદ રાખ્યો હતો ને ત્યાં !” બીમ બેગરબેને કહ્યું.

“તો આપણે બંને હમણાં તેની પાસે જઈએ.”

“આલો આપણી હોડી તકવાર છે તેમાં નહીં પાર જઈએ. પોલીસ તારે પણ આવવાનું છે—” કહી બેગરબેને પોતાની બદમાસ બેટી તરફ

મેઢી નજરે જોયું.

“મારે ?”

“હા. તારે આવજુંજ પડશે. ધાર કે હું ને મેગસમેન આ ગૃહસ્થાની સાથે એક્સપરી ચાલ્યા જઈએ તો મારી ગેરહાજરીમાં તું કશું તેની તને સુચના આપવી પડશે ને ?”

“હીક. તો હું હમણું તમયાર થઈ જઈ.”

“હા. મી. રામ્સે ! હું પણ કોટને હેટ પહેરી હમણું આવું છું. તમને વધુ ખોટી થવું નહિ પડે શરદી બહુ પડે છે. એકાદ ગ્લાસ શરાબ પીશો ?”

“નહિ. નહિ. મને શરાબની જરૂર નથી. તમે જલદી તમયાર થાઓ વિલંબ ન કરો.”

“અમે હમણું આવીએ છીએ.” કહી કોરોટીને સાથે લઈને મેગસમેન એક નાના હાલર પરથી ઉપર ગયો.

વાંચનાર, આ રામ્સેને—આ સુધરેલા બદમાસને પીછાને છે ને ? એજ સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડની ખુબસુરત પત્નીનો આજ્ઞક ! એણેજ સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડને બચકર જાળમાં ફસાવી પેલા ભોંયરામાં કેદ કરાવ્યો હતો. હવે એ બદમાસના પાપનો ધડો ભરાવા આવ્યો છે અને એ નીચ પાછો પોતાનાં કાળાં કામ છુપાવવા માટે કેવી બચકર રીતરંજ ખેલે છે તે તને થોડા વખતમાં માલુમ પડશે.

મકરણ ૩૧ મું.

ટેમ્સ નદીમાં ખૂન.

હથર ગયા પછી એક જોરડામાં કરોટીએ ટેબલ પર ફાનસ મુકી પોતાના બદમાસ વ્યાપના મ્હો તરફ જોઇ કહ્યું: “એને ક્યાં ઉતારવો છે?”

“અરે દીકરી! હજી ન સમજી? એની પાસે હમણાં પાંચસો સોના મહોર નગદ પડી છે. ગમે તે રીતે એ આપણા ગજવામાં આવવી જોઇએ. સમજી ગઇ?”

સોના મહોરનું નામ સાંભળતાંજ કરોટીનો પીઠો પડી ગયો. મ્હોરો ખીલી નીકળ્યો. “હા. બાપુ! લાગ તો આવ્યો છે.” તે બોલી.

“પણ એ માટે એક જથ્થેને જહનનમાં મોકલવો પડશે.”

“જે કરવું હોય તે જલદી કરીદો. જે મોકલું થશે તે એને શક જશે.”

“એને કરોટી! આપણને તો પૈસા જોઇએ છે. પછી એ પૈસા મેળવવા માટે બેરોનેટને માર્યો તેય સરખો ને રામસેને પૂરો કર્યો તેય સરખો! જે ખુન કરીનેજ પાંચસો મહોર મળવાની હોય તો એક્સબરી સુધી જવાની મહેનત શા માટે કરવી? નજીકમાંજ નદી છે. એમાંજ રામસેની કબર શા માટે કરી ન નાખવી?” બેગરમેને પોતાની બદમાસ બેટીને ફુનનર બતાવ્યો.

“તમારી વાત સો ટચની છે આપણે જે જથ્થે એ કામ પાર પાડી શકીશું?” એની જોષરી તોડવાને તો એક જથ્થે જોઇશે ને!” કરોટીપોષ હસ્તી હસ્તી બોલી. તેને મન એક માથુસનું ખુન કરવું એ ઉંઠર મારી નાખવા જેવી વાત હતી.

“કાંચીનજેંડ મેટો છે એને લઇ લઇશું.”

“એ શું ધોળશે? એ તો શોલ સતર વર્ષનો પોરીયો છે.”

“એ પોરીએ છે પણ બહાદુર અને સાહસિક છે. એ ઠીક કામ ભાગશે. મને મારી ટોપી ને ઝોવરકોટ આપ. ગજવામાં બે પીસ્તોલ મુકજે...બેગરમેને ધીમાં અવાજે કહ્યું.”

કરોટીએ ગુપચુપ પિતાની આજ્ઞાનું પાલન કર્યું અને પછી બંને નૈયાર થઇ નીચે ગયા. ત્યાં રામસે તેમની અધિરાધથી રાહ

જોઈ રહ્યો હતો. તેમને જોતાં રામસે તરત ઉભો થયો અને તે તેમની સાથે થઈ ગયો બીજા બેગરમેને ત્યાર પછી આંગળીને ધક્કારે બીજા સ્કીટના કીચીન કેનના સરદાર કીચીન ટ્રેંડને બોલાવ્યો તે શરાબ પીતો ચીરટનો ધુમાડો ઠાઠતો હતો. પણ બેગરમેનનો ધક્કારો જોઈ તરત તેની પાસે આવ્યો.

“બીલ, જલદી હોડી કીનારે લઈ આવે. પેલે પાર જવું છે.”

“હીક” કહી કીચીનટ્રેંડ ટેમ્સ નદી તરફ દોડ્યો.

બેગરમેન, કેરોટી અને રામસે સુપર્યુષ માર્ગ કાપવા લાગ્યા, રામસેને તેના સાથીઓ તેની સાથે બચકર હમાબાજી ખેલસે એવી કલ્પના પણ નહોતી. ધીમે ધીમે તેઓ નદી કીનારે પહોંચ્યા. કીનારા પર પથ્થરનો એક નાનાં સરખી પથ્થો હતો. બરતી વખતે એ પાણીમાં ડુબી જતો હતો. તેની આજુમાં એક લાકડાનો ખુટો દાટ્યો હતો અને તેની સાથે એક નાનાં સરખી હોડી બાંધી રાખી હતી, કીચીનટ્રેંડ હોડી પર ઉભો ઉભો તેઓની રાહ જોતો હતો. ત્રણ જણ નાવ પર ચઢ્યા. રામસે વચમાં બેઠો અને તેની આજુઆજુ બેગરમેન અને કેરોટી પોલ ગોઠવાયા. ખુટા સાથે બાંટેલી નાવ મુક્ત કરી કીચીનટ્રેંડે હોડી નદીમાં છોડી મુકી. ઘોર અધકાર હવાયો હતો. ચંદ્ર કે તારાનું નામ નિશ્ચાન જણાતું નહોતું. હોડી નદીનાં મધ્ય ભાગમાં જઈ પહોંચી. ત્યાંથી નદીના કિનારા પરના મકાનોમાં બળતી કાંખી રોશની નજરે પડતી હતી તે પરથી બંને કિનારા કેટલા દુર છે તેનો કંઈક ખ્યાલ આવતો હતો.

“બીલ, હવે ડાખી આજુ લે. પવન અનુકૂળ છે એટલે તને ઝાઝી મહેનત નહીં પડે.”

“હીક. ક્યાં ઉતરવું છે?”

“ફાંસીઘાટ પર.” બેગરમેન બોલ્યો.

આ બચકર રથાનતું નામ સુણનાં રામસે પથ્થી માથા સુધી ધરજી ગયો. તેના દીલનાં ધ્રાસકો પેડો. તેને વિચાર આવ્યો કે “મારી સાથે જે સખસો છે તે બધા દુર અને નીચ છે. તેઓ કંઈ જાતની દુષ્ટતા નહિ કરે તેનો નિયમ નથી, હલેસાં મારતો

છોકરો પણ બદમાસ બન્યાં છે.” આવા વીચારથી તે કડી ગયો તેને આ લોકો સાથે આવવામાં બુલ્લ મધ એમ લાગ્યું, એ તદ્દન લાચાર હતો બદમાસોના હાથમાંથી છુટવાની એકે બારી નહોતી. સમય અને સ્થલ એવા બંધકર હતાં કે એ ચીસ પાડી પાડીને મરી જાય તો પણ એની બહારે ધાય એવું કાંઈ નહોતું. જો તેના સાથીઓ આઠા થાય તો એક પળમાં તેને નિજીંવ કરી નાખે અને બીજી પળે તેની લાશને સદાને માટે અદ્રશ્ય કરી દેનારી બંધકર નદિ તૈયારજ હતી.

ફાંસીખાટનું બીપણુ કામ સાંભળતાંજ રામસેના હોંસ કોસ ઉડી ગયા. અને તે સાથેજ તેના બદમાસ સાથીઓ વિશ્વાસઘાત કરશે એવો ભય તેના દીલમાં ઉત્પન્ન થયો. જે હતભાગીઓને રાજકોહ અને બીજા ગુન્હાઓ માટે દંડ થતો તેમના જન આજ ધાટ પર ભેવામાં આવતા હતા એ વિચારથી રામસે કમકમી ગયો. તેના અનેક પાપો પ્રમટ થાય તો તેને ફાંસી લાકડેજ લટકવું પડે હોડી ઉપડી લારથી સઘળાં ચુપ બેઠાં હતાં. હવે રામસે ચુપ ન રહી શક્યો તેણે પુછ્યું: પેલે કિનારે મેઝસમેન મળશેને ?”

“હા. જરૂર મળશે” બેગરમેન જવાબ આપ્યો એ જવાબ શંકા ઉત્પન્ન કરનારો ન હતો છતાં રામસેના પાપી દીલને તેમાં નહોતર નિર્દયતા જણાઈ. રામસેએ ચરચરતા અવાજે પુનઃ પુછ્યું: “મેઝસમેન આજેજ રાતે એક્સખરી આવશે એવી તમારી ખાત્રી છે ?”

“જા માટે ન આવે ? જાંચસો ગીની કુમાત્રી દે એવે એ સુરખ નથી.”

“બરાબર છે. હવે થોડીવારમાંજ આપણે તેને મળીશું. રામસેના મ્હોં પર જેમ તેમ હાસ્ય છવાયું. આ સામે કિનારે દેખાય છે.”

“આ ફાંસીખાટ છે. અંધારાને લીધે તમને બરાબર દેખાતું નથી પણ અમને તો ટેવ પડી ગઈ છે એટલે અમારી આંખો અંધકારને પણ બેદિ શકે છે.” બેગરમેન જોલ્યો.

“હા. કંઈ કાળી ઝીજ જુલતી દેખાય છે ખરી !”

“એ ફાંસીધાટનું ચિન્હ છે.” કહી બેગરમેન હસી પડ્યો. ને કુરોટીપોલ તથા કિંચીન ઝેંડ પણ ખીલખીલ કરવા લાગ્યા.

હવે રામસેના ગભરાટનો પાર રહ્યો નહિં. તેની આંખે ફાંસીના લાકડા પર કોઈ મનુષ્યનું મુરદું લટકતું દેખાયું તે કંપતો કંપતો બોલ્યો: આ કોઈની લાશ છે !”

“લાશ નથી તો શું છે ? જેઓ મરીયા કંગાળ અને નિરાશાર હોય તેમને ફાંસીને લાકડે લટકાવવા એ રાજદારીઓની રમત છે.” એજ પણ તેનો રોઠોડી હાથ રામસેના ખંભાપર પડ્યો. ને તેના અવાજમાં કંરતા આવી “હવે ગુપચુપ ગીનીની થેલી આપી દે; નહિ તો તારા હાલ પેલી લાશના જેવા થઈ જશે.”

ખલાસ રામસેના શરીરમાંથી જળે જીવ ગયો હોય તેમ તે ઠંડો ગાર થઈ ગયો. જેમ તેમ તે ધીમે રવરે બોલ્યો: “થેલી ?” “હા. થેલી ! કેમ આપે છે કે નહિ ?”

“નથી આપતો ? હીક. ખીલ ! હોડી સ્થીર રાખ—” કહી બેગરમેન રામસેનર તુટી પડ્યો, રામસે હોડીમાં મચડી પડ્યો. “ફુગટ પાછા ! હજો—” તે બખડ્યો અને ઉભા થવાની કોશિષ કરવા લાગ્યો. પણ વ્યર્થ ! કુરોટી પોલે તેને મજબુત પકડી લધો હતો. બેગરમેને તેને હચમચાવી નાખ્યો. એ તોફાનમાં હોડી ડગમગી. કહી બેગરમેન બરાડ્યો: “એ ખીલ ! હોડી સીધી રાખ; નહિ તો ઉંધી વળી જશે... રામસે ! સંધો સંધો થેલી આપી દે; નહિ તો કુત્રાના મોતે મરી જશે.”

“કદિ નહિ.” તે જીવ પર આવ્યો અને બેગરમેનને ઝેટલા જોસથી લાત મારી કે તે હોડીમાં પડી ગયો. રામસેએ આ તક ઝડપી લીધી. તે સફાળો ઉઠ્યો થયો, આ પણ કુરોટીની નજર તેના પરજ હતી. વીજળાક વેગે રામસેના ઓવરકોટના ગળવામાંથી ગીનીની થેલી કાઢી લઈ બોલી “બાપુ ! એને પકડો થેલી મળી ગઈ.”

પલકારામાં આ કામ થયું. બેગરમેન ઉઠ્યો થયો ને રામસેપર ચીંતાની ચેટે તુટી પડ્યો. તેને વિચાર રામસેને કમરમાંથી પકડી નહીંમાં ફેંકી દેવાનો હતો. પણ આ જાણુ રામસે હતો મનુષ્ય બ્યારે જીવપર આવે છે ત્યારે તેનું જોર બગણું થઈ જાય છે. તે

જીવપર આવીને બેઠાં સઘે લડવા લાગ્યો નાવ હાથી રહી જો
કાંચીનગ્રેડ સમતોલપણું ન જાળવે તો નાવ હાંધી વળી જવાનો
ભય હોવાથી તે હડી શક્યો નહિ હોડી ડગમગતીજ રહી.

“એ બદમાસ! બધાને મારી નાખશે કેરોટી! આંદો આવ-”
કેરોટી બાપની પાસે મધ. માર મારીને બદમાસ બેઠાં રામસેને
અધમુઓ કરી નાખ્યો હતો. તેણે હાર સ્વીકારી લઈ કરણ સ્વરે
કહ્યું; “બાપ, ગીતીઓ લઈ લે. હું તને પગે પકડું. મારાપર દયા
કરી મને છવતો જવા દે” આ શબ્દોની બદમાસો પર અસર થઈ
નહિ. કેરોટી અને તેના બાપે રામસેને હાંચકી લીધી અને પથરો
નદીમાં ફેંકી દે તેમ ટેમ્સ નદીમાં ફેંકી દીધો હોડી ખુબ દાલી
મધ પશુ તરતજ બંને બાપ દીકરી પોત પોતાની જગાએ
ગયાં અને કાંચીનગ્રેડે હલેસાં મારવા માંડ્યા. નદીમાંથી
કરણ આતનાદ સમજાવ્યો પણ તે સાંભળનાર કોઈ ન
અને કેરોટી આંખો ફાડી ફાડીને કુખતા રામને
રવા લાગ્યાં પણ હોડી ધણી આમળ નીકળી
સેવાય કંઈજ દેખાયું નહિ.

“ક્યાંક દેખાય છે?” કેરોટીએ પુછ્યું.

“નહિ એ બદમાસ જલનનમમાં ગયો બીજા! જલદી ચકાવ-”

“ક્યાં? ફાંસીવાટ પર?”

“નહિ ગધા! હોસંલી ડાઉન પાછી લે...” બેઠાં બેઠાં બેઠાં
વળ પળ પછી જાંત થઈ તે બીજાને સમજાવતો હોય એવી
દયી બોલ્યો: “બીજા, આ વાત મેક્સમેનને ના કહેતો હો!”

બીજા કંઈ ન બોલ્યો, તેણે હોડી હોસંલી ડાઉન તરફ વાળી
રંકર અંધાર અને મૌન છવાઈ ગયા. પેલું બંધકર રથાન
ધારમાં છુપાઈ મથું. પેલો કરણ આતનાદ ક્યાંક નિશીન થઈ
1. થોડીવારમાં નાવ જ્યાંથી ઉપડી હતી ત્યાં જઈ પહોંચી
મારપર બેઠાં કાંચીનગ્રેડ અથવા બીજાને પચાસ ગીતી
સિસ આપી અને આ વાત મેક્સમેનને કહેવાની મના કરી.

મે જાણું છો કે અંધારામાંજ છો !

૧ અંગ્રેજ ડોક્ટરો, પ્રોફેસરો તથા દેશી વહીદો

અને હકીમોના ગ્રંથો પરથી રચાયેલું

વેસાયતી કોકશાસ્ત્ર

ભાગ-૧-૨ સચીત્ર.

૧ ભાગનો રૂ. ૧૫૦, બીજો ભાગનો રૂ. ૩.

૧. પોસ્ટેજ ચાર આના વધુ.

તે હરો મેળું ટાળવાના બિયાન, સ્ત્રીને રાજી

“હા. થેલી! જાગક પેદા કરવાની વિદ્યા;

“નથી આપત જીવર આ પુસ્તક દરેક

રામસેપર તુટી પડ્યો

દુઝો—” તે બખડો

બધું ! રૂ. ૧૦

શ્રી.

માં છાપવા

એક વખત ઓરડર

૧૮૧, બજારગેટ સીટ,

૧૮૧, બજારગેટ સીટ,

કેટલાંક ખાસ વાંચ

જીવન-રહસ્ય-૧૫૦ ચિત્રા સાં

બરપુર કોઈશાહનું જામજમસ્ત પુસ્તક કિંમત અન્ન-૧૨

પેપર અપ-૬-કેટ સ્ટામિનું આઈડીંગ ...

ઉપા અને અરૂણ આવશે ત્યારેજ સુર્યોદય થશે

અનેક સુંદર આઈડીંગ ચિત્રા, પાણી ચારસો પાનાનું

ગ્લેઝ પેપર સાથે અપ-૬-૬

ચિત્રા અને માલીની-મહા

રાગોરનાં જાવવાદી સચાવ એ

ખુની કે જાદુગર? - ડીંગડીય મ

વ્યાજ ગણીત-માટું-દરેક વેપાર

હા સા ચાને મહેનો બેઠા અચીત

સુમન મધાવણી

અપનાનું ચા ૧૯૬૦ તિથિ

જો શકશે

વિલાસ ઓફીસ

૧૮૧, બજારગેટ સ્ટ્રીટ, કોલ,

